

Parlamentul Republicii Moldova

STENOGRAMA ședinței plenare a Parlamentului Republicii Moldova din ziua de 12 iulie 2018

SUMAR

1.	Aprobarea ordinii de zi.	5–28
2.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege privind avertizorii de integritate. Nr. 96 din 22.03.2018	28–29 92
3.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea Codului muncii al Republicii Moldova nr. 154-XV din 28 martie 2003 (<i>art. 359, 360</i>). Nr. 127 din 25.04.2018	30 92–93
4.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 1100-XIV din 30 iunie 2000 cu privire la fabricarea și circulația alcoolului etilic și a producției alcoolice (<i>pe tot parcursul textului, art. 1, 4, 5, 7, 8, 9 ș.a.</i>). Nr. 122 din 23.04.2018	31–32 93
5.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărâre privind eliberarea din funcție a unui judecător al Curții Supreme de Justiție (<i>Iuliana OPREA</i>). Nr. 239 din 09.07.2018	32–34 93
6.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Legea cu privire la răspunderea materială a militarilor – art. 2, 4, 8; Regulamentul disciplinei militare – art. 2, 4, 15, 19, 23 ș.a.</i>). Nr. 219 din 26.06.2018	34–37 93

7.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi – art. 10, 12; Codul fiscal – art. 18, 131; Legea cu privire la publicitate – art. 28; Legea cadastrului bunurilor imobile – art. 6; Codul transporturilor rutiere – art. 37, 38; Legea cu privire la ajutorul de stat – art. 6, 16</i>). Nr. 195 din 08.06.2018	37–54 94
8.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege privind modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Codul penal – art. 55, 62, 65¹, 264, 264¹; Codul de procedură penală – art. 182, 182¹; ș.a.</i>). Nr. 209 din 18.06.2018	54–69 94
9.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea articolului 5 din Legea nr. 30 din 7 martie 2013 cu privire la protecția copiilor împotriva impactului negativ al informației (<i>art. 5</i>). Nr. 194 din 08.06.2018	69–74 94
10.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Legea nr. 290 din 16.12.2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative – art. VIII; Legea privind sistemul public de pensii – art. 33</i>). Nr. 196 din 08.06.2018	74–91 94
11.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărâre cu privire la efectuarea unei analize ample, evaluări și expertize a legislației electorale care a stat la baza invalidării alegerilor locale noi în municipiul Chișinău. Nr. 246 din 11.07.2018	94–130 131
12.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Legea cu privire la activitatea farmaceutică – art. 9¹; Legea cu privire la concesiuni – art. 7; Legea fondului rutier – art. 2; Codul fiscal – art. 203; Legea aviației civile – art. 4; Legea privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului – art. 4; Legea cu privire la medicamente – art. 7; Legea privind</i>	131–138 138

	<p><i>sistemul public de asigurări sociale – art. 1, 43, 44, 45, 46, 47, 48; Codul navigației maritime comerciale– art. 6¹, 6², 6³, 32, Legea cu privire la controlul exportului, reexportului, importului și tranzitului de mărfuri strategice – art. 7, 9; Legea privind Inspectoratul de Stat al Muncii – art. 7; Legea privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă – art. 10; ș.a.).</i></p> <p>Nr. 193 din 08.06.2018</p>	
13.	<p>ORA ÎNTREBĂRILOR</p> <p>Prezentarea răspunsurilor la întrebări:</p> <p>- Prezentarea răspunsului la întrebarea domnului deputat Anatolie Labuneț, de către doamna Laura Grecu, președinte al Casei Naționale de Asigurări Sociale, referitor la măsurile întreprinse de Guvern pentru a îmbunătăți conlucrarea dintre Casa Națională de Asigurări Sociale și Agenția Servicii Publice în vederea alocării ajutorului de deces persoanelor care au suportat cheltuieli ocazionate de deces. 139–141</p> <p>- Prezentarea răspunsului la întrebarea doamnei deputat Elena Bodnarenco, de către doamna Laura Grecu, președinte al Casei Naționale de Asigurări Sociale, referitor la indexarea și valorizarea pensiilor în contextul implementării reformei sistemului de pensii. 141–146</p> <p>Adresarea întrebărilor:</p> <p>- Întrebarea domnului deputat Vladimir Odnostalco, adresată Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, referitor la implementarea Hotărârii Parlamentului nr. 65 din 06.04.2017 privind revizuirea tarifelor la serviciile medico-sanitare contra plată. 147</p> <p>- Întrebarea domnului deputat Vladimir Odnostalco, adresată Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, Ministerului Justiției, referitor la implementarea Strategiei naționale antidrog pe anii 2011–2018, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1208 din 27 decembrie 2010. 147</p>	

- Întrebarea domnului deputat Vladimir Odnostalco, adresată Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, referitor la corupția în sistemul public de sănătate.	147
- Întrebarea doamnei deputat Elena Bodnarenco, adresată Guvernului Republicii Moldova, referitor la examinarea cazurilor de neprofesionalism și corupție în sistemul de sănătate.	148
- Întrebarea doamnei deputat Elena Bodnarenco, adresată Guvernului Republicii Moldova, referitor la procedura de transmitere a unui teren ce aparținea Întreprinderii de Stat pentru Silvicultură Soroca în gestiunea Primăriei orașului Soroca pentru construcția cimitirului.	148–149
- Întrebarea domnului deputat Valerian Bejan, adresată Guvernului Republicii Moldova, referitor la calcularea sumelor necesare pentru a reintroduce prevederile articolului 15 ¹ din Legea nr. 290 din 16.12.2016 privind modificarea și completarea unor acte legislative, în partea ce ține de mărirea stagiului de cotizare.	149–150
- Întrebarea domnului deputat Oleg Lipskii, adresată Ministerului Economiei și Infrastructurii, referitor la creditele oferite de către organismele internaționale pentru modernizarea Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova”.	150

Ședința începe la ora 10.09.

Lucrările sînt prezidate de domnul Andrian Candu, Președinte al Parlamentului, asistat de domnul Vladimir Vitiuc și domnul Valeriu Ghilețchi, vicepreședinți ai Parlamentului.

Domnul Andrian Candu:

... colegi,

Bună dimineața.

Vă rog frumos să vă luați locul, pentru a începe ședința plenului.

Vă rugăm frumos Secretariatul să anunțați prezența.

Domnul Maxim Ganaciuc – șeful Direcției generale documentare parlamentară a Secretariatului Parlamentului:

Doamnelor și domnilor deputați,

Bună dimineața.

Vă anunț că la ședința Parlamentului, din totalul celor 101 deputați, și-au înregistrat prezența 92 de deputați. Nu s-au înregistrat deputații: Deliu Tudor – deplasare, Pistrinciuc Vadim – deplasare, Voronin Vladimir – cerere, Șupac Inna – cerere, Ogor Oleg – cerere, Mihalache Corneliu, Zotea-Durnea Alina, Padnevici Corneliu, Hrenova Elena – concediu medical.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Sînt 92 de deputați în sală, avem cvorumul, putem începe. Să onorăm Drapelul de Stat. *(Se onorează Drapelul de Stat al Republicii Moldova.)*

Dragi colegi,

Înainte de a trece la subiectele legate de ordinea de zi, dați-mi voie să fac anunțul tradițional și în mod obișnuit, în perioada premergătoare ședinței de astăzi și-au sărbătorit zilele de naștere doi colegi de ai noștri: Oleg Cuciuc și Valeriu Ghilețchi. Le urăm „La mulți ani”, felicitări, realizări frumoase și succese în activitate. *(Aplauze.)*

Sînt cîteva demersuri din partea comisiilor privind amînarea unor subiecte de pe ordinea de zi și un prim subiect ține de primul proiect de lege care este pe ordinea de zi, nr. 169 din 25 mai 2018, aflat în lectura a doua.

Vă rog frumos, domnule Balan.

Înțeleg că mai sînt chestiuni de redacție.

Poftiți.

Domnul Ion Balan:

Domnule Președinte,

La proiectul nr. 169 au mai apărut încă niște amendamente care trebuiesc examinate. Și propun să fie transferat proiectul de lege pentru săptămîna viitoare.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Luînd în considerare că votul Parlamentului a fost săptămîna trecută la acest subiect, rog votul Parlamentului pentru a amîna subiectul, proiectul nr. 169 din 25 mai 2018, pentru săptămîna 19–20 iulie 2018.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Mulțumesc foarte mult.

Subiectul este amînat.

La fel, Comisia juridică, numiri și imunități solicită amânarea pe săptămîna viitoare a proiectului de Lege privind modernizarea Codului civil, proiectul nr. 135 din 27 aprilie 2018.

Doamnă Apolschii,

Vă rog frumos.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Într-adevăr, solicităm amânarea pe săptămîna următoare din simplul motiv că este un proiect destul de mare, voluminos și am ținut cont și de solicitările colegilor deputați care intenționează să depună amendamente la acest proiect de lege.

Dar, din păcate, vreau să fac cu această ocazie o remarcă că, pînă la moment, numai intențiile au rămas. Dar ținînd cont că sîntem pe ultima sută de metri, aș ruga colegii să grăbească acest lucru. Și din acest motiv pentru lectura a doua ca să avem amendamentele, să reușim, este solicitarea de a amîna.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Luînd în considerare că a fost supus și votului introducerea acestui subiect pe ordinea de zi, rog votul Parlamentului pentru amînarea pe săptămîna viitoare 19–20 iulie.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă mulțumesc foarte mult.

Subiectul este amînat.

Într-adevăr, este unul foarte complex. Rugăm frumos toți deputații care au încă intenția de a depune amendamente la acest proiect de lege s-o facă.

Vreau să vă anunț că, și potrivit discuțiilor la Biroul permanent, dar știți foarte bine și prevederile Constituției, sesiunea este pînă la sfîrșitul lunii iulie, ultima zi de lucru fiind data de 27 în sesiune, în ședințe plenare, data de 27 iulie, practic mai avem două săptămîni fără aceasta. Iată de ce vă rugăm frumos și colegii deputați, și președinții de comisii, și conducerea comisiilor, în general, și organele de lucru ale Parlamentului să-și intensifice activitatea.

Un alt subiect este pe supliment la ordinea de zi, proiectul nr. 150 din 11 mai 2018, fiind vorba despre Strategia națională de apărare.

Domnule Carpov,

Vă rog frumos.

Înțeleg că mai este puțin de lucru la nivel de redacție.

Poftiți.

Domnul Eugen Carpov:

Vă mulțumesc.

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Practic, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a examinat proiectul Strategiei naționale de apărare, avem și raportul, dar avînd în vedere că documentul este suficient de voluminos, conține și un Plan de acțiuni pentru implementarea acestei strategii, avem nevoie de cîteva zile pentru finalizarea redactării textelor finale. Din acest punct de vedere, rog sprijin pentru amînare pentru data viitoare, săptămîna viitoare să examinăm acest proiect.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Se propune ca acest proiect de lege să fie examinat în perioada 19–20 iulie 2018.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Mulțumesc foarte mult.

Subiectul respectiv este aprobat deja cu celelalte două pentru săptămîna viitoare.

Acestea au fost demersurile comisiilor, dacă nu greșesc. Și să trecem la acelea care vin din partea deputaților sau a fracțiunilor parlamentare, care, vreau să vă anunț că, sînt foarte multe, înarmați-vă cu răbdare ca să le trecem pe toate în revistă.

Și să începem cu un demers venit din partea colegilor din Frațiunea Partidului Socialiștilor, care propun organizarea unor audieri astăzi, 12 iulie 2018, audierea ministrului economiei și infrastructurii și a directorului general al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică privind situația în domeniul termoenergetic și motivul nerecalculării tarifelor la energia termică și apă caldă.

Domnule Mudreac,

Vă rugăm frumos, aveți un minut la dispoziție să vă argumentați propunerea.

Domnul Radu Mudreac:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Onorat Parlament,

Cunoaștem cu toții că în luna martie, a fost efectuată ... diminuarea tarifului la gazele naturale cu 20%. Ca urmare, consumatorii de gaze naturale au primit un recalcul al facturilor de plată pentru luna ianuarie și februarie, în schimb cetățenii care utilizează agentul termic pentru încălzirea apartamentelor, inclusiv utilizează apa caldă, pînă în ziua de astăzi pentru luna ianuarie și februarie n-au primit recalcul, cu atît mai mult și pînă în ziua de astăzi tariful la apa caldă n-a fost recalculat.

Cunoaștem cu toții că prețul este format și ca bază se ia prețul la gazele naturale, reieșind din ieftinirea gazului cu 20%, automat este nevoie ca să fie recalculat și prețul la o gigacalorie și prețul la apa caldă, la un cub de apă caldă utilizat. Cetățenii Republicii Moldova nu înțeleg care este utilizată matematica clasa I sau a X pentru a putea conștientiza acest fapt.

Și reieșind din cele menționate, noi solicităm ca pentru ziua de astăzi, mîine sau pentru săptămîna viitoare, cînd sînt disponibili acei care sînt vizați, să petrecem audierea Ministerului Economiei și Infrastructurii și a directorului general al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, pentru a audia situația din domeniul termoenergetic și motivul care a stat la baza nerecalculării tarifului la energia termică și la apă caldă pentru perioada rece a anului 2018, ca urmare a diminuării tarifului la gazele naturale.

Domnul Andrian Candu:

Da, vă rugăm frumos, 10 secunde.

Domnul Radu Mudreac:

Rugăm susținerea Parlamentului pentru a face aceste audieri, pentru că, încă o dată repet, la cetățeni sînt un șir de întrebări pe acest segment.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult, domnule Mudreac.

În continuare, supun votului, deoarece nu sînt alte opinii.

Cine este pentru a introduce pe ordinea de zi aceste audieri pentru astăzi, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Număr insuficient de voturi pentru a susține acest proiect.

Vă mulțumim foarte mult.

Propunerea nu a fost susținută.

Următorul demers vine din partea unui grup de deputați din Frațiunea Partidului Socialiștilor, ce ține, la fel, de organizarea unor audieri astăzi, 12 iulie, în plenul Parlamentului și fiind vorba de audierea procurorului anticorupție și a directorului Centrului Național Anticorupție

cu privire la suma mijloacelor recuperate la situația din 1 iulie 2018 ca urmare a furtului miliardului din sistemul bancar.

Domnule Bolea,

Vă rugăm frumos.

Aveți un minut la dispoziție pentru a vă argumenta propunerea.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Vă mulțumesc.

Domnule Președinte,

Stimați colegi,

Au trecut patru ani de la acel vestit furt, de mai multe ori a fost Procurorul General în plen ca să răspundă la unele întrebări referitor la investigațiile care se duc, însă, pînă în prezent, noi nu cunoaștem unele detalii referitor la sumele mijloacelor bănești care au fost recuperate ca urmare a acestor investigații.

În ultima perioadă, în presă se vehiculează mai multe întrebări legate de unele active care au fost procurate pe baza acelor bani care au fost devalizați de la bănci.

Se spune că asupra averii fostului Prim-ministru se duc bătălii mari. Primarul de Orhei, de asemenea, se spune, în presă se mediatizează că și-a cumpărat avioane, după asta le-a vîndut ș.a.m.d. Procuratura, în acest sens, vedem că nu a întreprins toate măsurile pentru a pune sub sechestru diferite active și în acest caz noi totuși vrem să vedem care este situația la zi, cîți bani au fost recuperați pînă în prezent, deoarece cunoaștem că recuperarea miliardului s-a pus pe seama cetățenilor, pe seama bugetului de stat. Anul acesta trebuie să... din bugetul de stat să fie alocate în jur de 800 milioane de lei.

Vreau să vă aduc la cunoștință că pensionarilor care au ieșit la pensie pînă în 1998 pentru ridicarea pensiilor le trebuie vreo 300 de milioane, dar noi cu 800 de milioane dăm datoriile nu știu cui.

Domnul Andrian Candu:

Da, vă rog frumos, 10 secunde.

Poftiți, domnule Bolea.

Domnul Vasile Bolea:

De aceea solicităm audierile procurorului anticorupție, directorului Centrului Național Anticorupție cu privire la sumele mijloacelor bănești care au fost recuperate pînă în prezent.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

La acest subiect, domnule Țap?

Da, vă rugăm frumos.

Poftiți, aveți două minute.

Domnul Iurie Țap:

Noi vom susține această propunere privind audierile, dar și vom concretiza. Recent, Procuratura Anticorupție, Centrul Național Anticorupție, Procurorul General au lansat strategia de recuperare a mijloacelor sustrate de la cele 3 bănci.

Vroiam pe această cale să atenționez toate aceste entități că, de fapt, este vorba despre mijloacele care în noiembrie 2014 fraudulos au fost transferate peste hotarele țării și în baza acestora s-au folosit pentru a scoate din rezervele Băncii Naționale cele 9 miliarde jumătate. Deci entitățile, atât Procuratura Generală, cât și Centrul Național Anticorupție, de fapt, nu înțeleg problema.

Citiți, vă rog, atent Memorandumul de înțelegere, unde partenerii de dezvoltare... pe care l-a semnat și Guvernatorul Băncii Naționale, și ministrul finanțelor, este vorba despre aceste resurse, despre aceste mijloace. De fapt, înseamnă că ei nu înțeleg sau, de fapt, acoperă, vor prin aceasta să acopere, de fapt, această fraudă majoră.

Și noi vom susține pentru a face lumină.

Mulțumim.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Boțan,

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Roman Boțan:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Noi, membrii Frațiunii Partidului Liberal, vom susține această inițiativă, deoarece cetățenii merită să-și cunoască eroii și noi am insistat de fiecare dată și la nivelul președintelui Partidului Liberal, dar și la nivelul deputaților asupra acestei probleme.

S-a menționat corect despre faptul că există cetățeni care încalcă legislația în vigoare, fiind chiar cetățeni cu demnitate publică, dezvăluind anumite chestii din anchetă care sînt ilegale conform legislației penale, iar alții se fac că lucrează. De aceea rezultatele acestui lucru care s-a efectuat pe parcursul acestui an trebuie să fie cunoscute, iar parlamentarii trebuie să cunoască ce se întîmplă, respectiv și cetățenii.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Domnul Reidman.

Domnul Oleg Reidman:

Да, спасибо.

Фракция партии коммунистов поддержит эту инициативу, но только мы хотели бы дополнить еще. Дело в том, что прокуратура и прокуроры обнаруживают, ...предпринимают усилия ..., по закону должны предпринимать усилия по возврату, а вот оценка этих средств, которые считаются некоторыми возвращенными, некоторыми – просто возникшими от продажи активов, дается Национальным банком.

Поэтому Национальный банк должен присутствовать здесь при слушаниях и отвечать и оценивать, сколько средств, ребята, коллеги, сколько средств относится к возмещенным, а сколько средств относятся к замещенным.

Поэтому Национальный банк, руководство Национального банка должно быть здесь.

Domnul Andrian Candu:

Nu mai sînt alte opinii.

Voi supune votului. Cine este pentru organizarea acestor audieri pentru astăzi, 12 iulie 2018, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Rog frumos, numărătorii, să ne dați prezența în sală și, ulterior, voturile la acest capitol.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 27.

Sectorul nr. 2 – 35.

Domnul Andrian Candu:

Prezența, prezența pe moment în sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

– 22.

Domnul Andrian Candu:

Și acum cine este pentru organizarea acestor audieri, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărați, vă rog frumos, numărătorii, și dați-ne rezultatele.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 23.

Sectorul nr. 2 – 3.

– 12.

Domnul Andrian Candu:

Sînt rectificări pentru sectorul nr. 2?

Domnule Sîrbu,

Vă rog frumos.

N u m ă r ă t o r i i:

– 4.

Domnul Andrian Candu:

Sectorul nr. 2 – 4.

Doi... 23, 4 și 12.

39 de voturi insuficiente. Numărul suficient ar fi fost 43 de voturi.

Vă mulțumesc foarte mult.

Propunerea nu a fost acceptată.

În continuare, colegii din Frațiunea Partidului Socialiștilor solicită excluderea din ordinea de zi a Strategiei naționale de apărare. Deja e exclusă.

Mulțumim.

Colegii din Frațiunea Partidului Socialiștilor solicită organizarea pentru săptămîna viitoare, 19–20 iulie, a audierilor ministrului sănătății, muncii și protecției sociale, doamnei Svetlana Cebotari, cu referire la 3 subiecte ce țin de implementarea unei hotărîri de Guvern privind revizuirea tarifelor la serviciile medico-sanitare, modificări și ajustări în Metodologia stabilirii tarifelor pentru prestarea serviciilor medico-sanitare, o hotărîre de Guvern și tarifele aplicate în prezent la prestarea serviciilor medico-sanitare. Probabil mai multe informații.

Și argumentarea acestor propuneri o va da domnul Odnostalco.

Vă rog frumos, aveți un minut la dispoziție.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Да, господин председатель.

Шестого апреля две тысячи ... года мы все проголосовали за решение Парламента №65, суть которого заключается в том, чтобы обратиться к Правительству, мы обратились к Правительству, о пересмотре цен на медицинские услуги, которые были повышены на 300, 400% в то время.

Но срок, который тогда отводился для Правительства, был ровно месяц. Сегодня прошло 15 месяцев с момента принятия единогласного

– я прошу заметить и напомнить вам, коллеги, – решения. От Правительства нет никакой официальной бумаги, от Правительства нет никакой реакции ни в устном порядке, ни в письменном порядке. Поэтому мы требуем на следующей недели, 19–20 июля, быть здесь министру Чеботарь с информацией и отчетом о том, что сделано, на каком этапе ситуация по пересмотру тарифов, потому что на сегодняшний день эта ситуация катастрофична – люди ходят и платят большие деньги.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Cine este pentru a susține această propunere cu referire la organizarea audierilor săptămîna viitoare, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Nu a fost susținută această propunere.

Vă mulțumim foarte mult.

Vă atrag atenția, dragi colegi, că propunerile care nu sînt susținute prin vot nu vor mai putea fi puse pe ordinea de zi în următoarele 30 de zile, adică pînă la sfîrșitul acestei sesiuni. Asta prevede Regulamentul.

Colegii din Frațiunea Partidului Liberal Democrat solicită introducerea pe ordinea de zi a subiectului pe mîine, 13 iulie probabil ați avut în vedere, a audierii Raportului de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei naționale de integritate și anticorupție. Luînd în considerare, din cîte spunea și domnul Țap săptămîna trecută, că doar Parlamentul și Comisia Electorală Centrală au trecut prin aceste evaluări, ceilalți... celelalte pilonuri, sau cum ar fi corect să ne exprimăm, au anumite restanțe, dar să auzim ce spune domnul Țap, mai multe.

Vă rugăm frumos, motivați propunerea.

Domnul Iurie Țap:

În martie 2017, Parlamentul a aprobat această Strategie națională de integritate și anticorupție. Este una care prevede pentru toate cele 3 puteri: legislativă, executivă (Guvern) și judecătorească.

În acest context, grupurile de monitorizare care au fost create, primul grup – Parlamentul și CEC au discutat, celelalte două grupuri nu au discutat, cu toate că sîntem deja în semestrul al doilea.

Pornind de la faptul că mai multe activități nu sînt realizate, în parte este vorba despre Comisia Electorală Centrală care nu a propus Parlamentului ceea ce prevedea acțiunea 8 de la pilonul IV, citez: „Revizuirea legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale”.

În acest sens, ceea ce se întâmplă în țară, magazinele sociale ale partidului Șor, care au împânzit toată țara, sînt un argument grav care, de fapt, fraudează viitoarele alegeri parlamentare. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Și noi, ca legislativ, sîntem obligați să revenim să audiem această Strategie și să vedem cum cele 3 puteri, de fapt, luptă cu corupția, luptă cu adevărat sau, de fapt, o mimează.

Mulțumim.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Boțan,

Vă rugăm frumos, dacă aveți altă opinie sau similară.

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Roman Boțan:

Fracțiunea Partidului Liberal va susține această propunere.

Și, într-adevăr, cele menționate și ceea ce se întâmplă în Republica Moldova este strigător la cer, unde Legea integrității, pur și simplu, prevederile acestei legi, este călcată în picioare, dar și prevederile Strategiei care au fost menționate, inclusiv de către reprezentanții acestui partid care, nestingherit, își fac mendrele și vînd produse... fac activități economice sub sigla partidelor politice.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu mai sînt alte opinii.

Se supune votului introducerea pe ordinea de zi de mîine, 13 iulie, audierea Raportului de monitorizare și evaluarea implementării Strategiei naționale de integritate și anticorupție.

Dar pentru a formula corect întrebarea, pe cine audiem în mod exact?

Domnule Țap, (*Rumoare în sală.*)

CNA care...

Domnul Iurie Țap:

Conform prevederilor Strategiei, responsabil este Centrul Național Anticorupție, dumnealor să prezinte raportul.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Este vorba despre audierea atunci a conducerii Centrului Național Anticorupție în acest domeniu.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

... Nu e cazul să supunem numărării.

Este clar, propunerea n-a fost susținută.

Vă mulțumim foarte mult. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Poftim? Cer scuze.

Colegii din Frațiunea Partidului Socialiștilor propun introducerea pe ordinea de zi a ședințelor plenare de astăzi, 12 iulie, a proiectului de Lege nr. 87 pentru modificarea articolului 47 din Codul educației.

Cine ar putea?

Domnule Batrîncea,

Vă rugăm frumos, aveți un minut la dispoziție pentru a vă argumenta propunerea.

Domnul Vlad Batrîncea:

Mulțumesc, domnule Candu.

Stimați colegi,

Avem în acest Parlament o tradiție nesănătoasă, discutăm unele subiecte, discutăm aprins și nu se finalizează cu absolut nimic, așa s-a produs și cu modificarea Codului educației.

După ce deputații socialiști au sesizat Curtea Constituțională în vederea declarării neconstituționale a procedurii de închiriere a manualelor în școli, bineînțeles că Parlamentul urma să ia atitudine și să modifice acel articol al Codului educației, așa precum a hotărât și Curtea Constituțională și urma să luăm decizia ca această procedură de închiriere a manualelor să fie iradiată din legislația națională.

Două săptămîni am încercat să dezbatem acest subiect și s-a decis ca această întrebare să fie pasată către Guvern, ca Guvernul să ia deciziile respective. Guvernul, ca de obicei sau deseori cum procedează, nu a întreprins nimic în vederea modificării Codului...

Domnul Andrian Candu:

Continuați, vă rog frumos, 10 secunde.

Domnul Vlad Batrîncea:

Da. Vă mulțumesc.

Însă procedura este respectată, că așa este hotărîrea Curții Constituționale, manualele se oferă gratis, așa cum am solicitat de la Curtea Constituțională, însă astăzi în lege... pînă azi figurează că manualele școlare pot fi închiriate... contra plată.

De aceea noi considerăm că legislația Codul educației trebuie modificată urgent... ca această lacună să dispară din lege și să nu avem așa prevederi rușinoase în Codul educației.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Alte opinii nu sînt.

Supun votului.

Cine este pentru introducerea pe ordinea de zi de astăzi a proiectului de Lege nr. 87 din 27 martie 2017, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Nu a fost susținută această propunere.

Vă mulțumim foarte mult.

O altă propunere la fel vine din partea colegilor din Frațiunea Partidului Socialiștilor pentru introducerea pe ordinea de zi de săptămîna viitoare, zilele 19–20 iulie 2018, a audierii responsabililor de activitatea Comisiei naționale antidrog și a responsabililor de implementarea Strategiei naționale antidrog, care presupune audierea ministrului afacerilor interne, domnului Jizdan, cu privire la mai multe chestiuni pe care n-o să le dau citire acum, a Ministerului Sănătății, Ministerului Educației și a Ministerului Justiției.

Probabil, despre mai multe chestiuni o să ne spună domnul Odnostalco.

Vă rog frumos.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Да. Действительно, в запросе написано много пунктов, которые нам следовало бы обсудить. Эти пункты взяты из тех нормативных документов, что касаются национальной политики антинаркотической, которые есть сегодня в Молдове.

Напомню первое. У нас есть национальная стратегия, программа, и соответственно, план действий, что касается борьбы и профилактики потребления наркотиков, которая была принята.

Следующее. У нас есть постоянная комиссия при Правительстве, которая занимается этой проблемой, включая вице-министров и руководителей ответственных учреждений, у нас есть на сегодняшний день наркодиспансер, у нас есть структура в Министерстве здравоохранения, отвечающая за эту проблему.

И мы хотим понять, что происходит. Почему? Потому что на сегодняшний день у нас проблема появилась и продолжается, исходя

из той статистики официальной и неофициальной, довольно масштабная.

Первое. На сегодняшний день у нас продолжается беспрепятственная реклама на всех зданиях, раньше это были крупные города, сегодня это...

Domnul Andrian Candu:

Continuați, vă rog frumos, 10 secunde.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Сегодня это – все населенные пункты. Сегодня у нас беспрепятственная в той или иной степени продажа наркотиков в интернете, в социальных сетях. И полиция мало что делает на эту тему, потому как проблема развивается. Сегодня у нас доходит до того, что в наших подъездах, детских площадках днем происходят так называемые «копанки», когда молодежь и подростки выкапывают наркотики и потребляют их.

В связи с этим мы просим на следующем заседании Парламента заслушать четыре министерства: Министерство внутренних дел, Министерство здравоохранения, труда и социальной защиты, Министерство культуры и Министерство юстиции по каждому из своих направлений, согласно тем документам, за которые они отвечают.

Domnul Andrian Candu:

Doamnă Buliga,

Vă rog frumos, la acest subiect, dacă vreți să vă referiți, poftiți.

Doamna Valentina Buliga:

Domnule Președinte,

Eu înțeleg solicitările, dar vreau să vă informez, cu titlu de informație pentru plenul Parlamentului, că unele teme abordate, inclusiv cea abordată de domnul Odnostalco, a fost nu o dată discutată.

Totodată, avem planificate audieri în cadrul comisiei referitor la circulația substanțelor stupefiante, psihotrope și alte substanțe de genul acesta, situația în Republica Moldova și măsurile întreprinse de către autorități.

De aceea eu aș ruga colegii ca să avem această audiere în cadrul comisiei. Ședințele sînt publice, cu participarea tuturor. Și să avem și implicare, ulterior, și monitorizare, conform funcției de control parlamentar pe care o exercităm.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Supun votului această propunere care a fost argumentată și de domnul Odnostalco. Rog votul.

Cine este pentru?

Nu a fost susținută această propunere.

Subiectul poate, totuși, îl ridicați la nivelul comisiei.

Poate chiar săptămîna viitoare, încercați, domnule Odnostalco...
(*Voce nedeslușită din sală.*)

Păi, haideți să faceți...

Luînd în considerare votul din plen, eu vă propun soluție.

Discutați la comisie, faceți un raport. Dacă raportul presupune să revenim în plen, atunci revenim în plen.

Haideți să încercăm și alte metode, luînd în considerare Regulamentul Parlamentului și elementele de control parlamentar care, în mare parte, ar trebui, într-adevăr, să se bazeze pe lucrul în comisie.

Mai sînt două solicitări din partea colegilor din Frațiunea Partidului Liberal, și anume prima chestiune ce ține de audierea de astăzi, 12 iulie, a ministrului educației, culturii și cercetării, doamnei Monica Babuc, privind măsurile întreprinse pentru asigurarea condițiilor necesare desfășurării studiilor în spațiile destinate claselor primare, gimnaziale din Gimnaziul-grădiniță „Dimitrie Cantemir” din satul Aluatu, raionul Taraclia.

Vă rog frumos, domnule Boțan, argumentați propunerea.

Domnul Roman Boțan:

Stimați parlamentari,

Spațiile destinate claselor primare și gimnaziale din Gimnaziul-grădiniță „Dimitrie Cantemir” din satul Aluatu, unica școală cu predare în limba română în raionul Taraclia se află într-o stare deplorabilă.

Deputații Frațiunii Partidului Liberal au efectuat o vizită la fața locului și s-au întîlnit cu conducerea instituției și cu vicepreședintele raionului Taraclia. În cadrul discuțiilor, s-a menționat despre insuficiența resurselor financiare pentru reparația și amenajarea spațiilor destinate pentru elevii claselor gimnaziale și primare, dar și lipsa unei atitudini responsabile pentru asigurarea procesului de studii în condiții decente a elevilor care reprezintă comunitatea de limbă română din raionul Taraclia.

Lucrările de reparație pentru spațiile menționate sînt puse pe seama părinților, iar oameni de bună-credință au ajutat și ajută Gimnaziul-grădiniță „Dimitrie Cantemir” din satul Aluatu demonstrînd o atitudine civică remarcabilă.

Ne miră însă surzenia autorităților statului și a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării prin lipsa acțiunilor concrete în acest sens. Există riscul ca lucrările să nu fie finisate pînă la începerea anului școlar.

Reieșind din cele expuse, în conformitate cu prevederile Regulamentului Parlamentului, Frațiunea parlamentară a Partidului Liberal propune includerea în ordinea de zi a ședinței în plen de astăzi audierea parlamentară a ministrului educației, culturii și cercetării, doamna Monica Babuc, pentru a ne prezenta informația referitoare la măsurile întreprinse în vederea asigurării condițiilor necesare desfășurării studiilor în Gimnaziul-grădiniță „Dimitrie Cantemir” din satul Aluatu.

Solicităm susținerea demersului nostru.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Stati,

Vă rog frumos, dacă aveți la acest subiect.

Vă rog frumos, opinia.

Domnul Sergiu Stati:

Vă mulțumesc.

Regret că Partidul Liberal încearcă să facă politică pe seama copiilor și sistemului de învățămînt. Încă o dată vreau să informez și colegii, dar și opinia publică că această temă se află la un control special la Ministerul Educației. În teritoriu s-a aflat secretarul de stat al Ministerului Educației, unde s-a întîlnit și cu părinții, cu autoritatea publică locală și cu administrația raională. Au fost alocați bani suficienți pentru ca pînă la 1 septembrie reparația în gimnaziul din Aluatu să fie finisată.

De aceea cred că sînt mai mult niște speculări politice, decît interes de a rezolva această temă.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Domnule Reidman,

Vroiați dumneavoastră să spuneți ceva sau...?

Da, vă rog frumos, poftiți, domnule Reidman.

Domnul Oleg Reidman:

Вообще-то, конечно, конец весенне-летней сессии, до начала учебного года остается не так много времени, и можно было бы послушать Министерство образования в отношении готовности или успеваемости подготовить все школы: și cu predarea în limba română, și în

limba moldovenească, și în limba rusă, și în limba ucraineană. Потому что приглашать сюда министра из-за одной школы – это, так сказать, непродуктивно, это лоббистское действие. Все другие школы и другие родители должны быть уверены, что первого сентября их дети пойдут в отремонтированные школы.

Domnul Andrian Candu:

Dacă considerați necesar, domnule Hotineanu, pe platforma comisiei ați putea să luați legătură cu Ministerul Educației, să aveți o discuție preliminară cu ei miercuri și, eventual, săptămîna viitoare, joi, vineri, în plenul Parlamentului să audiem un raport care sînt pregătirile, stadiul de pregătire, progresul pentru 1 septembrie?

Domnule Hotineanu,

Vă rog.

Domnul Vladimir Hotineanu:

Domnule Președinte,

Stimați colegi deputați,

Într-adevăr, este oportun în ședința de miercuri să ascultăm pe platforma comisiei raportul ministerului referitor la pregătirea școlilor către anul de învățămînt 2018–2019. Dar vreau să spun că gimnaziul din satul Aluatu este în atenția ministerului. Acolo a fost în vizită domnul secretar general Șarov și am avut discuții cu doamna ministru. După cîte sînt informat... mai mult decît atît, cu un grup de deputați am avut intenția cu două săptămîni în urmă să facem o vizită la acest gimnaziu, dar ministerul ne-a informat că parcă problemele sînt soluționate.

Sigur că miercuri vom audia și vom vedea care este poziția ministerului și cum stau lucrurile, de fapt, la acest capitol și vă vom informa în plenul Parlamentului.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Înainte de a supune votului, haideți să vedem care sînt și alte opinii.

Imediat, haideți să mergem pe procedurile prevăzute de Regulament.

Domnule Batrîncea,

Vă rog frumos.

Domnul Vlad Batrîncea:

Da, mulțumesc, domnule Candu.

Stimați colegi,

Săptămîna trecută, Frațiunea Partidului Socialiștilor a propus audierea Ministerului Educației în ceea ce ține de pregătirea școlilor, starea tehnico-materială.

Am informat Parlamentul că în întregul sistem educațional nu ajung pentru 1 septembrie, începutul anului școlar, peste 2000 de unități ale cadrelor didactice, că nu este suficientă finanțare în instituțiile de învățămînt în special din sate, din localitățile rurale.

Am informat plenul Parlamentului despre mai multe probleme care există și am chemat ca noi să invităm Ministerul Educației și să discutăm: poate să aplicăm altă formulă de finanțare, poate să găsească Parlamentul bani suficienți în plus pentru sistemul educațional, că dacă nu găsim acești bani, pur și simplu, dispare și educația, și țara.

Și cu părere de rău, nu a fost susținută această inițiativă de către Parlament. Dacă este cazul să audiem situația dintr-un liceu anumit, eu aș cădea de acord cu domnul Reidman: trebuie să audiem Ministerul Educației pe lucruri sistematice, să vedem și condițiile de finanțare, să vedem ce facem ca să atragem și să găsim, să identificăm acele peste 2000 de unități ale cadrelor didactice care nu ajung pentru 1 septembrie.

De aceea eu aș veni cu propunerea către Frațiunea Partidului Liberal să venim cu o modificare a solicitării dumneavoastră și să audiem Ministerul Educației pe... să audiem situația pe întreg sistemul de învățămînt din Republica Moldova.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnule Ghimpu,

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Mihai Ghimpu:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Era clar că noi vom lărgi subiectul acestui demers, adică să prezinte un raport cu privire la situația pe întreg teritoriul și depinde cum vom vota. Dar vreau să-l întreb pe domnul Stati și pe domnul Hotineanu care spun că ministerul și-a asumat reparația acestei școli din Aluatu, atunci cum să înțelegem că copiii lucrează, dau tencuiala jos, vopseaua la acest liceu, nici vorbă de o brigadă care... în baza unei sume alocate de minister. Cu atît mai mult că colegii noștri, trei liberali, au fost la fața locului și despre nici un fel de bani nu s-a auzit din partea conducerii raionului și acestei școli că sînt bani alocați. Bani sînt strînși de la oameni, din păcate.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Probabil, cînd ați zis brigadă, v-ați referit la echipă de constructori. (*Rîsete și gălăgie în sală.*) Ori eu nu înțeleg bine limba rusă, ori ceva se întîmplă în chimia Partidului Liberal.

Domnule Boțan,

Sigur, vă permit să... mai menționați înainte de a supune votului, dar, dragi colegi, domnule Hotineanu, vom supune votului, vom vedea ce se decide la vot, dar în același timp, în comisie ar fi bine să discutați subiectul miercuri.

Domnule Boțan,

Vă rog frumos.

Domnul Roman Boțan:

Stimați deputați,

Stimați colegi,

Eu vreau să precizez că, de fapt, antevorbitorul meu din fracțiunea partidului care nu vreau să-i menționez numele, vorbea despre faptul că se face manipulare.

Trebuie să fie clar că noi vorbim despre clasele gimnaziale și primare. S-a reparat spațiul care este destinat grădiniței, domnule Stati, dar clasele gimnaziale și primare nu s-au reparat. Iar copiii.. și trebuie de menționat, într-adevăr, că din banii statului român s-a reparat această grădiniță. Spațiile destinate pentru clasele primare și gimnaziale: uitați-vă în reportajele de mass-media în ce situație se află și cum copiii, într-adevăr, împreună cu părinții muncesc acolo!

De aceea, stimați parlamentari, este o problemă care trebuie și merită a fi discutată.

Solicităm susținerea acestui demers.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Voi supune votului acest subiect.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Nu a fost susținută această propunere.

Atunci, vă rugăm frumos, domnule Hotineanu, să organizați aceste discuții și audieri pe platforma comisiei. Vom discuta și la Biroul permanent ulterior și dacă este cazul și, probabil, este cazul ca să audiem și în plenul Parlamentului ceea ce o să reușiți ca și concluzie să trageți după audierile din comisie.

Domnule Stati,

Bănuiesc că vreți să vă exercitați și dreptul la replică, potrivit Regulamentului? S-a tot abținut și abținut domnul Boțan să vă spună numele și totuși la sfârșit n-a reușit să se abțină.

Vă rugăm frumos. (*Rumoare în sală.*)

Domnul Sergiu Stati:

Am fost vizați, stimați colegi. Și de aceea nu vă supărați.

Domnul Andrian Candu:

Vă rugăm frumos, domnule Stati.

Domnul Sergiu Stati:

Da, eu vreau să spun că mai bine dacă plecau în loc de trei liberali în teritoriu, mai bine plecau doi democrați și rezultatul era să fie mult mai bun. (*Aplauze.*)

Și doi. Vreau să-i întreb pe stimații liberali: ce a făcut Corina Fusu atîta timp în Ministerul Educației că tocmai astăzi s-au trezit liberalii că nu se repară gimnaziul din Aluatu? Iată, luați-o la întrebări pe Corina Fusu, ce a făcut ea atîta timp cît a fost la minister? Și dacă a ținut la control această situație?

Mersi mult.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnule Stati,

Eu am să vă completez că, dacă plecau democrații, pe lângă școală se mai făcea și drumul, probabil, pînă la școală.

Vă mulțumim foarte mult.

Subiectul este depășit. Este depășit. Replică la replică nu se prevede, domnule președinte Ghimpu.

De procedură? Un minut.

Domnul Mihai Ghimpu:

Dumneavoastră aveți un Regulament, noi avem alt punct al Regulamentului.

Mulțumesc.

Domnule Stati,

Această școală ...

Domnul Andrian Candu:

Nu mai spuneți numele, că iar trebuie să-i dau dreptul la replică.

Domnul Mihai Ghimpu:

Ca doi oameni care se înțeleg unul pe altul.

Domnule Stati,

Această școală era moartă dacă doamna Fusu nu comasa grădinița și cu școala. Nu mai aveau copiii din Aluatu posibilitatea să învețe limba română. Țineți minte acest lucru. Și asta pe întreg teritoriul noi am salvat multe școli care trebuiau să fie închise și asta a făcut-o Corina Fusu. Și reparația grădiniței din banii României care au venit, tot doamna Fusu a rezolvat.

Duceți-vă dumneavoastră nu doi, măcar unul duceți-vă, PD-ul în teritoriu.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Domnule președinte Hotineanu,

Invitați-o și pe doamna Fusu, o să fie mai productiv.

Vă mulțumesc frumos.

Vă rog, haideți să trecem la următorul subiect. Mai este un demers.

Domnule Hotineanu,

Mai este ... *(Rumoare în sală.)*

Și pe Maia Sandu invitați-o, și pe toți miniștrii educației invitați-i și faceți ...

Vă rog o frază, dar doar o frază.

Vă rog frumos, domnule Hotineanu.

Domnul Vladimir Hotineanu:

Domnule Președinte,

Eu vreau să aduc la cunoștință înaltului for parlamentar, comisia nu înseamnă că a uitat de problema școlilor. Noi am monitorizat și am avut controlul parlamentar al implementării Codului educației în patru ani de zile. Și am avut aceste audieri miercuri trecută, acum luăm și prelucrăm rezultatele acestor audieri. Avem de gând să informăm și Parlamentul, și domnul Batrîncea știe de acest lucru. Asta nu înseamnă că de fiecare dată trebuie să ies cu „prăjina” înainte. Avem un lucru programat în comisie.

Dar referitor la cod și la grădiniță-școală primară, gimnaziu-școală primară, asta s-a prevăzut în cod și a fost votat în 2014, atunci expres și Legislativul a luat decizia ca să nu dispară școlile în sate, să comasăm ca să găsim, să avem această instituție educațională mixtă școală-grădiniță, școală ... gimnaziu-grădiniță. Și nu ar trebui să ...

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Mulțumim frumos.

În continuare, vă rugăm frumos să trecem la următorul subiect, ultimul demers, făcut din partea colegilor din Frațiunea Partidului Liberal, ține de organizarea astăzi, data de 12 iulie, a unor audieri parlamentare prin care s-o invităm pe doamna Cristina Lesnic, viceprim-ministru pentru reintegrare, privind evoluțiile recente ce au avut loc în zona de securitate, manifestate prin acțiuni cu caracter provocator ale grupului operativ al trupelor ruse, dislocate ilegal pe teritoriul Republicii Moldova.

Am înțeles de la domnul Carpov că pe platforma comisiei se va organiza așa ceva săptămâna viitoare. Dar înainte de a menționa dumneavoastră, domnule Carpov, rog frumos autorii și, în numele autorilor, domnul Boțan să argumenteze această propunere.

Vă rugăm frumos.

Domnul Roman Boțan:

Vă mulțumesc.

Stimați deputați,

În ultima perioadă în zona de securitate au avut loc mai multe acțiuni cu caracter provocator ale grupului operativ al trupelor ruse, dislocate ilegal pe teritoriul Republicii Moldova, în comun cu așa-numitele structuri de forță ale regimului de la Tiraspol.

La 14 iunie 2018 a fost fixat faptul deplasării pe traseul Tiraspol – Grigoriopol – Dubăsari – Rîbnița a trei coloane de autocamioane, tehnică și blindate militare în număr aproximativ de 40 de unități, care erau escortate de mijloace de transport speciale ale așa-numitei structuri milițienești ale regimului secesionist. Asemenea incidente s-au repetat și în data de 21 iunie, și în data de 23 iunie.

Este important de menționat că aceste acțiuni s-au desfășurat în perimetrul zonei de securitate, cu încălcarea gravă a regimului existent. Au fost încălcate expres prevederile articolului 4 din Acordul cu privire la principiile de reglementare pașnică a conflictului armat din regiunea transnistreană a Republicii Moldova, din 21 iunie 1992, punctul 4.2 din Protocolul Comisiei unificate de control, nr.288 din 13 ianuarie 2017, și alte prevederi din alte documente ale Comisiei unificate de control.

Reieșind din cele expuse, în conformitate cu prevederile Regulamentului, Frațiunea Partidului Liberal propune includerea în ordinea de zi a ședinței de astăzi audierea parlamentară a doamnei Cristina Lesnic, viceprim-ministru pentru reintegrare, privind evoluțiile recente ce au avut loc în zona de securitate, manifestate prin acțiuni cu caracter provocator ale grupului operativ al trupelor ruse, dislocat ilegal pe teritoriul

Republicii Moldova, în comun cu forțele regimului separatist, cu încălcarea gravă a regimului zonei de responsabilitate a forțelor de pacificare.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Domnul Roman Boțan:

Rugăm susținerea demersului.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Domnule Carpov,

Vă rugăm frumos.

Domnul Eugen Carpov:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Eu aș vrea doar să informez colegii despre cele realizate de Comisia securitate națională, apărare și ordine publică. În baza unui demers din partea viceprim-ministrului Cristina Lesnic, la ultima ședință a comisiei noi în prealabil am examinat această situație, am adresat și un răspuns cu opinia comisiei vizavi de cele ce se întâmplă în zona de securitate.

Totodată, domnule Președinte, am adresat un demers, probabil n-a ajuns la dumneavoastră încă, a fost ieri semnat, referitor la propunerea de a organiza o discuție pe platforma parlamentară privind situația în procesul de reglementare a conflictului transnistrean.

Deci eu cred că trebuie să organizăm această discuție pe platforma parlamentară într-o perioadă cât mai urgentă, după care în cazul în care nu va fi suficientă discuția respectivă, să avem și o dezbateră în plen, dar prealabil să avem consultările necesare pe platformă.

Menționez că pe această platformă există membri care sînt din oficiu participanți, dar pot să ia parte la discuții și toți deputații interesați de subiectul respectiv.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Da. Vă mulțumesc foarte mult.

Voi răspunde la demers, bineînțeles, prin a accepta organizarea ședinței respective. Și mai probabil săptămîna viitoare o să discutăm, să vedem să le convină tuturor colegilor, probabil, după Biroul permanent, miercuri, ar fi una din soluții, deoarece toți deputații sînt prezenți aici, în clădirea Parlamentului.

Domnule președinte Ghimpu,

În ce capacitate să vă dau cuvîntul? Fiindcă se exprimă alte opinii ale altor fracțiuni. Frațiunea dumneavoastră deja a făcut demersul, trebuie să-l supun la vot.

Vă rugăm frumos.

Poftiți.

Domnul Mihai Ghimpu:

Ca deputat, domnule Președinte.

Domnul Andrian Candu:

Am înțeles. De procedură, ați vrut să spuneți.

Poftiți.

Domnul Mihai Ghimpu:

Da, corect, de procedură. Eu, și cred că și ceilalți colegi, nu sînt împotriva ca să fie problema aceasta discutată, ascultată la comisie pe bază de platformă parlamentară. Asta e platformă, ca și cu brigada, Parlamentul este organul suprem legislativ. Și asta este cea mai gravă problemă pe care o avem în Republica Moldova.

Și dacă, domnule Președinte, îmi permiteți să spun și aceasta, noi, Parlamentul, cam nu prea discutăm problema asta. Acolo umblă rușii, ca la dînșii acasă prin Volgograd, prin Pskov, cu tancurile pe sub apă, pe deasupra, nu reacționăm, nu chemăm ambasadorul, nu știu eu, cred că trebuie să simtă. E mare Rusia asta, dar vedeți că la fotbal pierde cei mai mari și câștigă cei mai mici. Haideți să luăm exemplu, să ne apărăm și noi ca lumea.

Domnul Andrian Candu:

Da. Vă mulțumim.

Se supune votului. Cine este pentru introducerea acestui subiect pentru astăzi, data de 12 iulie 2018, prin a o invita pe doamna Cristina Lesnic, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Nu a fost susținută această propunere.

Dar oricum, dragi colegi, veți primi invitație toți cei care sînteți interesați să participați să audiați subiectul respectiv pe platforma parlamentară legat de reglementarea conflictului transnistrean, ce va fi organizată săptămîna viitoare. Și o să venim cu anunțul, poate chiar mîine dimineața în plenul Parlamentului vom și anunța cum ne organizăm, să verificăm, ca și colegii din Biroul de reintegrare, și colegii din Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, și din Ministerul Apărării, și de la Serviciul de Informații și Securitate să fie toți invitați și să aibă toți disponibilitatea respectivă.

Dragi colegi,

S-au încheiat aici toate demersurile.

Vă propun să votăm suplimentul la ordinea de zi cu toate propunerile și cu toate modificările care au fost deja votate și agreate.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Ordinea de zi suplimentară este votată.

Să trecem atunci la examinarea subiectelor de pe ordinea de zi.

Și să preluăm, inițial, proiectele care sînt în lectura a doua, și anume din supliment la ordinea de zi subiectul nr. 2, **proiectul de Lege privind avertizorii de integritate, proiectul nr. 96 din 22 martie 2018.**

Îl invităm la tribuna principală pe Eugen Carpov, vicepreședintele Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică, să ne prezinte raportul comisiei.

Dragi colegi,

În mod tradițional, votul la noi este la ora unu. Continuăm cu aceeași tradiție – votul la ora unu. După vot, continuăm cu celelalte subiecte.

Domnule Carpov,

Vă invităm la tribuna principală.

Următorul proiect de Lege nr. 127, următorul din ordinea de zi din supliment.

Domnul Eugen Carpov:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Vă prezint raportul la proiectul de Lege privind avertizorii de integritate, proiectul nr. 96 din 22 martie 2018 pentru lectura a doua.

În conformitate cu prevederile Regulamentului Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797 din 02.04.1996, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a fost sesizată spre dezbateră în fond cu proiectul de Lege privind avertizorii de integritate.

La 24 mai 2018, Parlamentul a aprobat în prima lectura proiectul respectiv de lege.

În cadrul pregătirii acestuia pentru dezbateră în a doua lectură, la ședința comisiei au fost examinate amendamentele, propunerile și obiecțiile înaintate pe marginea acestui proiect, inclusiv recomandările recepționate în cadrul consultărilor publice, rezultatele cărora sînt expuse în sinteză care este parte componentă a prezentului raport.

Proiectul care se anexează la prezentul raport a fost redactat reieșind din amendamentele și propunerile acceptate.

În concluzie, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică, în rezultatul examinării proiectului respectiv în ședința sa din 27 iunie 2018, a propus, cu votul majorității membrilor comisiei, adoptarea proiectului de către Parlament.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări. Încheiem aici....

Cer scuze. Un mic detaliu.

Domnule Ghilețchi,

Vă rog frumos.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Eu, pentru stenogramă.

Domnule Carpov,

Uitați-vă, la pagina 17, la amendamentul care ține de Avocatul Poporului, formula este următoare: „Deciziile Avocatului Poporului cu referire examinarea sau retragerea”. „Cu referire la examinarea sau respingerea cererilor”. Acolo lipsește, cred că s-a omis redacțional „la”. Deci citez.

Domnul Eugen Carpov:

Da, da.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Citez: „Deciziile Avocatului Poporului cu referire la examinarea sau respingerea cererilor prin care se solicită protecția avertizorilor de integritate nu pot fi atacate”. Doar o chestie redacțională.

Domnul Eugen Carpov:

Am înțeles.

Vă mulțumesc.

O să ținem cont de ea.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Aici se încheie dezbaterile la proiectul nr. 96 din 22 martie 2018.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Carpov.

Revenim la procedura de vot la ora unu.

Următorul subiect, precum am și menționat, **proiectul nr. 127 din 25 aprilie 2018, subiectul nr. 3 de pe ordinea de zi din supliment, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Codului muncii al Republicii Moldova. Este proiect pentru lectura a doua.**

Vă rugăm frumos, doamnă președinte Buliga, președintele Comisiei protecție socială, sănătate și familie, vă invităm la tribuna principală să ne prezentați raportul comisiei.

Doamna Valentina Buliga:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi deputați,

Comisia protecție socială, sănătate și familie a examinat în lectura a doua proiectul de Lege nr. 127 din 25 aprilie 2018 pentru modificarea și completarea Codului muncii al Republicii Moldova nr. 154 din 28 martie 2003, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați.

Proiectul de lege promovează interesele persoanelor angajate în câmpul muncii care vor beneficia de perfecționarea procedurii de conciliere a conflictelor colective de muncă.

În rezultatul examinării, majoritatea comisiilor permanente s-au pronunțat pentru examinarea și adoptarea proiectului de lege în cadrul ședințelor plenare ale Parlamentului.

Totodată, pentru lectura a doua comisia a examinat amendamentele deputaților, propunerile și obiecțiile ce țin de tehnica legislativă ale Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, precum și propunerile asupra proiectului de lege expuse în avizul Guvernului. Rezultatul examinării acestora este reflectat în sinteza propunerilor și obiecțiilor la acest proiect care este parte integrantă a Raportului.

În acest context, comisia menționează că la promovarea proiectului de lege s-a ținut cont de poziția patronatelor și sindicatelor care au fost consultate asupra oportunității amendamentelor propuse în Codul muncii.

Urmare a examinării, cu majoritatea de voturi ale membrilor prezenți în ședință, Comisia protecție socială, sănătate și familie propune examinarea și adoptarea proiectului de lege în a doua lectură în cadrul ședinței plenare a Parlamentului.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt obiecții, întrebări.

Iată de ce încheiem dezbaterile la proiectul nr. 127 din 25 aprilie 2018 și revenim la procedura de vot la ora unu.

Următorul subiect de pe ordinea de zi este subiectul nr. 4, **proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 1100 cu privire la fabricarea și circulația alcoolului etilic și a producției alcoolice, proiectul nr. 122 din 23 aprilie 2018.**

Îl rugăm frumos pe domnul Balan, președintele Comisiei agricultură și industrie alimentară, să vină la tribuna principală și să ne prezinte raportul comisiei pentru lectura a doua.

Domnul Ion Balan:

Domnule Președinte,

Stimați colegi,

Comisia agricultură și industrie alimentară a examinat proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 1100 din 30 iunie 2000 cu privire la fabricarea și circulația alcoolului etilic și a producției alcoolice, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova, și expune următoarele considerente.

După cum a fost menționat la examinarea în prima lectură, urmare a adoptării Legii nr. 185 din 21.09.2017 pentru modificarea și completarea unor acte legislative și a examinării suplimentare a prevederilor Legii nr. 1100, a fost identificată necesitatea intervenției în cadrul unor prevederi ale Legii nr. 1100 în care scop a fost elaborat prezentul proiect de act legislativ.

Astfel, proiectul prevede excluderea berii și produselor (băuturilor) pe bază de bere de sub incidența unor norme din considerentul că, în opinia autorului, nu au relevanță relațiilor și activităților din domeniul respectiv.

Berea, spre deosebire de băuturile alcoolice, presupune un sistem de evidență și accizare a produsului finit raportat la litru de produs și nu la conținutul de alcool. Procesul de producere a berii include etapa de producere a mustului de bere concentrat care, ulterior, este adus pînă la grade plato diferite, în dependență de tipul de bere.

În acest sens, volumul finit în realitate nu poate fi contorizat prin sistemul de evidență fiscală prevăzut de lege. Pentru evidența volumelor de produs fabricat este suficient sistemul de evidență computerizată existent la întreprindere și prezența registrelor tehnologice pentru asigurarea trasabilității.

De asemenea, proiectul prevede modificări și completări ce vizează Registrul de stat al circulației alcoolului etilic și a producției alcoolice, cerințele de licențiere și cele referitoare la depozitele specializate, cerințele referitoare la informația ce necesită a fi prezentată în mod obligatoriu pe etichetă sau pe ambalajul de desfacere ș.a.m.d.

În procesul definitivării proiectului pentru lectura a doua, au fost examinate amendamentele, obiecțiile și propunerile înaintate de către Ion

Balan, deputat în Parlament și de Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului, rezultatul fiind reflectat în sinteza amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor la proiectul de lege care este parte integrantă a raportului.

Reieșind din cele expuse, Comisia agricultură și industrie alimentară propune proiectul de Lege înregistrat cu nr. 122 din 23 aprilie 2018 spre adoptare în a doua lectură.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei și pe marginea raportului.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Balan.

Încheiem dezbaterile la proiectul nr. 122 din 23 aprilie 2018 și revenim la procedura de vot la ora unu.

Doamnă Apolschii,

O să vă rugăm frumos să ne prezentați **proiectul de Hotărîre privind eliberarea din funcție a unui judecător al Curții Supreme de Justiție, subiectul nr. 5, proiectul nr. 239 din 9 iulie 2018.**

Vă rugăm frumos, poftiți.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Onorat Parlament,

Comisia a examinat proiectul de Hotărîre nr. 239 din 9 iulie 2018 privind eliberarea unui judecător al Curții Supreme de Justiție.

Prin proiectul de hotărîre, se propune eliberarea doamnei Iuliana Oprea din funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție, în baza cererii de demisie.

În conformitate cu articolul 25 alineatul (1) litera a) din Legea nr. 544 cu privire la statutul judecătorului, în cazul depunerii cererii de demisie, judecătorul este eliberat din funcție de organul care l-a numit.

Propunerea privind eliberarea din funcție a judecătorului Curții Supreme de Justiție a fost înaintată de către Consiliul Superior al Magistraturii. În acest context, Comisia juridică a examinat Hotărîrea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 192/10 din 17 aprilie 2018, prin care a fost acceptată cererea de demisie și s-a propus Parlamentului eliberarea doamnei Iuliana Oprea din funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție.

În rezultatul celor expuse, comisia a decis, cu votul unanim, să propună plenului Parlamentului pentru examinare și adoptare a proiectului de Hotărîre nr. 239 din 9 iulie 2018.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Îmi cer scuze, o intervenție, o întrebare din partea doamnei Ciobanu.

Vă rog frumos.

Doamna Maria Ciobanu:

Doamnă Apolschii,

Dumneavoastră sînteți jurist de profesie și în calitate de președinte al comisiei... vreau să vă întreb: care-i părerea dumneavoastră despre această doamnă magistrat, căreia, de fapt, i-a expirat mandatul la 17 aprilie? Cum a putut să-și permită încă 3 luni de zile să-și exercite funcția, adică să emită hotărîri de judecată? Spuneți-mi, vă rog.

Eu nu cred că azi trebuie acceptată de Parlamentul Republicii Moldova demisia dumneaei, eu cred că ea trebuie condamnată pentru încălcarea intenționată a legislației în vigoare.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, stimată colegă.

Eu am să mă abțin de la a-mi expune părerea vizavi de persoana judecătore Iuliana Oprea, pentru că mă depășește și nu am nici un drept s-o fac.

Dar vizavi de demisia dînzei, cu adevărat, i-a expirat termenul în 17, adică a atins plafonul vîrstei la 17 aprilie trebuia... este hotărîrea Consiliului Superior al Magistraturii, dar există și o hotărîre a Consiliului Superior al Magistraturii și legea permite acest lucru în ceea ce privește prelungirea activității pentru examinarea unor dosare. (*Gălăgie în sală.*)

Da. Poftim? (*Voce nedeslușită din sală.*)

Da, pentru a finaliza dosarele care sînt în gestiune.

De asta, din punct de vedere legal, nu este o încălcare în ceea ce privește demisia.

Deja cu referire la condamnare, chiar mă depășește, nu sînt eu persoana indicată s-o fac.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Nu sînteți judecător aici, acum, probabil, nu.

Doamnă Ciobanu,

Vă rog frumos, dacă aveți a doua întrebare, poftiți.

Doamna Maria Ciobanu:

Noi am avut cazuri similare care au fost condamnate la CEDO, doamnă Apolschii. Și chiar aș fi vrut alt răspuns de la dumneavoastră, dar, mă rog, cred că-i de înțeles ce răspundeți dumneavoastră.

Ea nu și-a terminat dosarele care au fost încredințate, ea s-a expus pe marginea recuzării... ceea ce-i categoric interzis. Și dumneavoastră cunoașteți lucrul acesta.

Iată ceea ce se întâmplă și în cazul acestei magistrate, și al altora, este clar ca „Bună ziua” că instanțele noastre de judecată sînt subordonate coordonatorului. *(Gălăgie în sală.)*

Doamna Raisa Apolschii:

Ca să nu las, așa, să plutească niște nedumeriri, eu vreau să vă spun că Comisia juridică examinează... dacă întrunește toate condițiile și este respectată procedura, noi examinăm proiectul de hotărîre, în baza deciziei Consiliului Superior al Magistraturii.

În ceea ce privește activitatea și atitudinea unui sau altui judecător față de obligațiunile care îi revin, sînt organele de drept. Și nu sîntem noi aici în măsură, și nici nu avem dreptul, pînă la urmă, să ne dăm cu părerea. Cel puțin eu nu-mi pot permite, ca jurist, să fac acest lucru.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu mai sînt alte întrebări.

Vă mulțumim foarte mult.

Se încheie dezbaterile la proiectul nr. 239 din 9 iulie 2018, proiectul de Hotărîre privind eliberarea din funcție a unui judecător...

Și vom reveni la ora votului la ora 13.00.

În continuare, subiectul nr. 6, **proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr. 219 din 26 iunie 2018, ce ține de mai multe elemente legate de răspunderea materială a militarilor.**

Îl invităm la tribuna principală pe domnul Burduja, secretar general de stat în Ministerul Apărării, să ne prezinte acest proiect de lege de la tribuna principală.

Poftiți.

Domnul Radu Burduja – *secretar general de stat al Ministerului Apărării:*

Stimate domnule Președinte,

Stimați deputați,

Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative a fost elaborat în scopul implementării Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 148 din 14 iulie 2017.

Astfel, Ministerul Apărării vine cu propuneri de amendare a Legii cu privire la răspunderea materială a militarilor și a Regulamentului militar... Regulamentului disciplinei militare. (*Gălăgie în sală.*)

O să mă refer la câteva amendamente care s-au făcut. În speță, vorbim despre excluderea din Legea cu privire la răspunderea materială a militarilor a unor noțiuni, cum sînt „unități militare” și „solda lunară de întreținere”, deoarece acestea sînt deja definite în alte legi.

De asemenea, se propune ajustarea unor prevederi ale Regulamentului disciplinei militare, aprobat prin Legea nr. 52 din 2 martie 2007, la prevederile Legii cu privire la statutul militarilor, cum ar fi menționarea corectă a termenului de „instituție de învățămînt în domeniul militariei”. Tot aici se face referire și la Codul de conduită profesională a militarilor prin contract, aprobat prin act departamental care stabilește un set de norme obligatorii de etică și deontologie profesională.

De asemenea, se propune completarea unor articole din Regulament în sensul instituirii unei noi forme de stimulare a militarilor prin acordarea distincției departamentale ale structurii militare.

La fel, amendamentele propuse la articolele 67 și 78 din Regulamentul disciplinei militare, vor aduce o claritate în procesul de constatare a încălcării și a determinării clare a timpului cînd sancțiunea disciplinară se pune în execuție, prevederi care, în aplicarea lor în practică, admiteau diferite interpretări.

De asemenea, aș vrea să menționez că modificările la articolele 44, 52 și 74 din Regulamentul disciplinei militare sînt propuse în scopul excluderii reglementărilor cu caracter discriminatoriu și asigurării egalității de gen.

Proiectul de lege a fost susținut de către ministerele de resort, a fost expertizat de către Centrul Național Anticorupție, precum și susținut, în cadrul examinării, de către comisiile parlamentare.

Proiectul legii nu implică cheltuieli bugetare suplimentare.

În acest context, rog susținerea aprobării proiectului legii în cauză.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa dumneavoastră și pe marginea acestui proiect de lege.

Iată de ce, încheiem dezbaterile la proiectul nr. 219 din 26 iunie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Și revenim la procedura de vot la ora 13.00.

În continuare, trecem la ordinea de zi... (*Voce nedeslușită din sală.*)

A, cer scuze, cer scuze. Am fost atît de operativ, că mi-a scăpat o altă chestie din procedură, bineînțeles, o etapă foarte importantă.

Nu încheiem dezbaterile pînă nu auzim și raportul comisiei.

Vă rugăm frumos, domnule Carpov.

Poftiți.

Domnul Eugen Carpov:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Vă prezint raportul la proiectul de Lege privind modificarea și completarea unor acte legislative nr. 219 din 26 iunie 2018, lectura întâi.

În conformitate cu prevederile Regulamentului Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797 din 02.04.1996, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a fost sesizată spre dezbateri în fond cu proiectul de Lege privind modificarea și completarea unor acte legislative.

Proiectul legii a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă a Guvernului, în corespundere cu articolul 73 din Constituția Republicii Moldova și articolul 47 din Regulamentul Parlamentului.

Potrivit notei informative la proiectul de lege respectiv, acesta are drept scop ajustarea cadrului legislativ la Legea nr. 148/2017 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, precum Legea nr. 1244/2002 cu privire la rezerva Forțelor Armate, Legea nr. 1245/2002 cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei și Legea nr. 162/2005 cu privire la statutul militarilor.

Comisia, în cadrul ședinței din 11 iulie 2018, a susținut conceptual proiectul de lege pentru prima lectură, iar pentru lectura a doua îl va definitiva, în baza amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor pe marginea acestui proiect.

Urmare a dezbaterilor, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică, cu majoritatea voturilor membrilor comisiei, propune examinarea și aprobarea proiectului dat de către Parlament în prima lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Acum chiar se încheie dezbaterile la proiectul nr. 219 din 26 iunie 2018.

Și vom reveni, bineînțeles, la procedura de vot la ora 13.00.

În continuare, subiectul nr. 3 de pe ordinea de zi de bază, **proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr. 195 din 8 iunie 2018**. Este prezentat de Viorica Cărare, președintele Consiliului Concurenței.

Vă invităm la tribuna principală.

Doamna Viorica Cărare – *președinte al Consiliului Concurenței:*

Stimate domnule Președinte,

Stimați domnii deputați,

Consiliul Concurenței propune spre examinare și adoptare proiectul Legii cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative nr. 195 din 08.06.2018.

Proiectul a fost elaborat în scopul aducerii în concordanță a prevederilor legislației în vigoare ce reglementează mediul de afaceri la prevederile Legii concurenței și ca urmare a solicitării Comisiei economie, buget și finanțe a Parlamentului Republicii Moldova.

Din momentele importante, aș vrea să specific în acest proiect, este extinderea termenului de prescripție pentru recuperarea ajutorului de stat. Acum el este de 6 ani, se propune ca să revenim la normele internaționale și să fie 10 ani, pentru că e un subiect foarte delicat și este vorba de bani publici, și trebuie să avem mai mare grijă de ei.

În paralel, s-au precizat formele ajutorului de stat și mai multe propuneri tehnice.

Vreau să vă zic că acest proiect nu implică costuri suplimentare. A fost discutat în comisiile parlamentare.

Rog susținerea acestui proiect.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Avem întrebări și intervenții.

Vă rugăm frumos, domnule Lipskii, prima întrebare.

Poftiți.

Domnul Oleg Lipskii:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Este vorba de Codul transporturilor rutiere, articolul 37 alineatul (2). Este vorba să fie exclus acest alineat din articolul 37: o rută nu poate fi introdusă ca rută nouă în programul de transport raional sau interraional dacă mai mult de 80% din lungimea propusă se suprapune, și pentru internațional 90%.

Din punctul meu de vedere, aceasta ar aduce la un haos, fiindcă dacă nu o să fie nici asta, care ar fi regulile de joc atunci? Asta este o întrebare și mai am una tot ce ține de Codul transporturilor rutiere.

Doamna Viorica Cărare:

Da, vă mulțumesc pentru întrebare.

Vreau să vă zic că Codul transporturilor... este foarte importantă această remarcă. Noi am avut mai multe dosare și în toate dosarele s-au depistat încălcări de acest gen. Noi excludem barierele care ar împiedica concurența pe această piață. Este foarte importantă și binevenită.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Lipskii,

A doua întrebare sau precizare, vă rugăm.

Domnul Oleg Lipskii:

Eu îmi cer scuze. Noi excludem, ce facem? Excludem concurența și atunci aceste rute o să fie împărțite așa cum o să dorească ministerul sau ANTA?

Doamna Viorica Cărare:

Nu, noi excludem...

Domnul Oleg Lipskii:

Asta ce o să fie? Deci noi excludem regulile de joc cu totul de aici. Ele trebuie să fie respectate, eu îmi cer scuze, respectate. Dar noi dacă nu putem să asigurăm să fie respectate, noi excludem și cu asta am terminat? Asta cum vine?

Doamna Viorica Cărare:

Domnule deputat,

Aveți perfectă dreptate. Absolut invers. Noi excludem limitele ca să existe concurența normală. Ca să nu să se facă lobby la anumiți agenți economici.

Mulțumesc.

Eu aici pot să dau o idee, sugerez: noi avem aceste decizii ale noastre care sînt destul de detaliate și desfășurate pe site-ul nostru. Puteți să le verificați și să vedeți că asta este rodul muncii noastre de 5-6 ani. Deci nu

este făcută peste noapte această remarcă, am avut dosare, am avut probleme, am avut decizii și, în rezultat, este această remarcă și puteți consulta deciziile pe site-ul nostru.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Lipskii,

Vă rugăm, continuați, precizare sau dacă aveți...

Domnul Oleg Lipskii:

Este vorba de precizare. Eu îmi cer scuze, dar acest cod în redacția care o avem există de 3 ani.

A doua întrebare. Articolul 38 alineatul (4). Vreți să excludeți de aici sintagma „necesare pentru satisfacerea necesităților de transport ale populației”. Deci întrebarea mea e următoarea: rămîne doar că dacă... urmăriți alineatul (4) să vedeți despre ce vorbim, ca să puteți răspunde. Deci este vorba că gruparea rutelor/curselor se face în cazul necesității atribuirii unei rute neatractive din punct de vedere economic, dar atunci cînd necesită populația. Și voi vreți să scoateți necesitatea populației. Asta cum vine atunci? Asta ce rămîne la noi?

Din punct de vedere... neatractiv din punct de vedere economic și cu asta ați terminat? Cine o să aprecieze: e atractiv economic, nu-i atractiv. Deci voi scoateți populația, voi scoateți ca atare omul care trebuie să se folosească de această rută și rămîne doar momentul acesta economic. Noi avem în orașul Chișinău, în municipiu, ca atare în Chișinău acum momentele acestea cînd rutierele nu lucrează, fiindcă nu e convenabil și ele trebuie să lucreze pe rute ca să îndeplinească necesitățile oamenilor în transport, dar ele lucrează atunci cînd le e convenabil lor fiindcă... La ce noi mergem? Deci noi mergem... deci noi nu putem să asigurăm și noi excludem ca să ne fie nouă mai ușor. Eu înțeleg așa?

Doamna Viorica Cărare:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Vreau să zic că noi excludem absolut toți factorii subiectivi. Cînd se scrie într-un proiect de lege „la necesitatea...”, în general, fără criterii și fără condiții clare – asta este subiectiv și, ca rezultat, intervine un lobby, indiferent al agentului economic sau al primăriilor.

Noi avem regulatorii în domenii, avem minister, avem autoritatea regulatorie în domenii care trebuie să gîndească la criterii foarte clare. Noi introducem concurența, noi nu o excludem.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Da, vă rog frumos...

Domnul Oleg Lipskii:

Eu nu sînt de acord cu dumneavoastră, fiindcă pentru ce aici rămîne „neatractiv economic”? Rupeți fraza aceasta în două, a doua jumătate o excludeți și rămîne numai „neatractiv economic”. Și atunci cine o să socoată dacă e atractiv economic sau nu? Cine o să socoată? Și pentru ce atunci rămîne fraza aceasta aici, eu nu pot să înțeleg?

Doamna Viorica Cărare:

Eu nu găsesc. Citiți, vă rog, fraza integral.

Domnul Oleg Lipskii:

Deci vă citesc: „Gruparea rutelor/curselor se face în cazul necesității atribuirii unei rute neatractive din punct de vedere economic, dar necesare pentru satisfacerea necesităților de transport ale populației”. Rămîne doar că „Gruparea rutelor se face în cazul necesității atribuirii unei rute neatractive economic”. Și atunci asta rămîne în aer, înțelegeți? Noi nu punem pe picioare întrebarea.

Doamna Viorica Cărare:

Nu.

Domnul Oleg Lipskii:

Pentru ce atunci ruta aceasta neatractiv economică dacă nu necesită populației ruta aceasta?

Doamna Viorica Cărare:

Asta înseamnă că noi trecem de la declarație la calcule concrete. Tot ce s-a făcut pînă acum se făcea în baza estimărilor teoretice, acum trebuie în baza fiecărei rute să fie un calcul, o analiză, o eficiență și o asumare din partea autorității dacă este mai puțin atractivă, dar are nevoie societatea APL-ul să și-o asume. Deci noi trebuie să trecem la calcule concrete, trecem de la declarație la calcule. Este binevenit și este cazul. Credeți-mă, este situația reală.

Domnul Oleg Lipskii:

Bine, de ce nu ați introdus APL-ul aici? Trebuia să introduceți... Dar cum?

Doamna Viorica Cărare:

Deci încă o dată. Aici este... noi avem regulator în domeniu care nu are decît să introducă regulamente suplimentare sau să le modifice la implementare. Legea nu poate prevedea mecanismele și instrumentele de implementare legislative. Pentru asta sînt actele subnominative, noi sîntem gata să ajutăm colegii, să-i consultăm și să elaborăm cu dumnealor... să le expertizăm aceste acte subnormative.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Bănuiesc că nu s-a discutat foarte mult în comisie, dacă sînt așa multe...

Doamna Viorica Cărare:

S-a discutat mult.

Domnul Andrian Candu:

Sau s-a discutat foarte mult subiectul.

Domnule Lipskii,

Mai bine, poate, mai mergeți în Comisia economie, buget și finanțe?

Vă rugăm frumos, ultima precizare, poftiți.

Domnul Oleg Lipskii:

Eu, pur și simplu, fac concluzia că dacă ne încurcă ceva ca să... noi eliminăm și lasă să fie așa cum o să fie. Eu înțeleg asta. Noi acum, Ministerul Transportului, ca atare, nu-l avem, noi avem cîțiva oameni care răspund la plîngeri, se ocupă cu deplasările. Cine o să se ocupe cu întrebarea asta? Cine o să socoată? Cine o să facă asta? Eu nu pot să înțeleg. Și noi eliminăm momentele care cît de cît reglementează ceva, noi le aruncăm la gunoi.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnule Ghilețchi,

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da, vă mulțumesc, domnule Președinte.

Doamnă Cărare,

Eu, în principiu, împărtășesc îngrijorarea care a fost exprimată de domnul Lipskii din următoarele considerente: Codul transporturilor rutiere a fost adoptat 3 ani în urmă, bine, aproape 4 ani în urmă. El a fost adoptat în urma unor largi dezbateri, a fost un grup de lucru, au fost întâlniri nenumărate. Eu am intervenit, am avut o serie de amendamente atunci. Acum dumneavoastră veniți și mie mi se pare, din nou, o ingerință, de fapt, într-un domeniu în care nu ar trebui să interveniți. Pentru că e de datoria statului să reglementeze acest domeniu, el trebuie reglementat. Noi nu putem să anulăm tot ce propuneți dumneavoastră și să lăsăm acolo să fie un haos. Este inadmisibilă această abordare.

Dacă dumneavoastră, din punct de vedere al concurenței, considerați că sînt anumite lucruri neloiale acolo, puteți, pînă la urmă veni fie chiar și printr-o decizie a Curții Constituționale, dacă sînt anumite elemente neloiale acolo, dar, în cazul dat, mie mi se pare total inoportună. Eu aș accepta asemenea amendamente dacă ele ar veni din partea, în cazul dat, a ministerului – ministerul care este responsabil de acest domeniu, care este responsabil de promovarea politicilor în domeniu. Eu repet, ceea ce propuneți dumneavoastră și din cele auzite, ridică mari semne de întrebare.

Eu mă adresez și către domnul Creangă, eu cred că pentru lectura a doua trebuie reexaminată această abordare.

Noi nu trebuie să trezim acum nemulțumiri și din partea transportatorilor. Acel cod sau acest Cod al transporturilor rutiere a fost adoptat în urma mai multor dezbateri și la urmă s-a ajuns la un consens din partea tuturor operatorilor care activează în acest domeniu.

E de datoria statului să reglementeze acest domeniu într-un mod în care toți să se simtă corecți, adică atitudinea sa trebuie să fie corectă față de fiecare transportator.

Doamna Viorica Cărare:

Vă mulțumesc, domnule vicepreședinte.

Vreau să zic, în primul rînd, că, știu că am participat și noi la dezbaterile codului, cu regret nu s-a ținut cont de opinia noastră, ceea ce este foarte rău, în viziunea noastră.

Noi avem și expertiza și europeană inclusiv la acest capitol, ne pare rău. Cu siguranță, putem să mai discutăm pînă la a doua lectură, dar aș vrea să menționez că este foarte complicat cînd se introduc reguli concurențiale, ele trebuie introduse absolut în toate domeniile și ele nu exclud, ele susțin și fortifică implicarea regulatorului în domeniu. Ele fortifică.

Deci aici un pic așa cu sumbru a fost prezentat, dar vreau să vă zic că concurența trebuie să existe absolut pe toate piețele, noi am vorbit inclusiv și cu transportatorii, sînt în folosul majorității transportatorilor aceste noțiuni care le introducem noi. Și dacă este util, cu plăcere putem să participăm și noi, să mai facem o ședință suplimentară să discutăm acest capitol. Cu plăcere acceptăm propunerea dumneavoastră.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Ghilețchi,

Vă rog frumos, precizare sau a doua întrebare.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

O precizare și a doua întrebare. Toamna trecută, și dacă îmi amintesc eu bine legislația, noi am inclus acest element, atunci cînd se elaborează noi politici, noi trebuie să avem și opinia Asociației Transportatorilor. Pe mine

mă interesează, care este opinia Asociației Transportatorilor privind modificările pe care dumneavoastră le introduceți? Pentru că dumneavoastră faceți referință la ei, dar eu vreau să văd în scris.

Pentru că noi avem Asociația Transportatorilor, ei sînt în drept, conform legii, să se expună pe marginea acestor modificări, pe care dumneavoastră astăzi le propuneți.

Doamna Viorica Cărare:

Sigur, cu plăcere.

Domnul Andrian Candu:

Numai puțin.

Domnule Dudnic,

Bineînțeles, v-am înscris aici, neapărat o să vă dau cuvîntul.

Domnule Țap,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Iurie Țap:

Doamnă președinte,

Întrebarea mea ține de articolul 3, pe care dumneavoastră îl propuneți. Și voi preciza, acum cîteva luni, în această sală, președintele CCA a prezentat raportul respectiv, la una din întrebările adresate privind problemele care s-au creat pe piața publicitară, este vorba despre concurența neloială, dumnealui spunea că a adresat un demers către Consiliul Concurenței, însă nu a avut nici un răspuns.

Pe de altă parte, dumneavoastră cunoașteți bine problemele grave care sînt pe această piață. Și întrebarea mea este: aceste competențe care sînt stipulate la articolul ... atribuțiile care sînt prevăzute la articolul 28, în contextul acestor propuneri pe care le faceți, vă sînt suficiente pentru ca dumneavoastră să interveniți la acest subiect și a asigura concurența loială așa cum prevede Constituția, normele democratice care le avem în Uniunea Europeană?

Vă rog.

Doamna Viorica Cărare:

Da. Vă mulțumesc pentru întrebare.

În primul rînd, cu referire la demersul președintelui CCA. Dumnealui nu ne-a remis nici o solicitare, am discutat cu dumnealui, au fost niște discuții verbale, avem și răspunsul oficial, dacă e cazul vi-l prezentăm. Noi ne străduim să fim foarte stricți, în primul rînd, procedural și să respectăm toate termenele.

Vizavi de întrebarea dumneavoastră care este foarte frumoasă. Noi acum lucrăm inclusiv la expertiza Legii publicității și competențe nouă ne

ajung. Problema este că la Legea publicității sînt foarte multe autorități care sînt responsabile de implementarea acestei legi. Și anume aici, în comisia de specialitate cu domnul președinte Hotineanu o să discute, probabil, și o să dezbată, ca să nu se intersecteze competențele.

Pentru că, din punct de vedere al Consiliului Concurenței, noi trebuie să intervenim doar la publicitatea care o face mediul de afaceri și nu consumatorul final, acolo deja sînt alte autorități.

Și dacă vreți opinia mea personală, anume la Legea publicității problema ca să nu fie interferență, să fie doar tangență și complementare între atribuțiile diferitor autorități.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnule Țap,

Vă rugăm frumos, dacă aveți a doua întrebare sau precizare?

Domnul Iurie Țap:

Vroiam să-i mulțumesc doamnei președinte pentru acest răspuns. Eu sper că colegii din Parlament, comisiile respective care au aceste responsabilități, dar și celelalte entități vor interveni, pentru că este o situație foarte gravă care afectează, de fapt, democrația ca atare.

Or, acea, dacă vreți, înțelegere de cartel, care are loc pe piața respectivă, pune în pericol existența anumitor televiziuni și, de fapt, creează condiții pentru acea propagandă care pot influența alegerile, pot influența, de fapt, formarea puterii.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Domnule Dudnic,

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Corneliu Dudnic:

Госпожа директор,

У меня ... хочу вернуться к статьям 37 и 38 Кодекса о транспорте и сделать следующее предложение. Значит, недавно Парламентом был проголосован проект закона под №101, там, где мы, авторы, предлагаем уже некоторые изменения в Кодекс о транспорте, в том числе и где речь идет о протяженности маршрута, об интервале между маршрутами, о наложении одного маршрута на другой. То есть мы проработали эти поправки, согласовали их с Союзом транспортников.

Поэтому мое предложение, чтобы не было таких жарких дискуссий. Может, мы выведем из вашего проекта закона именно часть, где говорится об изменениях в Кодекс о транспорте, доработаем их и внесем в наш проект под №101. Я думаю, что это будет консенсусом в этой ситуации.

И еще раз хочу вам сказать, теперь уже свое мнение, что я тоже считаю, что невозможно либерализовать полностью рынок перевозок, потому что мы рискуем прийти к ситуации, где маршруты будут накладываться один на другой, а этого мы себе позволить не можем. Должна быть сетка маршрутов с интервалом времени, чтобы перевозки были рациональными, и только так, и никак по-другому. Невозможно либерализовать полностью этот сегмент. Это мое мнение как человека с опытом.

Doamna Viorica Cărare:

Спасибо, господин депутат.

Мы не говорим о полной либерализации, мы говорим, что мы должны думать о конечных потребителях. Если мы сейчас их исключим, это опять будет лобби только для крупных транспортников. Мы должны думать обо всех транспортниках.

Очень хорошее предложение было от господина вице-председателя еще раз встретиться с транспортниками, может быть, и послушать их, но это их мнение, это наше решение по нашим расследованиям, это на самом деле большая проблема. И главное – что здесь должен выиграть конечный потребитель? Человеку важно доехать до своего села, понимаете? Ему не нужно доехать до Бельц или до какого-то города и дальше идти пешком.

Это на самом деле очень серьезный момент, мы очень долго прорабатывали, но если хотите, давайте еще обсудим. Просто исключать это опять будет ca și în Codul transporturilor. Мы обсуждали, обсуждали и просто наши замечания не были приняты, не были взяты в расчет.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Dudnic.

Vă rog frumos, precizare sau a doua întrebare.

Domnul Corneliu Dudnic:

Вы все правильно говорите, только я считаю, что мы не можем привязываться только экономическим показателям. Есть маршруты, которые не такие рентабельные для других перевозчиков, тем не менее там есть люди, которым им обязаны обеспечить сообщение, в том числе и для этих людей.

Если от села X до села Y в день передвигается только 10 граждан Республики Молдова, мы обязаны как государство предоставить маршрут, который будет перевозить этих людей ...

Doamna Viorica Cărare:

Именно это мы и предлагаем. Именно это.

Domnul Corneliu Dudnic:

... даже если он нерентабельный. А вы предлагаете привязываться только к экономическим показателям.

Doamna Viorica Cărare:

Нет.

Domnul Corneliu Dudnic:

Исходя из редакции, которую я вижу здесь. И исключить necesităţi ... как там правильно?

Doamna Viorica Cărare:

Domnule Preşedinte,

Dacă propuneţi. Mie îmi pare că s-a scos din context, s-a luat o îmbinare de cuvinte şi se discută, dacă nu sînteţi contra, eu aş propune să discutăm pînă la a doua lectură tehnic. Pentru că s-a rupt din context o jumătate de propoziţie şi se discută pe această propoziţie fără context. Если вы прочитайте все внимательно, это именно то, что вы говорите.

Спасибо.

Domnul Corneliu Dudnic:

ОК. Тогда есть предложение в комиссии еще раз проработать ...

Doamna Viorica Cărare:

Да. Спасибо.

Domnul Corneliu Dudnic:

... подробно, чтобы не было недопонимания.

Domnul Andrian Candu:

Mulţumesc frumos.

Domnule Reidman,

Vă rugăm frumos, poftiţi.

Domnul Oleg Reidman:

Да. Спасибо.

Госпожа директор,

Статья 6 вашего закона, значит: «Государственная помощь может принимать любую форму в том числе». Если она может принимать любую форму, то зачем «в том числе»? Зачем? Любую, любую. «В том числе» не нужно.

Второе. Вот то, что вы перечислили «в том числе», оно относится к конкретным экономическим субъектам, к лицам или к секторам, и к территориям, и т.д.? Относится к лицам или к секторам и территориям? Например, субвенций и субсидии для сектора сельского хозяйства или для сектора культуры, или для сектора ИТ, или еще какое-то, или это относится к компании X, Y, Z и к стекольному заводу города Кишинева, например? Как вы это понимаете? Что здесь имеется в виду?

Doamna Viorica Cărare:

Mulțumesc.

Deci ajutorul de stat se referă la mediul de afaceri. Beneficiar final este doar agentul economic, nu persoana fizică, doar agentul economic, dar furnizor de ajutor de stat este orice entitate care gestionează banii publici: administrația publică centrală, administrația publică locală, întreprinderile de stat care gestionează banii publici și în toate absolut domeniile economiei naționale.

Da...

Domnul Andrian Candu:

Vă rog frumos, precizare.

Poftim, domnule Reidman.

Domnul Oleg Reidman:

Госпожа директор,

Ну зачем вы меня, так сказать, опускаете. Я понимаю, что это не относится к физическим лицам, но лица у нас бывают физические и юридические. Я надеюсь, вы это понимаете.

Doamna Viorica Cărare:

Da.

Domnul Oleg Reidman:

Я спрашиваю: эта помощь относится к лицам, или к секторам тоже?

К секторам, территориям этого... как это... приоритетного развития, секторам приоритетного развития?

Doamna Viorica Cărare:

Da. Dacă se poate, eu în română. E mai simplu.

Domnul Oleg Reidman:

Да.

Doamna Viorica Cărare:

Deci sînt două posibilități, este ajutorul și de stat individual, cînd se referă la un singur agent economic și sînt posibilități de aprobare a schemelor de ajutor de stat care poate să se refere la un domeniu, la o ramură, la un sector și atunci beneficiarul, de exemplu, Ministerul Finanțelor sau Ministerul Economiei, poate să aprobe aceste scheme cu aceste criterii și toți agenții economici care se referă și... adică respectă sau coincid acestor criterii pot primi acest ajutor de stat.

Domnul Oleg Reidman:

OK.

Doamna Viorica Cărare:

În acel caz nu mai autorizăm fiecare ajutor.

Domnul Oleg Reidman:

OK.

Doamna Viorica Cărare:

Da.

Domnul Oleg Reidman:

Второе. У нас есть в Налоговом кодексе целый список местных налогов и сборов, которые устанавливаются на усмотрение местной, локальной власти, местной власти.

Если в Страшенах установлен сбор на размещение торговых точек или еще чего-то там, 25 лей с квадратного метра, не знаю как, да, а в Тараклии – 15, это подпадает под это дело?

Doamna Viorica Cărare:

Orice scutire poate fi...

Domnul Oleg Reidman:

Nu scutire.

Doamna Viorica Cărare:

Nu scutire.

Domnul Oleg Reidman:

Я в Тараклии привлекаю к себе, для создания рабочих мест привлекаю к себе капитал, инвестиции и говорю: ребята, местные налоги будут у меня вполовину меньше, чем в Страшенах.

Doamna Viorica Cărare:

Orice neajungere a banilor publici în bugetul local în cazul dat, poate fi ajutor de stat. Acum vorbim de minime sau mai mare. Dacă e sub suma de 3 milioane, dacă spuneți dumneavoastră 15 lei, 200, 1000 sau așa mai departe, el doar...

Domnul Oleg Reidman:

O precizare.

Doamna Viorica Cărare:

... el doar se raportează.

Domnul Oleg Reidman:

Doamnă director,

Если бы я не знал вашего бэкграунда, я бы подумал, что мы говорим с вами на разных языках.

Doamna Viorica Cărare:

Я пытаюсь объяснить, что есть минимы и есть...

Domnul Oleg Reidman:

Значит, уменьшение ставки местного сбора может означать увеличение налоговой базы и привлечение дополнительных денег в местные бюджеты. И когда, и где вы увидите, что это – недополучение денег в бюджет?

Doamna Viorica Cărare:

Подождите. Мы...

Domnul Oleg Reidman:

Давайте так.

Doamna Viorica Cărare:

Noi n-avem treabă cu... asta APL-ul decide să ofere sau nu. Noi doar ne uităm ca el să fie raportat corect. Raportat sau notificat. Atît. Dar deciziile, APL-urile sînt independente. Ei iau deciziile.

Domnul Oleg Reidman:

Ele sînt independente cînd ei fac lista.

Doamna Viorica Cărare:

Da, cînd iau decizia.

Domnul Oleg Reidman:

Da, lista, taxele locale, da, они не должны вам ничего рапортовать. Что же вы делаете из себя, извините, из своего агентства, так сказать, верхний купол над всеми. Протечет и рухнет. Нельзя так.

Значит, я предлагаю ко второму чтению, если вы не будете возражать. Перечисление это убрать отсюда, раз любое может быть, значит, это перечисление нужно отсюда убрать, оно здесь ни к чему, иначе все остальные – это произвол, применение всех остальных. Да? Это первое.

И второе. Значит, касательно вот этих вот рапортов и прочих, мне кажется, что там надо перечислять, что конкретно. Если мы помогаем Резинскому цементному заводу – это одно, если мы помогаем Молдавской железной дороге – это другое, если мы помогаем Vanca de Economii так, как мы ему помогли, – это третье, то об этом нужно рапортовать.

Вот так.

Doamna Viorica Cărare:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Vreau să vă zic că, în primul rând, это надо не нам, это надо государству pentru ca la nivel de țară să se cunoască cât statul oferă în calitate de ajutor de stat, pentru că noi în programul național pe care l-am elaborat și l-am discutat, inclusiv dumneavoastră mi-ați pus foarte multe întrebări când l-am discutat la comisie, știți că avem un scop foarte nobil, noi de la 4% din PIB trebuie să ajungem la 1% de PIB ajutorului de stat, dar pentru asta trebuie să avem evidența, trebuie să știm cât statul acordă și cum, cât de mult se implică în economie. Deci asta-i prima întrebare.

Mulțumesc.

Și a doua, pentru *любое*. Dumneavoastră aveți perfectă dreptate, toți banii publici pot fi, dacă respectă cele 4 condiții, ajutor de stat, dar mediul de afaceri și furnizorii ne roagă, și așa este practica internațională, nu numai europeană, și la americani, și la toată lumea, noi invers detalizăm reieșind din practică ca să-i fie mai comod mediului de afaceri.

Noi putem să scriem toți banii publici, dar așa este practica internațională și este mai clar atît pentru beneficiari, cât și deci mediul de afaceri. Dar vreau să zic că asta nu am născocit noi, asta e în toată lumea.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă rugăm frumos, mai puține emoții, mai constructiv.

Ultima precizare, vă rog frumos, și pe urmă multe chestiuni se pot rezolva încă în comisie.

Domnul Oleg Reidman:

Конечно. Ultima precizare. Просто объяснения такие длинные, и понятно это нужно не нам, это нужно государству. Государство – это кто, мы с вами?

Doamna Viorica Cărare:

Граждане.

Domnul Oleg Reidman:

Кто такое государство, уважаемая? Это нужно может быть, вот конкуренция, нужно обществу. Это да – обществу. Так давайте для общества, а не для государства, чтобы ему было легче вот этих членов общества дергать за ниточки.

Спасибо.

Doamna Viorica Cărare:

Согласна.

Спасибо.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Aici se încheie această etapă de întrebări-răspunsuri.

Vă mulțumim foarte mult, doamnă Cărare.

Și-l invităm la tribuna principală pe domnul Creangă, președintele Comisiei economie, buget și finanțe, să ne prezinte raportul comisiei pentru lectura întâi.

Domnul Ștefan Creangă:

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe, în conformitate cu Regulamentul Parlamentului, a examinat proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative și raportează următoarele.

Proiectul de lege este înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova, fapt ce corespunde prevederilor articolului 73 din Constituție și Regulamentului Parlamentului.

Proiectul prevede completări și modificări la 6 acte legislative, cu scopul aducerii acestora în concordanță cu legislația concurenței și ajutoarelor de stat, consolidării atribuțiilor Consiliului Concurenței, inclusiv în domeniul publicității, actualizării listei formelor ajutoarelor de stat, avînd drept temei articolele 339 și 341 din Acordul de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană.

Prin natura relațiilor sociale reglementate, inițiativa legislativă face parte din categoria legilor organice.

Comisiile permanente care au avizat proiectul s-au expus pentru examinarea și adoptarea proiectului de lege în ședința plenară a Parlamentului, cu excepția Comisiei drepturile omului și relații interetnice, care a propus respingerea proiectului nominalizat.

Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului a expus recomandări cu privire la concretizarea unor termeni utilizați în proiect, precum și privitor la verificarea conținutului proiectului cu conținutul altor proiecte aflate în proces legislativ pentru a asigura concordanța între acestea.

Potrivit expertizei anticorupție, prevederile proiectului promovează interesul public prin reglementarea politicilor anticoncurențiale și a concurenței loiale.

Totodată, pentru a exclude riscul prejudicierii interesului public, exercitării unor atribuții abuzive de către Consiliul Concurenței, în contextul solicitării de la bancă a informațiilor ce constituie secret bancar, Centrul Național Anticorupție a formulat unele recomandări care au fost luate în calcul de către autor.

Conform notei informative, proiectul nu presupune cheltuieli financiare suplimentare.

Urmare a examinării, comisia, cu majoritatea de voturi, propune proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 193 spre examinare și aprobare în primă lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Ghilețchi,

Vă rugăm frumos.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Creangă,

Eu revin la întrebarea care am adresat-o anterior și m-am bucurat să aud de la domnul Dudnic despre faptul că în proiectul nr. 101 deja au fost introduse anumite modificări.

Întrebarea este următoarea: având în vedere că ambele proiecte sînt în comisia dumneavoastră, nu ar fi cazul ca totuși să armonizați aceste modificări la Codul transporturilor rutiere ca să nu avem cumva ulterior divergențe?

Și a doua tot legată de aceasta. Opinia Asociației Transportatorilor în domeniu privind aceste modificări, ținând cont de faptul că totuși avem o lege relativ nouă care reglementează acest domeniu.

Domnul Ștefan Creangă:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Sigur că am examinat posibilitatea de a exclude Codul transporturilor rutiere din acest proiect de lege, însă la mine a apărut o dilemă la care urmează să mai discutăm pe platforma comisiei că în acest proiect de lege se modifică 6 acte, iar pe platforma comisiei sînt mai multe proiecte, inclusiv modificări la: Legea antreprenoriatului, Codul fiscal, Legea cu privire la publicitate (în redacție nouă), Legea cadastrului bunurilor imobile.

În momentul în care inițiem procedura de a exclude un punct, eu sînt, practic, obligat de situație să exclud toate aceste... tot acest proiect de lege să-l împart în alte proiecte. De aceea, comisia, la prima etapă, a decis să mergem cu... pentru prima lectură, în formatul dat, iar ulterior să mai examinăm astfel de posibilitate, însă, totuși, noi stăm pe poziția, adică, pentru prima lectură, cînd dezbăteam acest subiect, am rămas pe poziția că este vorba de un concept unic referitor la domeniul anticoncurențial. De aceea cred că el, totuși, trebuie să rămînă integrat aici, în proiectul de lege.

Dar la dezbaterile pentru lectura a doua, într-adevăr, urmează să mai discutăm pe marginea Codului transporturilor rutiere, că au apărut discuții și la nivel de comisie, dar, oricum, soluții vom găsi pentru lectura a doua.

În partea ce ține de avizul Asociației Transportatorilor, de obicei, Comisia economie, buget și finanțe, dacă inițiativa legislativă vine din partea Guvernului, se prezumă din start că Guvernul a coordonat toate instituțiile. Dar, dacă este necesar, cu siguranță, comisia poate solicita suplimentar și avizul acestei instituții.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu mai sînt întrebări.

Da, sînt, cer scuze. Cer scuze, domnule Creangă.

Domnule Dudnic,

Vă rog frumos, întrebările dumneavoastră.

Domnul Corneliu Dudnic:

Да, одно маленькое дополнение. Я не знаю, попал ли в комиссию авиз по 101-му проекту Ассоциации транспортников, но он уже есть в письменном виде, и я его обязательно представлю в комиссию при рассмотрении.

Спасибо.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Și acum se încheie dezbaterile la proiectul nr. 195 din 8 iunie 2018, subiectul nr. 3 de pe ordinea de zi, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Vom reveni la procedura de vot la ora 13.00.

Și în continuare, dragi colegi, următorul subiect de pe ordinea de zi cu numărul de înregistrare **209 din 18 iunie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.**

Este prezentat de Alexandru Larionov, secretar de stat în Ministerul Afacerilor Interne.

Vă rugăm frumos, vă invităm la tribuna principală.

Domnul Alexandru Larionov – *secretar de stat al Ministerului Afacerilor Interne:*

Stimate domnule Președinte,

Stimați deputați,

Onorată asistență,

Prezint atenției dumneavoastră proiectul de Lege nr. 209 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative. (*Gălăgie în sală.*)

În scopul responsabilizării participanților la trafic, descurajarea fenomenului de conducere a autovehiculului în stare de ebrietate la volan, se instituie necesitatea intervenirii la nivel legislativ de instituire a unui mecanism eficient de combatere a acestui flagel prin modificarea și completarea unui set de acte legislative și normative după cum urmează: Codul de procedură penală, Codul penal, Codul contravențional, Legea privind siguranța traficului rutier, Legea privind controlul și prevenirea consumului abuziv de alcool.

În această ordine de idei, aș da citire câtorva amendamente esențiale, cum ar fi: modificarea la articolul 55 din Codul penal, ca excepție de eliberare de răspundere penală a infracțiunilor săvârșite la articolul 264 al Codului penal și articolul 264¹ „Conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică de grad avansat sau stare de ebrietate produsă de alte substanțe”.

Totodată, se propune instituirea în Codul penal al Republicii Moldova a noțiunii de privare sau anulare de dreptul de a conduce mijlocul de transport, iar redobândirea dreptului presupune susținerea din nou a examenului pentru obținerea permisului... prin intermediul programului de probațiune.

Un alt articol, vorbim despre articolul 264¹ al Codului penal, „pedeapsa amenzii și privarea de dreptul de a conduce mijlocul de

transport” se substituie cu „munca neremunerată în folosul comunității și anularea dreptului de a conduce mijlocul de transport”.

În scopul ajustării cadrului legal, și anume vorbim despre prevederile Codului de procedură penală și Codului contravențional, se propune includerea măsurilor de siguranță, măsurilor de... preventive de reducere provizorie a permisului de conducere, fără eliberarea a careva acte suplimentare, fiind suspendat dreptul de a conduce mijlocul de transport pe perioada examinării cauzei în instanța de judecată. (*Rumoare în sală.*)

Tot aici, cu privire la articolul 233 din Codul contravențional, se propune modificarea termenului de prevenire de drept special de a conduce vehiculul sau mijlocul de transport de la 2 la 3 ani pînă la termenul de la 6 luni la 1 an.

Vreau doar să menționez că acest proiect de lege vine cu implementarea unui mecanism și îmbunătățirea acestor mecanisme în acest domeniu.

Reieșind din cele expuse, rog susținerea proiectului înaintat.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

În continuare, întrebări în adresa autorilor.

Vă rog frumos...

Stați, stați, stați puțin, domnule Larionov, nu plecați.

Domnule Bejan,

Vă rog frumos, întrebările dumneavoastră.

Domnul Valerian Bejan:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimate autor,

Spuneți, vă rog, la articolul 65¹ alineatul (1) „Privarea sau anularea de dreptul de a conduce mijloace de transport constă în interzicerea conducerii oricărui tip de mijloc de transport pe drumurile publice”.

Cînd vorbiți despre oricare tip de transport aici, ca transport este și bicicleta, este și scuterul pînă la 50 de cm³, este și transportul tras de cai. Deci aici se referă la toate tipurile de transport, cum ați spus dumneavoastră?

Domnul Alexandru Larionov:

Dacă îmi permiteți, am să ofer cuvîntul colegilor pentru precizare.

Domnul Valerian Bejan:

Da, da, da.

Domnul Andrian Candu:

Vă rugăm frumos, tehnicienii să...

Da, microfonul este aprins.

Vă rugăm frumos să vă prezentați, pentru stenogramă.

Domnul Veaceslav Sîrbu – șeful Serviciului asistență juridică al Inspectoratului național de patrulare:

(Veaceslav Sîrbu, Inspectoratul național de patrulare, Serviciul juridic)

Respectiv, noțiunea de „mijloace de transport” este prevăzută în Codul penal și definește Codul expres, care cad sub incidența mijloacelor de transport. Respectiv, toate tipurile care cad sub incidența Codului penal, sînt expuse și în prevederile de la articolul 65¹, adică care ne propunem în proiect.

Potrivit Codului, prin mijloace se înțeleg toate tipurile de automobile, tractoare și alte tipuri de mașini autopropulsate, tramvaiele și troleibuzele, precum și motocicletele și alte tipuri de mijloace de transport mecanice. Adică deja la moment Codul prevede noțiunea, noi doar intervenim cu propuneri de completare a Codului.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Domnule Bejan,

Dacă aveți a doua întrebare sau precizare.

Vă rugăm.

Domnul Valerian Bejan:

Nu. Mulțumesc...

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

În continuare, domnul Dudnic.

Domnule Larionov,

Unde...

Domnule Larionov,

Reveniți, vă rugăm frumos.

Cînd vă spun eu: gata, s-a încheiat, atunci plecați.

Domnul Alexandru Larionov:

Îmi cer scuze.

Domnul Andrian Candu:

Vă grăbiți?

Domnule Dudnic,

Vă rugăm frumos.

Domnul Corneliu Dudnic:

Da. Domnule secretar,

Значит, вашим проектом закона мы продолжаем ужесточать ответственность людей, которые нарушают правила дорожного движения, в том числе и ездят в состоянии алкогольного опьянения за рулем.

На сегодняшний день законодательство Республики Молдова за неостановку полицейским... за неподчинение полицейским на дороге предусматривает административное правонарушение, насколько я знаю, и штраф там максимум, по-моему, 500 лей.

Не считаете ли вы, что эти меры, которые направлены на то, чтобы снизить аварийность на дороге через вот такие вот поправки, приведут к тому, что люди просто перестанут подчиняться сотрудникам полиции с надеждой на то, что можно заплатить штраф 500 лей, избежать уголовной ответственности, уйти в административную часть и тем самым, ну, свести свои проблемы на нет, скажем так? Не считаете ли вы, что нам нужно параллельно с этими поправками ввести еще ужесточения за неподчинение требованиям сотрудников полиции?

Ваше мнение, пожалуйста.

Спасибо.

Domnul Alexandru Larionov:

Noi o să luăm în calcul această propunere, o s-o examinăm pe parcurs.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnule Dudnic,

Precizare, vă rugăm.

Domnul Corneliu Dudnic:

Да. Я вас попрошу отнестись серьезно к этому моменту, потому что есть населенные пункты, где практика показывает, что молодежь прочувствовала эти пробелы в законодательстве и очень умело и хорошо пользуется этими моментами. Поэтому ко второму чтению, надеюсь, что вы придете с каким-то предложением, в том числе и по ужесточению тех неподчинений, о которых я говорил сегодня.

Спасибо большое.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnule Ghilețchi,

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Eu am o întrebare. Mă uit la articolul 264, în articolul I se înlocuiește „privarea dreptului de a conduce mijloacele de transport pe un anumit termen” cu „anularea dreptului de a conduce”. Evident, este o înăsprire a pedepsei, doar că întrebarea mea este următoarea: termenul de anulare a dreptului de a conduce unde este specificat? Pentru că dacă înțeleg corect, este un alt articol „șoferul care și-a pierdut acest drept poate să și-l redobândească după ce dă un nou examen”, dar după expirarea aceluia termen de decădere sau termenul de anulare, termenul de anulare unde este specificat în lege? Poate nu l-am observat eu, adică este anulat pentru cât timp? Asta era doar precizarea mea.

Domnul Alexandru Larionov:

Da, este termenul stabilit. Colegul o să vină cu explicații mai detaliate.

Domnul Andrian Candu:

Tehnicienii,

Vă rugăm frumos, microfonul.

Domnul Veaceslav Sîrbu:

Deci dacă îmi permiteți, anularea dreptului, este specificat termenul, tot în proiectul de lege este făcută modificarea la articolul 21¹ la Legea privind siguranța traficului rutier. Respectiv, ca condiție de redobândire a dreptului, sînt 3 condiții cumulative: să susțină examenul de calificare auto a permisului; cursurile antialcool și antidrog; și, respectiv, expirarea termenului de 4 ani de zile de la decizia definitivă.

Totodată, cu titlu de mențiune, vreau să spun doar că este un drept care poate fi doar redobîndit după 4 ani, adică nu este obligatoriu, dacă condamnatul sau persoana nu dorește, poate să nu redobîndească dreptul.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Domnule Ghilețchi,

Dacă aveți precizare sau alte întrebări.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da, vă mulțumesc.

Deci termenul pentru toți ar fi 4 ani de zile. Instanța nu mai are o marjă, îl anulează pe 5 ani, pe 6 ani, e un termen de 4 ani de zile, termen fix pentru toți care s-au încadrat în această sancțiune.

Vă mulțumesc.

O întrebare, nu știu dacă e neapărat pentru dumneavoastră, dar poate mai mult pentru Guvern, legată de politicile pe care noi le promovăm.

Problema consumului de alcool e o problemă serioasă în societate – e adevărat acest lucru. Cu mare regret, vedem multe victime, în special, când e vorba de conducerea transportului în stare de ebrietate. Dar la nivel de țară, când noi organizăm festival pentru vin, pentru promovarea nu știu ce, adică nu vi se pare un pic așa contradictoriu? Pe de o parte, noi promovăm niște politici care parcă i-ar încuraja pe oameni să consume alcoolul, pe de altă parte, venim cu niște politici foarte restrictive, înțelegând care sînt daunele consumului de alcool.

Din nou, poate nu e o întrebare către dumneavoastră, dar dacă ați putea să-mi oferiți un răspuns, m-aș bucura.

Domnul Alexandru Larionov:

Proiectul în cauză prevede doar înăsprirea unor măsuri și stabilirea unui mecanism pentru persoanele care conduc mijlocul de transport în stare de ebrietate. Asta e.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Domnule Ghimpu,

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Mihai Ghimpu:

Mulțumesc.

În articolul 7 alineatul (5) îi dați o redacție nouă care prevede, citez: „Conducătorii mijloacelor de transport depistați în stare de ebrietate la volan și care au fost privați de acest drept prin hotărîrea instanței de judecată, sînt obligați să frecventeze Programul probațional antialcoolic și antidrog, stabilit de către consilierul de probațiune. Programul probațional se efectuează contra plată în modul stabilit de Guvern”.

Deci noi avem, pe de o parte, amenda și privarea dreptului de a conduce mijlocul de transport și asta e a doua pedeapsă pentru aceeași faptă. Nu există două pedepse pentru aceeași faptă.

Și doi. Eu sînt pentru ca, în genere, prima dată amendat și a doua oară, dacă l-a prins beat la volan, pe toată viața lipsit de dreptul de a conduce. Că altfel la noi moldovenii nu pot să înțeleagă că n-are dreptul să urce la volan, fiindcă e pusă în pericol nu doar viața lui, dar și viața altor cetățeni. Dar aici dacă-l punem să treacă și să plătească, punem într-o situație proastă și familia, copiii, luăm de la gura copiilor, de la gura familiei.

Și vă zic încă o dată: analizați aceasta. Nu poate fi și amendă, și privat de drepturi și încă și obligat să se ducă să plătească ca să se trateze. De-acum prea multe pedepse pentru același fapt.

Mersi mult.

Domnul Alexandru Larionov:

Ca atare, pedeapsa este una, în cazul dat și optăm pentru faptul că persoana în cauză, totuși, n-ar trebui să servească și să urce la volan în stare de ebrietate. Asta ar fi prioritatea. Dar ceea ce ține de... (*Voce din sală.*) Am înțeles.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Domnule Novac,

Vă rugăm frumos.

Domnule Novac,

Vă rugăm frumos.

Domnul Grigore Novac:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Domnul Andrian Candu:

Cer scuze, domnule Novac.

Dumneavoastră, dacă vreți să completați, vă rugăm frumos, tehnicienii, porniți microfonul.

Domnul Veaceslav Sîrbu:

Cu titlu de remarcă doar vrem să menționăm că noi ne propunem excluderea pedepsei sub formă de amendă din articolul 264¹, adică în redacția din proiect este doar munca neremunerată și anularea dreptului.

Pedeapsa sub formă de amendă care la moment este de la 750 pînă la 850 de unități convenționale în dependență de alineate, nu va mai exista, în cazul în care se acceptă proiectul. Respectiv, suma care urmează a fi

achitată pentru cursurile antialcool și antidrog este doar pentru redobândire, nu este cu titlul de pedeapsă. Adică persoana, în momentul în care conduce își pierde... adică o dată fiind sancționată sau pedepsită penal își pierde dexteritatea de a conduce, calitatea de conducător. Respectiv, urmează să fie instruită la cursurile nominalizate.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc frumos.

Domnule Ghimpu,

Vreți să vă referiți la precizare sau a doua întrebare?

Domnul Mihai Ghimpu:

Înseamnă că dacă se exclude amenda, rămîne aceasta, înseamnă că, totuși, va fi o pedeapsă pentru încălcare, nu două? Așa am înțeles.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Novac,

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Grigore Novac:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule raportor,

Eu citeam articolul 264¹ și am sesizat că sînt excluse termenele, adică se înlocuiesc sintagmele. Spre exemplu, la litera a) în sancțiunea alineatului (1) textul „cu amendă în mărime de la 750 la 850 de unități convenționale” se exclude, iar textul „în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 3 la 5 ani” se substituie și se adaugă cu „anularea dreptului de a conduce mijloace de transport” și aici lipsesc termenele. Anularea acestui drept pe cît? Și merg așa tot după... la toate literele. La articolul 182¹ alineatul (1) „persoana care conduce mijlocul de transport se înlătură de la conducere – și atenție aici! – dacă există temeuri de a presupune ca aceasta se află în stare de ebrietate”. Asta cum se presupune? Agentul ori constată, de fapt...

Domnul Alexandru Larionov:

Constată.

Domnul Grigore Novac:

Constată? Dar ceea ce ține de presupunere? Presupunerea – asta cu ce este legată? În ce se măsoară presupunerea? Fie că asta agentul a sesizat vizual că se clatină, că cade pe jos ori în ce constă presupunerea? În ce constă această presupunere?

Domnul Andrian Candu:

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Veaceslav Sîrbu:

Deci noi am menționat că am introdus o nouă formă de pedeapsă de anulare a dreptului, respectiv, anularea este fără termen, însă poate fi redobândit după un termen de 4 ani de zile de la hotărîrea definitivă. Adică în cazul în care persoana dorește să beneficieze de drept, urmează expirarea a cel puțin a 4 ani de zile după decizia definitivă a instanței. E sub aspect penal, de asta și noi nu am inclus un termen, adică ea poate fi și pe viață, dacă persoana nu dorește să redobîndească.

În ceea ce privește a doua întrebare. *(Voci și rîsete în sală.)*

Domnul Andrian Candu:

... amuzant, dragi colegi.

Continuați, vă rugăm frumos.

Continuați, vă rugăm frumos.

Domnul Veaceslav Sîrbu:

Da, referitor la precizare. Hotărîrea de Guvern nr. 296 privind examenul medical și testarea alcoolscoptică prevede expres care sînt suspiciunile în cazul în care persoana se prezumă a fi conducător în stare de ebrietate.

Totodată, vrem să menționăm că agentul constatator, agentul de patrulare dispune de mijloc special în dotare, prin care la fața locului se stabilește concentrația de alcool în aerul expirat. În cazul în care concentrația de alcool în aerul expirat depășește norma admisibilă stabilită de lege, ea servește temei și drept mijloc de probă, care ulterior îi acordă temeiuri legale agentului de a înlătura de la conducere conducătorul auto, inclusiv de a iniția procedura contravențională sau, după caz, penală.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Precizare, domnule Novac.

Domnul Grigore Novac:

Păi, în acest caz așa și indicați, că în urma testului cu aparatul Drager, ori care mai este el acolo, apar aceste temeiuri. Că mai jos urmează deja, la alineatul (2): „Persoana indicată este obligată să accepte, la cererea organului de constatare, testarea alcoolscoptică, examenul medical” ș.a.m.d. prelevarea de probe.

Deci presupunerea asta dacă are ... nici nu poate fi presupunere. Dacă aparatul Drager este un aparat testat, care a trecut metrologia ș.a.m.d., ea

nu poate să fie presupunere. Ce asta-i presupunere cînd treci aparatul ori ce este ea? Dacă e presupunere, atunci ea nu poate fi ca probă. Dar dacă este un temei, deci este o dovadă și o probă, este cu totul altceva.

Deci această sintagmă „dacă există temeiuri de a presupune” în mod normal ar trebui scoasă din acest text și înlocuit cu ... să fie formulată o sintagmă foarte clară, pentru a nu lăsa loc de interpretare.

Și a doua întrebare ține de alineatul (6) al articolului 182¹: „Mijlocul de transport reținut se restituie proprietarului, posesorului sau reprezentantului legal imediat după înlăturarea temeiurilor pentru reținere, prevăzute la alineatul (1)”. Și urmează iarăși, în opinia mea, un text mai puțin însoțit de logică, de ce? „Cheltuielile de ridicare, transportare și depozitare a mijlocului de transport reținut se suportă de persoana în a cărei privință a fost pornit procesul penal.”

Deci dacă instanța de judecată constată și dovedește că conducătorul auto a avut dreptate, deci nu a fost depistat pozitiv în urma prelevărilor de probe ș.a.m.d., cine suportă aceste cheltuieli pentru transportare? Rămîne, totuși, pînă la urmă pe seama conducătorului auto? Că așa rezultă din text. Or, totuși, cine le suportă? Statul ori trebuie să meargă în instanță prin regres să facă asta ori care-i, în general, procedura?

Domnul Alexandru Larionov:

Da, dacă îmi permiteți, respectiv, măsura procesuală de constrîngere, de înlăturare de la conducere se aplică la fața locului ca măsură excepțională în cazul în care nu este alt posesor sau persoană care poate prelua mijlocul de transport.

În cazul în care nu există la fața locului el se înlătură de la conducere și se transportă la parcare specială. Cheltuielile le suportă persoana al cărei mijloc de transport a fost ridicat. Mai departe este necesar de concretizat, doar că mijlocul poate fi ridicat după decăderea temeiurilor. Adică, chiar și a doua zi dacă persoana deja nu se mai află în stare de ebrietate/ poate prelua mijlocul de transport.

Se examinează cauza penală separat, adică tangența este doar pentru înlăturare, adică nu se reține pe durata examinării cauzei penale sau cauzei contravenționale.

Mulțumim.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Ultima precizare, domnule Novac.

Domnul Grigore Novac:

Domnule raportor,

Dumneavoastră n-ați făcut altceva decât să repetați tot ceea ce am spus eu. Întrebarea mea a fost: cine suportă cheltuielile de transportare în cazul în care ... de transportare și păstrare la parcare specializată în situația în care instanța de judecată a dovedit ori probele prelevate au demonstrat că persoana nu se afla sub influența substanțelor psihotrope ori sub influența băuturilor alcoolice ș.a.m.d.? Cine suportă, totuși, pînă la urmă? Că așa și nu ați răspuns.

Domnul Alexandru Larionov:

În temeiul Legii nr. 1545, poate fi înaintată acțiunea civilă și, respectiv, în calitate de entități ale statului participă Ministerul Justiției și Ministerul Finanțelor.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Domnule Bolea,

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule secretar de stat,

Spuneți, vă rog, noi ultima perioadă, cînd s-au făcut modificări la legislația națională și s-au înăspriț pedepsele pentru acei șoferi care urcă beți la volan, dacă nu greșesc trei-patru luni în urmă. Eu înțeleg că faptul că ați venit cu acest proiect privind și mai mare înăsprire a pedepselor vine ca și efect, eu știu, sau statistici care vă îngrijorează sau vă alarmează. Spuneți, vă rog, dacă aveți cifrele în dinamică...

Domnul Alexandru Larionov:

Da, avem aceste cifre.

Domnul Vasile Bolea:

... care au fost ... cîți șoferi au fost depistați băuți la volan, eu știu, în 2017, în 2018, dacă aveți pe luni?

Poftim, dacă puteți să aduceți aceste statistici.

Domnul Alexandru Larionov:

Da, cu siguranță avem aceste statistici, nu le am acum la moment la mine, dar vi le prezentăm. Vreau să spun că sînt în creștere.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Dacă nu mai sînt alte întrebări.

Vă mulțumim.

Domnule Bolea,

Precizare, vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

Da, o singură precizare.

Domnule secretar,

Mie îmi pare rău, dar vreau să constat că dumneavoastră astăzi nu sînteți pregătit pentru a prezenta acest proiect. Cunoaștem și înțelegem necesitatea adoptării acestui proiect în vederea înlăturării pedepselor pentru a responsabiliza cetățenii noștri să nu urce beți la volan. Au fost foarte multe întrebări adresate dumneavoastră, din păcate nu ați avut nici un răspuns la aceste întrebări. Mai bine venea domnul jurist de la INP aici și prezenta acest proiect.

Noi în prima lectură, din păcate, nu putem să susținem acest proiect, deoarece dumneavoastră, practic, nu l-ați prezentat. Avem foarte multe amendamente la acest proiect, ele vor fi prezentate pentru a doua lectură și în cazul în care se va ține cont de obiecțiile noastre, atunci vom susține acest proiect, dar pînă cînd ...

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnul Vasile Bolea:

Domnule Președinte,

Dumneavoastră cred că tot ați sesizat faptul dat, că nici un răspuns la întrebările care au fost puse ... Îmi pare rău, dar veniți ...

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Aici se încheie etapa de întrebări-răspunsuri.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Larionov.

Vă mulțumim foarte mult.

O zi bună vă dorim.

Și în continuare, o invităm la tribuna principală pe doamna Apolschii, președintele Comisiei juridice, numiri și imunități, să ne prezentați raportul comisiei la acest subiect.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Comisia a examinat proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, inițiativă legislativă a Guvernului.

Așa cum s-a menționat, prezentul proiect de lege are drept scop responsabilizarea participanților la trafic, în vederea conformării la prevederile normelor de siguranță rutieră, precum și în vederea: neadmiterii derogării de la normele stabilite, manifestate inclusiv prin conducerea vehiculului în stare de ebrietate; depășirea vitezei de circulație stabilite pe sectoarele de drum; părăsirea locului în care s-a produs accidentul rutier etc. În acest context, prin modificările legislative ce se propun a fi operate, se instituie un nou mecanism de combatere a acestor fapte prejudiciabile.

Analizând prevederile prezentului proiect de lege, s-a constatat că prin modificările operate se propune:

- instituirea unei noi pedepse penale, și anume privarea sau anularea dreptului de a conduce mijloacele de transport;

- instituirea unei noi măsuri preventive și o măsură de siguranță, și anume ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport;

- introducerea în prevederile articolului 233 al Codului contravențional a unei noi circumstanțe agravante pentru sancționarea mai aspră a faptei de conducere a vehiculului în stare de ebrietate în mod repetat în cursul aceluiași an calendaristic de către o persoană sancționată deja pentru această contravenție.

Pentru lectura a doua vor fi examinate amendamentele deputaților, propunerile comisiilor permanente, avizele din partea Curții Supreme de Justiție, Consiliului Superior al Magistraturii, Procuraturii Generale, precum și obiecțiile de ordin tehnico-legislativ ale Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului.

În rezultatul dezbaterilor, Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul unanim al membrilor prezenți, propune proiectul de Lege nr. 209 din 18 iunie 2018 spre examinare și aprobare în prima lectură în cadrul ședinței plenare a Parlamentului.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Lebedinschi,

Vă rugăm frumos, dacă aveți întrebări, poftiți.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Vă mulțumesc.

Doamnă președinte,

Potrivit proiectului de lege, articolului 65¹, se propune ca... alineatul (2) „Privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport poate fi aplicată de instanța de judecată pe un termen de la 1 la 3 ani”, dar în articolul 264 dumneavoastră propuneți ca... de fapt, comisia a acceptat propunerea ca sancțiunea să fie de la 3 la 5 ani.

Cum instanța de judecată o să poată aplica astfel de pedeapsă când dumneavoastră însăși în noțiuni prevedeați că mai mult de 3 ani de zile instanța nu poate să-i aplice?

Doamna Raisa Apolschii:

La articolul 264, la alineatul...

Domnul Adrian Lebedinski:

a) – alineatul (2) e de la 3 la 5 ani, alineatul (3) pînă la 4 ani, se substituie cu cuvintele „cu anularea” ș.a.m.d. Cum va fi pe viitor?

Doamna Raisa Apolschii:

Deci dumneavoastră vă referiți numai la modificare. Trebuie să vedem conținutul integral al articolului, pentru că luăm numai sintagma care se propune.

Noi o să verificăm la lectura a doua, pentru că noi mai avem și modificări la Codul contravențional care au parvenit anterior, au fost operate anterior și noi o să le corelăm ca ele să nu se bată cap în cap, dacă îmi permiteți să zic așa.

Pentru că din întrebare nu este clar, pentru că nu este integral însuși textul dispoziția articolului și dacă ne referim numai la sintagmă este foarte greu să ne... dar noi o să verificăm și o să ținem cont de aceste lucruri.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Nu sînt întrebări.

Încheiem aici dezbaterile.

Vă mulțumim foarte mult, doamnă Apolschii.

Cer scuze.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Cer scuze. Cer scuze. Mai avem o întrebare.

Domnule Carpov,

Vă rugăm frumos.

Domnul Eugen Carpov:

Domnule Președinte,

De fapt, avem un coraport al Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică.

Domnul Andrian Candu:

Da, eu...

Domnul Eugen Carpov:

Nu apare în...

Domnul Andrian Candu:

Nu apare aici.

Domnul Eugen Carpov:

... ordinea de zi, dar e o greșeală tehnică.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Vă rugăm, coraportul prezentați-ne.

Doamnă Apolschii,

Vă mulțumim.

Poftiți – coraportul.

Domnul Eugen Carpov:

Vă mulțumesc.

Stimați colegi,

Vă prezint coraportul asupra proiectului de Lege privind modificarea și completarea unor acte legislative nr. 209 din 18.06.18.

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică, în conformitate cu prevederile articolului 27 din Regulamentul Parlamentului, a examinat proiectul de Lege privind modificarea și completarea unor acte legislative, inițiat de Guvernul Republicii Moldova și expune următoarele.

Proiectul de lege a fost elaborat în vederea înăspririi sancțiunilor pe faptul conducerii vehiculului în stare de ebrietate.

Ca urmare, se propune instituirea unei noi pedepse penale, aplicate persoanelor fizice, cum ar fi: privarea sau anularea dreptului de a conduce mijloace de transport, se instituie o nouă măsură preventivă și o măsură de siguranță cum este ridicarea provizorie a permisului de conducere și se modifică limitele concentrației de alcool pentru determinarea stării de ebrietate și alte aspecte.

În cadrul dezbaterilor, deputatul Eugen Carpov a propus următoarele:

– La articolul I, punct 3, articolul 65¹ alineatul (4), cuvântul „permisului” să fie substituit cu cuvântul „dreptului”.

– La articolul IV, punct 9, articolul 433⁸ alineatul (6), de revăzut *textul* „eliberat de răspundere contravențională” sau se recomandă excluderea alineatului respectiv (6).

– La articolul V, punctul 2, alineatul (7)... articolul 7 alineatul (5), se propune de revizuit ultima propoziție „Programul probațional se efectuează contra plată în modul stabilit de Guvern”, în vederea identificării altor mecanisme de realizare a programului probațional, fără a fi stabilite careva condiții de plată pentru persoanele vizate.

Deputatul Artur Reșetnicov a atenționat asupra necesității revizuirii prevederilor referitoare la procedura de ridicare provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport în vederea respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În rezultatul examinării proiectului prenotat, 5 deputați au votat „pro” și 3 s-au abținut.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim, foarte mult, domnule Carpov.

Și în continuare, încheiem dezbaterile la proiectul de Lege nr. 209 din 18 iunie 2018.

Revenim la procedura de vot la ora 13.00, precum a fost agreat.

Și să trecem la următorul subiect de pe ordinea de zi, subiectul nr. 5, **proiectul cu numărul de înregistrare 194 din 8 iunie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea articolului 5 din Legea cu privire la protecția copiilor împotriva impactului negativ al informației.**

Prezintă proiectul domnul Tarlev, secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii.

Vă rugăm frumos.

Vă invităm la tribuna principală.

Domnul Vitalie Tarlev – *secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor:*

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați domnilor deputați,

Prezint atenției dumneavoastră proiectul de Lege pentru modificarea articolului 5 din Legea nr. 30/2013 cu privire la protecția copiilor împotriva impactului negativ al informației.

Proiectul în cauză prin această modificare propune o formulă aplicabilă în conformitate cu care furnizorii de servicii de acces la Internet vor oferi la solicitare utilizatorilor finali aplicații acreditate de filtrare a conținutului în Internet cu impact negativ asupra copiilor, precum și vor fi obligați să introducă în meniul principal al paginilor sale web oficiale un compartiment dedicat informațiilor privind siguranța pe Internet.

Norma propusă prin această redacție preconizăm să aliniem cadrul legal intern la cadrul european care prevede că traficul pe Internet trebuie tratat în regim de egalitate, fără discriminare, restricție sau imixtiune.

Filtrarea conținutului pe Internet nu poate fi impusă printr-o normă obligatorie, ci este oferită în calitate de un serviciu, doar oferită în calitate de serviciu opțional care se face la solicitarea clientului.

În ce privește impactul asupra activității de întreprinzător, menționăm că soluția dată este pe deplin acceptabilă de comunitatea de afaceri. Ea elimină costurile masive pentru elaborarea propriilor soluții și oferă furnizorilor de acest gen de servicii posibilitatea să listeze o serie de servicii acreditate la nivel internațional, recunoscute la nivel internațional, cum ar fi o serie de antiviruși.

Ca o constatare. La etapa de față furnizorii de servicii Internet, unii dintre furnizorii de servicii Internet deja asigură la solicitare acest serviciu. Prin norma propusă această opțiune va deveni sau această abordare va deveni obligatorie pentru toți, vasăzică, publicarea informației și oferirea pîrghiilor de filtrare a informației.

În contextul celor expuse, rugăm susținerea dumneavoastră pentru acest proiect.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări. Nu sînt obiecții. Nu sînt propuneri.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Tarlev.

Încheiem această etapă a prezentării.

Și o rugăm pe doamna Buliga, președintele Comisiei protecție socială, sănătate și familie, să ne prezinte raportul comisiei pentru această lectură la acest proiect de lege.

Doamna Valentina Buliga:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Comisia protecție socială, sănătate și familie a examinat proiectul de Lege pentru modificarea articolului 5 din Legea nr. 30 cu privire la protecția copiilor împotriva impactului negativ al informației, prezentat cu titlu de inițiativă de către Guvern, și comunică următoarele.

Prezentul proiect de lege are ca scop protejarea intereselor copiilor împotriva impactului negativ al informației de pe Internet.

În acest sens, se propune ca furnizorii de servicii de acces la Internet să ofere utilizatorilor finali posibilitatea de instalare a aplicațiilor de filtrare a conținutului din Internet cu impact negativ asupra copiilor.

La fel, proiectul prevede ca furnizorii să plaseze pe paginile sale web materiale informaționale destinate părinților asupra subiectului dat, inclusiv despre măsurile de precauție pe care le pot întreprinde părinții pentru a-și ajuta copiii să navigheze în siguranță pe Internet.

Totodată, în contextul argumentării modificărilor propuse de către autor, comisia constată necesitatea prezentării proiectului de lege, ceea ce va asigura atât aplicabilitatea normei, cât și legiferarea practicilor deja aplicate pe piața serviciilor de acces la Internet.

La proiectul de lege au parvenit avizele pozitive ale Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică, Comisiei agricultură și industrie alimentară, Comisiei juridice, numiri și imunități, Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului și a Centrului Național Anticorupție.

Pentru lectura a doua comisia va examina toate propunerile și amendamentele care vor parveni la proiectul de lege examinat.

Propunem, stimați deputați, aprobarea în prima lectură.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Întrebări în adresa comisiei.

Și prima intervenție – din partea domnului Boțan.

Domnul Roman Boțan:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Este evident că acest proiect este unul care este menit să aibă efecte pozitive și Frațiunea Partidului Liberal va susține acest proiect.

Întrebarea este: totuși, ce înseamnă conținut din Internet cu impact negativ asupra copiilor? Dacă acest conținut este cumva identificat, este

cumva explicat pentru a fi clar care este acest conținut cu impact negativ, cine stabilește acest fapt?

Doamna Valentina Buliga:

Domnule deputat...

Domnul Roman Boțan:

Dacă ați discutat în comisie.

Doamna Valentina Buliga:

Legea nr. 30 prevede foarte clar care sînt aceste conținuturi, care sînt prevederile, inclusiv limitarea răspunderii informației cu impact negativ asupra copilului, sînt date și definițiile necesare.

De aceea, atît programele audiovizuale... cum ele se supun și care sînt cerințele față de ele, dacă aveți o propunere ca să mai detaliez, inclusiv în această propunere, putem examina.

Considerăm... în cadrul comisiei am discutat, considerăm că în acest proiect de lege, în Legea nr. 30 este suficientă informație pentru a califica informația cu impact negativ asupra copiilor.

Domnul Roman Boțan:

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

În continuare, domnul Odnostalco.

Vă rugăm.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Уважаемая председатель комиссии,

Мы голосовали в комиссии за этот законопроект. Тем более на прошлой неделе, когда был рапорт по проблематике суицида, мы обращали внимание, в том числе и на эту лазейку в законодательстве, когда дети получают негативную информацию, либо подвергаются вольно/невольно ей через разные средства информации, в том числе интернет, наверное, даже в первую очередь, потому как доступ к нему и основное время они там проводят.

Одновременно с этим, мы знаем, в основе этой информации, лежат те психические и психологические последствия, которые могут появиться у детей после получения этой информации. Такие же психические и психологические последствия могут появиться у детей после получения информации по теме гомосексуализма.

И наша фракция 24 марта 2017 года зарегистрировала проект, мы обсуждали его на прошлом заседании комиссии, он также касается

этого закона, он также касается этой профилактики, он также касается защиты детей от негативного влияния информации. И я надеюсь, мы на следующем заседании комиссии, как мы и говорили, обсудим этот проект и на второе чтение выйдем с объединенным проектом по защите детей от негативной информации.

Doamna Valentina Buliga:

Nu este o întrebare, este o constatare. Cu adevărat, în cadrul comisiei am examinat, inclusiv propunerea dumneavoastră și proiectul de inițiativă.

Și, cum am menționat, așteptăm avizul sau propunerile, recomandările Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Educației, pentru a avea mai multă informație la această temă. Și vom discuta în comisie și vedem, ulterior, care va fi decizia comisiei luată, inclusiv cu suportul și prezența dumneavoastră. (*Gălăgie în sală.*)

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnule Reidman,

Vă rugăm frumos, întrebările dumneavoastră care le aveți.

Domnul Oleg Reidman:

Da. Mersi.

Doamna Valentina Buliga:

E clar, dar noi sîntem democrați. (*Rîde.*)

Domnul Oleg Reidman:

Doamnă președinte,

Proiectul prevede... cred că prevede și responsabilitatea cuiva.

Doamna Valentina Buliga:

Sigur.

Domnul Oleg Reidman:

Îmi pare că responsabilitatea trebuie să fie și din partea părinților – asta-i pentru lectura a doua. Eu cred că noi... trebuie de făcut ceva pentru a se determina responsabilitatea părinților, когда эти самые диффузоры распространяют информацию о том, как защитить, да...

Doamna Valentina Buliga:

Radiodifuzori, da.

Domnul Oleg Reidman:

... radiodifuzori, интернет и так далее, как защитить, и если родители этим не пользуются, не ставят родительские пароли там и так далее, не ограничивают время и прочее, нужно, чтобы кто-то

констатировал, и в результате... если будут какие-то последствия от этого, то родители должны нести ответственность, в том числе родители.

Doamna Valentina Buliga:

Domnule Reidman,

Aveți perfectă dreptate.

Nu în zădar se discută această problemă, inclusiv despre responsabilitatea atât a mediului, a părinților, a entităților care prestează astfel de servicii și abilitățile profesionale și parentale ale părinților, pentru a preîntîmpina, a preveni, a ajuta copilul cînd a fost victima unei informații sau martor al unei informații care poate aduce prejudiciu atât psihic emoțional, cît și de sănătate în întregime. De aceea este o idee care trebuie dezvoltată în continuare.

Dar, totodată, vreau să vă spun că actualmente, în baza unui document foarte important aprobat de Guvern – Strategia pentru abilitarea parentală pentru anii 2016–2022, Guvernul lucrează asupra unui Plan de acțiuni. Și eu cred că, inclusiv în acest document, trebuie să se conțină anumite și recomandări, și instrumente de fortificare a capacităților anume în acest domeniu de a proteja copilul de acțiuni sau de alte acte care influențează psihicul și sănătatea lui.

Domnul Oleg Reidman:

Dar în textul legii trebuie să fie o notiță undeva că părinții sînt responsabili în proporție.

Doamna Valentina Buliga:

Nu, în legea-cadru, Legea nr. 30 sînt anumite elemente, da.

Domnul Oleg Reidman:

OK.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu mai sînt întrebări în adresa nici a comisiei.

Vă mulțumim foarte mult, doamnă președinte Buliga.

Încheiem dezbaterile la proiectul nr. 194 din 8 iunie 2018.

Și revenim la procedura de vot la ora 13.00.

Dragi colegi,

Următorul subiect de pe ordinea de zi, subiectul nr. 6, **proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr. 196 din 8 iunie 2018.**

Prezintă proiectul doamna Nelea Rusu, secretar de stat al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

Vă invităm la tribuna principală.

Doamna Nelea Rusu – *secretar de stat al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în domeniul asigurărilor sociale și medicale:*

Stimate domnule Președinte al Parlamentului,

Stimați deputați,

Onorat Plen,

Onorată asistență, (*Gălăgie în sală.*)

Propun atenției dumneavoastră proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative ce reglementează sistemul de pensionare din Republica Moldova, care a fost elaborat în vederea acordării dreptului la recalcularea pensiei persoanelor care activează sau care au activat în câmpul muncii după ce și-au stabilit dreptul la pensie, cu condiția că pensia calculată va fi mai mare decât pensia aflată în plată.

Totodată, proiectul propune și reexaminarea pensiilor deja stabilite pînă la intrarea în vigoare a acestor prevederi, și anume această reexaminare se propune a fi efectuată după un grafic, deci după o eșalonare în raport cu stagiul de cotizare cumulat după realizarea dreptului la pensie ori, conform normelor care se propun a fi abrogate, această reexaminare era prevăzută doar pentru pensiile stabilite, începînd cu 1 ianuarie 2017.

Totodată, în cazul beneficiarilor de pensii care și-au stabilit dreptul la pensie pînă la 1 ianuarie 1999, reexaminarea se va efectua în două etape: la 1 ianuarie 2019 – pentru persoanele care au un stagiul de cotizare după realizarea dreptului la pensie mai mare de 15 ani și începînd cu 1 ianuarie 2020 – pentru persoanele care au un stagiul de cotizare pînă la 15 ani.

În cazul beneficiarilor de pensii care și-au stabilit dreptul la pensie după 1 ianuarie 1999, reexaminarea se va efectua conform unui tabel.

Deci acest proiect de lege, stimat Plen, reprezintă o nouă etapă de realizare a prevederilor conceptului de reformă și o continuare a acestei reforme.

În contextul celor expuse, rog susținerea acestui proiect de lege menționat.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Întrebări în adresa autorilor.

Vă rog frumos, doamnă Stratan, poftiți.

Doamna Valentina Stratan:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimată doamnă secretar de stat,

Este adevărat, este un proiect important și un proiect multășteptat și cred eu că așteptat nu doar de pensionarii care au continuat să muncească după stabilirea pensiei. (*Rumoare în sală.*)

Și eu cred că pe parcursul anilor sau a independenței Republicii Moldova s-a discutat atât de mult și atât de concentrat despre necesitatea reexaminării pensiei pensionarilor care au contribuit și au continuat să contribuie la asigurările sociale de stat.

Eu vreau să vă rog să spuneți foarte clar și tranșant, de la această tribună importantă a statului: dacă s-au mai practicat sau ați mai avut în istoria sistemului public de pensii din Republica Moldova situații când ați recalculat pensia pensionarilor după ce ei au continuat să muncească?

Doamna Nelea Rusu:

Stimată doamnă deputat,

Eu vă mulțumesc pentru întrebare.

Deci actuala Lege privind sistemul public de pensionare a intrat în vigoare începând cu 1 ianuarie 1999. Deci începând cu această dată, practic, în Republica Moldova au fost puse bazele sistemului de asigurări sociale, unde fiecare persoană, contribuind la sistemul public de asigurări sociale, achitând aceste contribuții, care inițial erau de 1%, care actualmente reprezintă 6% din salariul câștigat, practic, nu a fost prevăzut acest mecanism – recalculare și pînă la prezentul proiect, astfel de mecanisme nu erau reglementate.

Deci recalcularea se propune a fi efectuată inclusiv pentru persoanele care s-au pensionat pînă la această dată, atât persoanele care s-au pensionat pînă la 1 ianuarie 1999, această dată importantă pentru sistemul de asigurări din Republica Moldova, cît și după această dată.

Domnul Andrian Candu:

Doamnă Stratan,

Vă rog frumos, dacă aveți precizare sau a doua întrebare.

Doamna Valentina Stratan:

Da, vă mulțumesc, domnule Președinte.

Sigur că vreau s-o rog pe doamna Rusu să spună mai clar etapele, cum veți face această recalculare a pensiilor?

Și, totodată, vreau să-mi exprim speranța că vom înregistra și în continuare creșteri la bugetul asigurărilor sociale de stat și, desigur, că și la bugetul de stat, ca să putem, așa cum ați valorizat pensia anticipat, să veniți cu reexaminarea și recalcularea anticipată, pentru că vreau să vă ascult și acel grafic pe care-l stabiliți.

Dar, totuși, sper că vom putea să mergem mult mai rapid, cu un ritm mai rapid de recalculare și vom aduce o mare bucurie celor care au continuat să muncească, pentru că numărul lor este destul de mare și actualmente, după câte știu, cam 133 de mii de pensionari lucrează. Iată să veniți acum, vă rog, cu acel grafic pe care l-ați stabilit, dar care, sper eu, să fie schimbat înspre bine.

Doamna Nelea Rusu:

Într-adevăr, prin reformarea sistemului de pensionare au fost introduse un șir de modificări importante în sistem, care au necesitat nu doar reglementări sau ajustarea cadrului normativ, dar și ajustări tehnice ale sistemului informațional. De aceea atât procesul de valorizare a fost propus spre realizare sau spre efectuare printr-un grafic prealabil care a fost aprobat și, ulterior, noi am redus acest termen cu doi ani. Procesul de valorizare urma să fie definitivat în anul 2020. După cum cunoașteți, la data de 1 octombrie vom definitiva ultima etapă a procesului de valorizare, practic, cea mai consistentă a pensiilor stabilite din 2014 pînă la 31 martie 2017.

De asemenea, și în cadrul acestui proces de recalculare ne propunem aprobarea unui grafic și, în primul rînd, am purces la propunerea... deci înaintăm propunerea de a recalcula sau reexamina pensiile stabilite pînă în anul 1999. Propunem a fi efectuată această examinare în două etape, în dependență de care este stagiul persoanei realizat după ce și-a stabilit pensia.

Începînd cu 1 ianuarie 2019, vor putea beneficia de acest drept persoanele care au un stagiul mai mare de 15 ani și s-au pensionat pînă în anul 1999, iar începînd cu anul 2020, iarăși, persoanele care s-au pensionat pînă în anul 1999, dar au un stagiul realizat pînă la 15 ani. Și începînd cu anul 2020, cum am menționat, este tabelul prevăzut în proiectul de lege, dar care, așa cum s-a întîmplat și în procesul de valorizare, poate fi examinat spre a fi comprimat, spre a fi, într-adevăr, mai mic față de ceea ce propunem astăzi.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Doamnă Bodnarenco,

Vă rugăm frumos, poftiți, întrebările dumneavoastră.

Doamna Elena Bodnarenco:

Mulțumim.

Noi despre mare bucurie, de obicei, auzim de la canalele afiliate Partidului Democrat, dar la întîlnirile cu alegătorii noi auzim despre acele procente mizerabile și creștere mizerabilă a pensiilor și drept dovadă 80%

dintre pensionari, la moment, primesc pensia mai mică decît minimul de existență.

Мой вопрос касается того, что в пенсионной реформе, которая была принята в конце 2016 года, в законе было прописано о том, что перерасчет пенсий для работающих пенсионеров будет производиться спустя каждые два года начиная с первого января 2019 года.

Вы меняете эту норму, вы прописываете о том, что перерасчет пенсий будет производиться всего один раз. Почему?

Doamna Nelea Rusu:

Stimată doamnă deputat,

Eu vă mulțumesc pentru întrebare.

Dar pînă a oferi răspuns la întrebarea dumneavoastră, referitor la mențiunea cu minimul de existență pentru pensionar, eu vreau să precizez că în primul am de reformă raportul dintre pensia medie pentru limita de vîrstă și minimul de existență pentru pensionari este un indicator îmbunătățit. Practic, constituie 97%, ceea ce în anii anteriori... acest procent în anul 2015 a constituit 81%, în anul 2017 – 85%, deci este o îmbunătățire a acestui indicator și datele sînt disponibile pe site-ul oficial al Biroului Național de Statistică.

Dar referitor la întrebarea dumneavoastră, vreau să menționez că prevederea la care faceți dumneavoastră referire se aplica sau urma să fie aplicată doar pentru pensionarii care și-au stabilit pensia începînd cu 1 ianuarie 2017. Or, normele pe care noi astăzi le propunem spre aprobare prevăd această aplicabilitate și pentru pensionarii care s-au pensionat pînă la această dată. Deci numărul potențialilor beneficiari este mult mai extins prin normele care noi astăzi le propunem spre aprobare.

Domnul Andrian Candu:

Doamnă Bodnarenco,

Vă rog frumos, a doua întrebare sau precizare.

Doamna Elena Bodnarenco:

O precizare. Спасибо.

Я думаю, что те цифры улучшения якобы, о которых вы говорите, они происходят из-за того что уходят из жизни те пенсионеры, которые старшего возраста, кто вышел на пенсию до 1999 года и чья пенсия в настоящий момент самая низкая. Поэтому в среднем получается как бы улучшение.

Но ведь норма 5 лет, вернее, норма о перерасчете пенсии один раз, она останется и для тех, кто выходит на пенсию после 2017 года, так ведь?

Doamna Nelea Rusu:

Eu vreau să menționez că dreptul, însuși dreptul constituțional prevăzut, dreptul la protecția socială prin această normă, de fapt, nu este nicidecum afectat. Dreptul la recalcularea pensiei presupune...

Doamna Elena Bodnarencu:

Eu nu vorbesc despre drept, eu vorbesc despre promisiunea cu care ați ieșit dumneavoastră doi ani în urmă, aproape doi ani, unde fiecare pensionar care, la moment activează, a avut posibilitatea să aibă speranța, cel puțin, что, работая и оплачивая взносы в фонд социального страхования, он спустя каждые два года в случае если он будет жив и здоров и будет работать, он будет получать пересчитанную пенсию. Сейчас получается, что у него нет никакого стимула отчислять взносы в фонд социального страхования, потому что ему пенсия будет пересчитана только один раз и больше нет.

Doamna Nelea Rusu:

Acest drept, deci dreptul privind reexaminarea acestei pensii presupune niște condiții. Dreptul la protecție socială nu este un drept necondiționat. Și iată prin acest proiect, noi propunem aceste condiții ca să fie aplicat atît pentru pensionarii care s-au pensionat pînă la 1 ianuarie 2017, cît și după această dată, doar că condițiile privind realizarea acestui drept vor fi distincte.

Doamna Elena Bodnarencu:

Госпожа государственный секретарь,

я поняла. Вы уже третий раз объясняете, я не настолько блондинка, чтобы не понять. Я говорю о том, что вы не прописали в этом законе то, что вы, собственно, меняете вами же обещанную реформу.

Кстати, это мой второй вопрос, пока господин Канду не слышит. Какой раз вы уже вносите изменения в пенсионную реформу, о которой вы говорили, что она так хорошо продумана, просчитана тогда, когда ее принимали?

Doamna Nelea Rusu:

Deci este a doua întrebare. Noi am intervenit cu modificări asupra legii care a fost aprobată sau adoptată la sfîrșitul anului 2016... la sfîrșitul anului 2017, prin care am propus alte etape de valorizare. Am comprimat termenul de valorizare a pensiilor pentru limită de vîrstă și pensiilor pentru dizabilitate care inițial era prevăzut pentru anul 2020, noi le-am comprimat pînă în anul 2018, ca persoanele să beneficieze mai repede de această oportunitate de a fi valorizate pensiile.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Și în continuare, ultima intervenție – din partea domnului Odnostalco.

Vă rugăm frumos.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Госпожа госсекретарь,

мы с вами горячо обсуждали этот момент на комиссии. Вы тогда придумывали ответы, потому что ответов у вас тогда не было, и вас здорово выручала председатель комиссии, за что ей большое спасибо. Но все-таки граждане ждут ответы на вопросы.

Что мы будем делать с пенсионерами, которые вышли на пенсию до 1999 года, о чем вы хвастаетесь, что вы им помогаете, но которые не работали в силу разных причин и не имеют стажа не только до 15 лет, даже годового стажа? Сколько таких людей?

Doamna Nelea Rusu:

Stimate domnule deputat,

Eu și în cadrul comisiei v-am menționat că pînă în anul 1999 la data de 1 iunie 2018, conform datelor Casei Naționale, sînt 130 de mii de pensionari, dar obiectul prezentei legi este, de fapt, reexaminarea dreptului la pensie persoanelor care continuă activitatea de muncă.

Este foarte necesar ca noi, prin toate acțiunile și intervențiile legislative pe care le propunem să avem un sistem de asigurări sociale și un sistem de pensionare care să funcționeze, într-adevăr, în baza acelor principii care stau la baza funcționării ...

Domnul Vladimir Odnostalco:

Госпожа госсекретарь,

Об этом мы с вами уже говорили. Я спросил: что мы будем с ними делать? Потому что вы обеспечиваете... предложили 8 тысяч человек, это пенсионеры, которые вышли до 99-го года, в 19-м, в 20-м году им, возможно, будет перерасчет, если они до него доживут с учетом того, как быстро люди умирают взрослого, пенсионного возраста. 130 тысяч вы сказали всего пенсионеров до 99 года. Что мы будем делать с 122 тысячами пенсионеров?

Doamna Nelea Rusu:

Stimate domnule deputat,

Reforma se implementează. Şi cum am menţionat, era foarte necesar de intervenit iniţial cu valorizarea... acelor pensionari care după 1999 au avut de suferit ...

Domnul Vladimir Odnostalco:

Пенсионеры до 99-го года ...

Госпожа госсекретарь...

Doamna Nelea Rusu:

Eu asta şi vă explic.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Давайте оставим валоризацию, которая несправедлива. Что мы будем делать с людьми ...

Domnul Andrian Candu:

Domnule Odnostalco,

Dragi colegi.

Doamna Nelea Rusu:

Dumneavoastră aţi primit răspuns la întrebare.

Domnul Andrian Candu:

Doamnă secretar de stat.

Vă rugăm frumos, aţi formulat întrebarea, aşteptaţi răspunsul pînă la capăt. Eu oricum o să am grijă ca dumneavoastră să puteţi să vă exprimaţi absolut toate întrebările şi precizările.

Vă rugăm frumos, puneţi întrebarea şi răspunsul.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Вы совершенно правы, господин Председатель. Мы ждем ответа, а не комментария не относящегося к предмету моего вопроса.

Ладно, нет ответа. Мы понимаем, вы не можете ответить, что будем делать с 122 тысячи пенсионеров до 99-го года, долгожителями, которые сейчас живут. Я думаю, логика у вас та, которая была и на комиссии: с учетом того, как быстро умирают люди до 99-го года – 20–22 тысячи в год, вам нужно несколько лет, чтобы избавиться от этих людей. Видимо, у вас такая была логика и такое планирование.

Следующий вопрос по поводу перерасчета пенсии раз в два года. Мы подавали в марте 2017 года, ... после принятия вами вот этой вот реформы так называемой, которая больше сводилась к обрезанию и к тому, чтобы отобрать у людей то, что и так у них в малом количестве, в

Конституционный суд было подано депутатами нашей фракции обращение с признанием несправедливости нормы перерасчета раз в два года только для пенсионеров начиная с 1 января 2017 года. И тогда мы много обсуждали этот вопрос на уровне комиссии и не только, и со мной соглашались в том числе депутаты из правящего большинства и говорили – совершенно верно, это все неправильно, это все плохо.

Конституционный суд ... граждане Конституционного суда, а они у нас граждане Румынии, отвергли это, им, наверное, все равно, что делают молдаване и то, как живут граждане Республики Молдова. Сейчас вы пришли с улучшением, об этом вы говорили на комиссии, этой нормы. Это третья поправка в ту реформу.

Первая поправка: вы отобрали право пенсионеров, право людей на досрочный выход на пенсию, о котором вы говорили и расхваливали, давайте будем честно говорить.

Второе. Вы отбираете сейчас право на перерасчет, и вы же на самом деле ничего не даете. Почему? Потому что ведь право на перерасчет для пенсионеров, которые могут им воспользоваться, оно наступит с 1 января 2019 года, аккуратно в ту дату, в которую вы вводите перерасчет для других пенсионеров.

То есть вы отбираете у людей, которые сейчас работали и надеялись, что у них будет пенсия больше, выплачивали взносы, отбираете у них и даете тем, которые, возможно, не доживут. Вы признаете, что эта была ошибка – введение этой нормы в 2016 году 16 декабря?

Doamna Nelea Rusu:

Stimate domnule deputat,

Dacă faceți dumneavoastră referire la hotărîrea Curții Constituționale. Într-adevăr, prin mai multe hotărîri, iată eu am Hotărîrea nr. 8 din 5 ianuarie 2018, Curtea a respins această sesizare și a menționat că norma respectivă ... deci legiuitorul este în drept să stabilească care sînt condițiile privind reexaminarea dreptului la pensie. Și nu este adevărat că aceste persoane vor fi private de acest drept, ele vor beneficia de acest drept, dar în alte condiții care sînt propuse de către autori, de către Guvern în cazul respectiv.

Totodată, ce ține de pensia anticipată. Dumneavoastră cunoașteți care a fost cauza, de a asigura dreptul la această pensie atît pentru bărbați, cît și pentru femei. Deci pînă la momentele în care noi am intervenit era acest drept... beneficiau doar bărbații. Și dumneavoastră cunoașteți acest fapt.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Ultima precizare, dacă mai doriți, domnule Odnostalco. Și pe urmă trecem la următoarea intervenție.

Domnul Vladimir Odnostalco:

А причина в том, что пользуются этой нормой либо мужчины, либо женщины, это не причина, это просто ваша отговорка для того, чтобы в очередной раз обмануть людей.

Что касается вопроса все-таки решения Конституционного суда. Да, оно было отвергнуто, да, это право законодателей, но мы же вам предлагаем, давайте оставим норму – раз в два года – для пенсионеров с января 2017 года, оставим ее, чем она плоха? Денег нет, как вы сказали на заседании комиссии, давайте мы их найдем.

Doamna Nelea Rusu:

Deci dacă dumneavoastră ați atins acest subiect, eu referitor la acoperirea financiară în cadrul comisiei nu am menționat acest lucru. Și dumneavoastră ...

Domnul Vladimir Odnostalco:

Вы об этом сказали, и не один раз.

Doamna Nelea Rusu:

Deci eu am menționat că proiectul are acoperire și, respectiv, în cadrul bugetar pe termen mediu, ministerul, ca autoritate competentă, a înaintat care sînt aceste cheltuieli pentru acoperirea recalculării pentru anul următor.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

În continuare ...

Vă mulțumim frumos, domnule Odnostalco.

În continuare, domnule Reidman, vă rugăm, poftiți.

Domnul Oleg Reidman:

Да. Спасибо.

Госпожа госсекретарь,

Понимаете... надеюсь, понимаете. Пенсионная система – вещь очень сложная, и инструментарий, который там нужно применять, он должен быть очень тонкий – или тонкий скальпель, или тонкий лазер, или тонкая нить, чтобы что-то сшивать, и дьявол там в деталях всегда, всегда в деталях.

Вы говорите, что через ... раз в 15 лет мы будем пересматривать пенсию работающим пенсионерам, так по закону. Стаж нужно иметь после 15 лет работы будущим пенсионерам.

Скажите мне, пожалуйста, ведь у нас индексацию пенсии не отменяли, правильно? Она индексируется? Формула изменилась, но индексацию не отменяли. Какую пенсию будем пересматривать – первоначально назначенную или индексированную? Если индексированную, относительно понятно. Если первоначально назначенную, то этот пересмотр нужно тоже проиндексировать. Такие детали у вас в законе здесь не предусмотрены совсем.

Doamna Nelea Rusu:

Deci în proiectul de lege, la care dumneavoastră faceți referire, de fapt, această condiție de 15 ani nu este menționată, este menționată pentru deja pensiile stabilite, dar pentru pensionarii care vor beneficia de acest drept începînd cu intrarea în vigoare a prevederilor normei la opțiunea beneficiarului, cînd va dori atunci va ... fără a aștepta acei 15 ani la care dumneavoastră v-ați referit.

Dar referitor la condiții. Deci se prezintă în proiect că recalcularea se va efectua conform formulelor parte integrantă a prezentei legi, adică Legea privind sistemul public de pensii.

Respectiv, dacă o pensie a fost stabilită în anul 1994, la momentul stabilirii persoana a avut 30 de ani stagiul de cotizare, plus un salariu care a stat la bază și actualmente a continuat să activeze încă 16 ani, atunci dacă la 1 ianuarie 2019 se adresează către structurile caselor teritoriale pentru a beneficia de această recalculare, atunci Casa Națională sau Casa Teritorială va aplica formula de astăzi, respectiv 1,35% la stagiul total de cotizare și la venitul persoanei care a fost realizat.

Domnul Oleg Reidman:

OK. Asta înseamnă că pensia не пересматривается, а вновь назначается ...

Doamna Nelea Rusu:

Plus stagiul care este ...

Domnul Oleg Reidman:

Вновь назначается, потому что она вновь рассчитывается и вновь назначается.

Doamna Nelea Rusu:

Reexaminarea va fi ...

Domnul Oleg Reidman:

Человек может остаться на своей старой пенсии индексированной сколько там, если что, или подать прошение о переназначении пенсии, о новой пенсии.

Doamna Nelea Rusu:

Este vorba despre reexaminare totuși.

Domnul Oleg Reidman:

Все. Este clar. Este forma. Я же говорю, что дьявол в деталях.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Se încheie aici sesiunea de întrebări-răspunsuri în privința subiectului dat.

Vă mulțumim, doamnă Rusu.

Da, bine. Vă rugăm frumos, doamnă Rusu, să reveniți, că unii colegi sînt mai întîrziați puțin.

Domnule Batrîncea,

Vă rugăm frumos.

Domnul Vlad Batrîncea:

Mulțumesc.

Am o singură întrebare.

Doamnă secretar de stat,

Iată în proiectul propus dumneavoastră prevedeți clauza că un pensionar poate apela doar o singură dată pentru efectuarea unui recalcul. Considerăm că această normă nu este una corectă, deoarece deseori apar circumstanțe cînd persoana, de exemplu, poate aduce unele noi acte prin care confirmă stagiul de muncă încă plus 1, 2, 3 și mai mulți ani. Și pînă la urmă este dreptul și constituțional al unui pensionar, este, apropo, și avizul Centrului Național Anticorupție. În avizul său CNA indică că această normă este una discriminatorie, adică norma care prevede că doar o singură dată pensionarul poate apela pentru a fi efectuat recalculul.

Și tot la această întrebare. Aici se favorizează ceea ce, de fapt, tot undeva este logic, dar conform acestui proiect doar pensionarii ce muncesc au dreptul la acest recalcul și asta este discriminatoriu și pentru noi, și pentru CNA.

Spuneți-mi, vă rog, care este logica de ce dumneavoastră eliminați clauza care permite o dată la 2 ani efectuarea unui recalcul pentru pensionari?

Doamna Nelea Rusu:

Deci această întrebare, de fapt, a mai fost adresată referitor la aceste condiții, dar, totodată, referitor la întrebarea dumneavoastră privind careva circumstanțe noi privind stagiul de cotizare care a avut loc pînă la acordarea dreptului la pensie. De fapt, este vorba despre o altă modalitate

sau prevedere legală de a solicita reexaminarea pensiilor atunci cînd apar circumstanțe noi privind stagiul de cotizare și venitul asigurat. Atunci...

Deci eu vorbesc despre un alt temei de a recalcula pensia, fiindcă în Legea privind sistemul public de pensii au fost pînă la 1 ianuarie 2017 două temeiuri. Primul era transferul la alt tip de pensii și apariția altor circumstanțe care la momentul solicitării persoana nu a dispus de date privind salariul, de date privind stagiul.

Și deja prin această normă noi includem și posibilitatea de a reexamina în baza aceluși stagiul care l-a realizat după stabilirea dreptului la pensie. Și este foarte corect în baza principiilor doar aceste persoane să solicite, persoanele care au continuat activitatea de muncă să solicite și această recalculare.

Referitor la condiții, am menționat că aceste persoane nu sînt private de acest drept, doar că vor putea solicita reexaminarea în baza condițiilor propuse.

Domnul Andrian Candu:

Ultima precizare sau a doua întrebare.

Vă rog frumos.

Domnul Vlad Batrîncea:

Doamnă secretar de stat,

Noi deseori primim cetățenii care ne informează despre lipsa de reacție în cazul solicitării recalculului. Adică, pensionarii vin și aduc unele acte noi care confirmă stagiul de muncă mai mare decît cel care a fost la momentul calculării pensiei și foarte mulți pensionari spun că, practic, nu există nici o reacție sau chiar lor li se refuză în efectuarea unui recalcul. Și ei vin la noi cu acte care confirmă asta, vin cu stagiul și demonstrează și ne arată că atunci cînd a fost calculată pensia s-au luat, de exemplu, 28 de ani de stagiul de muncă, dar în realitate, conform actelor, ei au 33, 34 de ani și-s foarte mulți pensionari care spun că lor li se refuză în acest recalcul.

Bine, dacă pensionarul are sănătate și este angajat, și lucrează, este și obligația de a face recalcul, dar dacă pensionarul nu poate din motive de sănătate, dar are temei legal pentru a fi făcut recalculul, mie îmi pare că ar fi bine să aveți aici mai multă deschidere față de dînșii.

Și ultima precizare. Pensionarii care au ieșit pînă în '99, este problema despre care au vorbit și antevorbitorii, este o problemă dureroasă. În acel grafic pe care dumneavoastră l-ați prezentat, adică va fi efectuat recalculul 2020, 2022, 2023, pînă în 2025.

Dar dacă să facem un simplu calcul, vîrsta lor, adică pensionarii care au ieșit pînă la 1999, se primește că ultimul val de recalcul va avea loc atunci cînd pensionarii aceștia vor ajunge la vîrsta de peste 90 de ani. Ei, pur și simplu, fizic nu vor dovedi.

Vă mulțumesc.

Doamna Nelea Rusu:

Eu am menționat, stimate domnule deputat, că pensiile pînă la 1 ianuarie 1999 se vor recalcula pe parcursul a 2 ani. Deci acel grafic la care dumneavoastră faceți trimitere se referă la pensionarii care și-au stabilit pensia după 1 ianuarie 1999 și care muncesc, foarte corect, fiindcă ei și au dreptul de a solicita.

Cazul la care dumneavoastră v-ați referit, că la momentul stabilirii a avut un stagiul, dar, de fapt, confirmă, în baza documentelor anexate sau actelor justificative, un stagiul mai mare ține de competența organelor de asigurări sociale.

De asta trebuie să recomandăm persoanelor să se adreseze structurilor teritoriale să fie examinat foarte atent dosarul și fiecare caz individual care este situația, fiindcă acum să te expui... (*Rumoare în sală.*)

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

... pofta vine mîncînd. Vorba aia.

Domnule Bejan,

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Valerian Bejan:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimată doamnă secretar,

Deci în ultimul timp deputații primesc foarte multe sunete referitor la articolul care a fost anulat din lege referitor la pensia anticipată. Nu era cazul ca în acest proiect de lege să reveniți la acel moment, pentru că era un stimul destul de bun pentru contribuabili de a avea un stagiul de cotizare de 34 de ani pînă la atingerea vîrstei de 60 de ani? Poate de mărit acest stagiul de la 34 la 36, 37, eu știu cît acolo, pentru ca totuși pînă la urmă să revenim la acest moment.

Mulțumesc.

Doamna Nelea Rusu:

Da. Stimate domnule deputat,

Într-adevăr, propunerea respectivă nu face obiectul proiectului pe care astăzi îl prezint și, cum am menționat de nenumărate ori în cadrul comisiilor, noi lucrăm la această formulă care să avantajeze atît femeile, cît și bărbații în realizarea unui potențial drept la acordarea dreptului la pensia anticipată.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Și aici se încheie această etapă a dezbaterilor.

Vă mulțumim frumos, doamnă Rusu.

Și o invităm la tribuna principală pe doamna Buliga, președintele Comisiei protecție socială, sănătate și familie, să ne prezinte raportul comisiei la acest subiect.

Doamna Valentina Buliga:

Domnule Președinte,

Stimați colegi deputați,

Eu pot să spun doar un singur lucru: în sfârșit, în Parlament a ajuns un proiect de lege care va elimina o inechitate și va restabili un drept al persoanelor care muncesc după stabilirea dreptului la pensie.

Am examinat acest proiect de lege și propunem, cu votul majorității de voturi ale celor prezenți în ședință – 7 voturi „pentru” și 2 „abțineri” de la vot, să fie votat în ședința plenară în prima lectură.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Odnostalco,

Vă rugăm frumos, poftiți. (*Rumoare în sală.*)

Domnul Vladimir Odnostalco:

Госпожа председатель,

Вопрос на самом деле серьезный, поэтому мы все можем улыбаться, но люди нам задают одни и те же вопросы, и задают их справедливо, и требуют с нас справедливо.

Мужчина, согласно этой таблице распределения стажа и лет, когда будет происходить перерасчет, – потенциальный, конечно, потому что денег под него нет. Вышедший на пенсию мужчина, вышедший на пенсию в 62 года по старому законодательству, проработавший 3 года, ему уже 65 лет; в каком году он имеет право на перерасчет пенсии согласно его трудовому стажу после выхода на пенсию?

Doamna Valentina Buliga:

Domnule Odnostalco,

Eu am răspuns de atâtea ori la întrebare în cadrul comisiei că dumneavoastră nu le țineți minte cred că. Și în cadrul comisiei de atâtea ori am avut discuții referitor la acest proiect și la această nevoie a noastră de a restabili această echitate...

Domnul Vladimir Odnostalco:

Госпожа председатель,

Я тогда сам отвечу. Я тогда сам отвечу – в 2027 году. Средняя продолжительность жизни мужчины – 67 лет. Он умрет. Я извиняюсь. (*Rumoare în sală.*)

Но вот это все, это все статистика. Это не мы придумали, и это наглядно есть. ...

Скажите, пожалуйста, вы выступаете за сохранение нормы перерасчета раз в два года помимо того... помимо положения этого законопроекта?

Doamna Valentina Buliga:

Parcă-s la interogatoriu, domnule Președinte.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Да или нет?

Doamna Valentina Buliga:

Așa în comisie îs la interogatoriu, acum în fața dumneavoastră îs la interogatoriu. Eu vreau să vă spun.

Stimați colegi,

Este un proiect de lege care a fost discutat de mai multe ori în cadrul bugetar pe termen mediu și lung, mai multe inițiative legislative, nu o dată, dar niciodată nu a ajuns un astfel de proiect de lege în Parlamentul Republicii Moldova.

Guvernul actual, susținut de majoritate, a venit cu adevărat cu această continuare a reformei, pentru că este corect conform principiului contributivității și echității sociale, odată ce omul a contribuit la bugetul asigurării după ce a respectat normele obligatorii pentru a-și stabili pensia, să-i mai dăm dreptul o dată să-și recalculeze această pensie.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Domnule Odnostalco,

Vă rog frumos, precizare.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Вы выступаете за сохранение раз в два года перерасчета или нет? Это был мой вопрос. Просто да ли нет, без интерпретаций.

Doamna Valentina Buliga:

Este un proiect de lege care este discutat în prima lectură. În lectura a doua vom examina toate amendamentele și toate propunerile și vom veni cu decizia finală a comisiei...

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Doamna Valentina Buliga:

... către onoratul Plen să ia atitudine și să voteze.

Domnul Andrian Candu:

Aveți a doua întrebare?

Vă rog frumos, domnule Odnostalco.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Констатация: вы выступаете против перерасчета пенсии раз в два года.

Doamna Valentina Buliga:

Iată așa se manipulează de multe ori opinia publică.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Gata, nu mai sînt întrebări-răspunsuri.

Dumneavoastră, domnule Lupu, aveți o întrebare.

Vă rugăm frumos, poftim.

Domnul Marian Lupu:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Eu am urmărit cu foarte multă atenție discuția și cum aceste discuții pe marginea acestui proiect se produc în această sală înțeleg foarte bine că sîntem într-un for politic, dar în acest cadru politic, mai mulți din această sală încearcă să diminueze importanța acestui proiect de lege și să-l atace, fiindcă nu le place faptul că pentru prima oară, atenție! pentru prima oară în Republica Moldova, noi aprobăm un nou principiu – dăm posibilitatea pensionarilor, care au muncit și muncesc, la recalculul pensiei.

15 ani în urmă, ce s-a făcut? S-a introdus, dacă nu greșesc, Oleg Moiseevici, indexarea pensiilor, care pînă atunci n-a fost – un lucru bun.

Tot cam în acea perioadă de timp, cînd lucram împreună cu colegii la Guvern, s-a mai mers încă pe o cale benefică. (*Gălăgie în sală.*) Pînă în 2003 sau 2004, dacă nu greșesc, pensionarii care mergeau la pensie ori dacă munceau, nu primeau pensia, iar dacă ieșeau la pensie... eu mi-aduc

aminte că pe atunci s-a introdus dreptul pentru pensionari de a continua să muncească și să primească și salariu, și pensie.

Eu de ce spun aceste lucruri, stimați colegi?

Acest proiect de lege nu este atotcuprinzător, el țintește o idee și ideea este bună – să oferim posibilitatea de recalcul a pensiei.

Noi, pe viitor, cu siguranță că o să revenim la această idee, o să mai venim cu noi mecanisme, o să stabilim periodicitatea recalculării acestei pensii.

Colegii din această sală nimeni nu spune că cei care se pensionează din 2017 primesc pensii mult mai ridicate decât cei care s-au pensionat și pînă în '99, și după '99.

Concluzia aici: este un proiect care vine cu un element nou, benefic pentru mii și mii de pensionari.

Și noi deja avem ecouri din partea multora că aceste calcule arată o majorare substanțială a acestor pensii.

Pe viitor, revenim la aceste mecanisme, îl îmbunătățim, cu siguranță.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Dragi colegi,

Este puțin depășit de ora 13.00.

Mai sînt două subiecte pe ordinea de zi. Dar, totuși, am să vă rog să trecem... inițial, la exercițiul de vot.

Două minute – pauză tehnică, pentru ca toți colegii să revină în sala plenului. (*Rumoare în sală.*)

Anunțați, vă rog frumos, toți să revină în sala plenului. Și vom trece la procedura de vot.

După care, am să vă rog să nu plecați, fiindcă mai sînt două subiecte pe ordinea de zi.

Rugăm secretariatul fracțiunilor și Secretariatul Parlamentului să anunțați toți colegii să revină în sala plenului.

Dragi colegi numărători,

Vă rugăm frumos să ne dați prezența pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 25.

Sectorul nr. 2 – 40.

Sectorul nr. 3 – 18.

Domnul Andrian Candu:

76 de deputați în sală.

39 de voturi sînt necesare pentru deciziile... pentru majoritatea simplă.

Dragi colegi,

Să trecem la procedura de vot. Voi supune votului subiectele precum au fost examinate și dezbătute în ordinea respectivă. Și vom începe cu cele de lectura a doua.

Se supune votului subiectul nr. 2 din supliment la ordinea de zi, **proiectul de Lege privind avertizorii de integritate, proiectul nr. 96 din 22 martie 2018.**

Cine este pentru adoptarea acestuia, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Iar numărătorii,

Vă rugăm să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 37.

Sectorul nr. 3 – 11.

Domnul Andrian Candu:

Cu 52 de voturi, proiectul de Lege privind avertizorii de integritate nr. 96 din 22 martie 2018 a fost votat în lectura a doua și ultima.

Se supune votului următorul subiect de pe ordinea de zi din supliment, **proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Codului muncii al Republicii Moldova, proiectul nr. 127 din 25 aprilie 2018, vot pentru lectura a doua.**

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 25.

Sectorul nr. 2 – 37.

Sectorul nr. 3 – 12.

Domnul Andrian Candu:

Cu 74 de voturi, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Codului muncii al Republicii Moldova, proiectul nr. 127 din 25 aprilie 2018, a fost votat în lectura a doua și ultima.

Se supune votului următorul subiect de pe ordinea de zi, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 1100 cu privire la fabricarea și circulația alcoolului etilic și a producției alcoolice, proiectul nr. 122 din 23 aprilie 2018.

Cine este pentru adoptarea acestuia în lectura a doua, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 37.

Sectorul nr. 3 – 12.

Domnul Andrian Candu:

53 de voturi pentru adoptarea acestui proiect de Lege nr. 122 din 23 aprilie 2018, votat în lectura a doua și ultima.

Vă mulțumim frumos.

În continuare, se supune votului adoptarea proiectului de Hotărîre privind eliberarea din funcție a unui judecător al Curții Supreme de Justiție, proiectul nr. 239 din 9 iulie 2018.

Cine este pentru adoptarea acestuia, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut adoptarea proiectului de Hotărîre nr. 239 din 9 iulie 2018, acesta fiind adoptat.

Se supune votului aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr. 219 din 26 iunie 2018, subiectul nr. 6 de pe ordinea de zi din supliment.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură, proiectul nr. 219 din 26 iunie 2018.

Trecem la proiectele de legi din ordinea de zi de bază.

Se supune votului aprobarea în primă lectură a subiectului nr. 3, proiectul nr. 195 din 8 iunie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare, se supune votului subiectul nr. 4 de pe ordinea de zi de bază, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr. 209 din 18 iunie 2018.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă mulțumim foarte mult.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Se supune votului aprobarea în primă lectură a proiectului nr. 194 din 8 iunie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea articolului 5 din Legea nr. 30 cu privire la protecția copiilor împotriva impactului negativ al informației.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Vă mulțumim frumos.

Și ultimul exercițiu de vot.

Se supune votului aprobarea în primă lectură a proiectului nr. 196 din 8 iunie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de Lege nr. 196 din 8 iunie 2018.

Dragi colegi,

Încă puțin a mai rămas pentru a epuiza toate subiectele de pe ordinea de zi, două proiecte de acte normative.

Vă rog frumos să rămâneți în sala plenului.

Și primul subiect este subiectul nr. 7 din supliment, **proiectul de Hotărâre cu privire la efectuarea unei analize ample, evaluări și expertize a legislației electorale care a stat la baza invalidării alegerilor locale noi în municipiul Chișinău, proiectul nr. 246 din 11 iulie 2018.**

Este prezentat de domnul Valeriu Ghilețchi.

Și îl invităm la tribuna principală.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Onorate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Supun atenției dumneavoastră proiectul de Hotărîre cu privire la efectuarea unei analize și expertize a legislației electorale care a stat la baza invalidării alegerilor locale noi în municipiul Chișinău.

La 20 mai și, ulterior, la 3 iunie 2018, au avut loc alegeri locale noi, inclusiv alegeri pentru funcția de Primar general al municipiului Chișinău.

Instanțele de judecată au invalidat alegerile noi pentru funcția de Primar general al municipiului Chișinău și, în baza acestor hotărîri, Comisia Electorală Centrală a declarat nul acest scrutin.

La baza hotărîrilor de judecată a stat cererea depusă de concurentul electoral care a pierdut acest scrutin, cerere în care s-au invocat încălcările admise de celălalt concurent în campania electorală, inclusiv în ziua alegerilor, încălcări, care potrivit instanței de judecată, au influențat rezultatele alegerilor.

Decizia instanțelor de judecată, după cum știți, a stîrnit mari controverse, discuții aprinse în societate, a ridicat semne de întrebare, a provocat proteste. Decizia, de asemenea, a adus și la adoptarea unei rezoluții de către Parlamentul European pe data de 5 iulie anul curent.

Cei mai mulți în aceste zile am încercat să găsim răspuns la întrebarea: cine este vinovat de cele întîmplate?

Au fost mai multe opinii exprimate, în primul rînd de politicieni, ne-am învinuit unii pe alții. Am atras atenția asupra deciziei luate de instanțele de judecată care ridică semne de întrebare. Partenerii europeni au atras atenția asupra caracterului dubios al acestei decizii luate de instanța de judecată.

Politic vorbind, am putea continua aceste discuții, am putea, în continuare, să ne referim la acest subiect „cine se face vinovat de cele întîmplate?”. E și în firea noastră de politicieni să fim și procurori, și judecători. Noi venim cu învinuirea, tot noi dăm verdictul. Nu vreau prin aceasta să absolvesc și instanțele de judecată de decizia pe care au luat-o. Pînă la urmă aceste discuții sînt inerente într-o societate liberă și democratică. Întrebarea însă este: ce e de făcut? Ce facem mai departe? Putem trage anumite concluzii? Am putea oferi anumite soluții?

Prin acest proiect de hotărîre, dacă ați observat, în partea introductivă, în preambul se încearcă punerea unor accente, se scoate în evidență anumite lucruri importante pentru o societate democratică, așa

cum dorim să fim. S-a pus accentul pe faptul că poporul este suveran. Decizia luată în urma unor alegeri trebuie respectată. Ea trebuie garantată, pentru că e o cerință care e stipulată în Constituție. Același lucru, repet, a fost stipulat și de partenerii noștri europeni.

Avînd în vedere că Parlamentul este unica autoritate legislativă în țară, este în drept cu adoptarea hotărîrilor, legilor și este singura autoritate care poate oferi o interpretare, cum poate fi aplicată legislația uniform pe întreg teritoriul țării, consider că este important să adoptăm acest proiect de hotărîre.

Pînă la urmă, ceea ce vroiam și ceea ce doresc prin acest proiect de hotărîre să transmitem este pe viitor asemenea situații să nu se mai repete. Decizia care a fost luată, cu regret, nu mai poate fi schimbată de către noi. E un principiu fundamental într-un stat de drept.

Zilele acestea am văzut cum și Președintele Klaus Iohannis s-a referit la acest principiu fundamental, chiar dacă nu era de acord cu decizia de a fi revocată și demisă doamna Codruța Kovesi, a acceptat acest lucru pentru că, repet, este unul fundamental într-un stat de drept. Dar, repet, asemenea situații pe viitor nu ar trebui să se mai repete.

De aceea, prin acest proiect de lege, se propune ca pe baza Comisiei juridice, mai bine-zis, să fie înputernicită Comisia juridică, în termen de 60 de zile, să analizeze, să examineze legislația electorală, care a dus la invalidarea acestor alegeri, să încerce să identifice acele lacune care au fost și mai sînt astăzi în legislație.

Noi avem o experiență, în baza mai multor scrutine electorale. Ori de cîte ori se încheie un scrutin electoral se fac anumite totalizări. În baza acestor totalizări, se fac recomandări pentru îmbunătățirea legislației electorale. Acest proiect de lege vine în această idee, ca să putem îmbunătăți legislația noastră electorală.

Vorbeam ieri cu cineva dintre colegii deputați din Parlament și-mi spunea că dacă ar fi existat bună-credință, nu era nevoie de îmbunătățit legislația, nu era nevoie de modificat legislația. Pe de o parte, sînt de acord, pe de altă parte, haideți să recunoaștem: dacă toți în Republica Moldova ar acționa cu bună-credință, noi am avea foarte puțin de lucru în acest Parlament.

Astăzi am votat legi cu privire la sancțiunea celor care conduc în stare de ebrietate. Dacă oamenii ar fi responsabili și ar fi existat această bună-credință, am fi avut noi nevoie să adoptăm acest proiect de lege astăzi în Parlament? Cu siguranță, nu. De aceea, din nou, trebuie să reieșim dintr-o anumită realitate cu care ne confruntăm. E nevoie să îmbunătățim, să perfecționăm legislația electorală, ca pe viitor asemenea situații să nu se mai repete.

Cînd spun să îmbunătățim, mă refer la cîteva lucruri. Unul este să dăm o definiție clară „agitației electorale”. Avem în procesul de agitație electorală, astăzi, folosim rețele de socializare. Ar trebui să ne referim, în mod expres, și la ele. S-a pus deja întrebarea dacă este oportun în ziua alegerilor să interzicem agitația electorală. Avem țări occidentale care nu au această interdicție. Poate e cazul și noi să revizuim dacă e nevoie sau nu e nevoie să avem această „zi a tăcerii”.

Apoi, un alt element important: trebuie să stabilim criterii mult mai clare în legislație care duc la invalidarea alegerilor. Nu toate încălcările care se comit într-un proces electoral sînt suficiente pentru a invalida anumite alegeri.

Un alt element care mi se pare, de asemenea, foarte important, noi am stopat un proces. Codul electoral nu prevede, în mod expres, ce se întîmplă atunci cînd instanța invalidează alegerile. Comisia Electorală Centrală s-a folosit de prevederea că deja am intrat în perioada de mai puțin de un an de zile, dar procesul a fost întrerupt. Eu cred că e nevoie de o prevedere expresă care ar spune că un proces electoral nu poate fi întrerupt. Dacă au fost invalidate alegerile, urmează să fie organizate alte alegeri ca procesul să fie dus la bun sfîrșit. Cred că în cadrul acestui proces de examinare a legislației electorale vor fi depistate și alte lacune, și vor fi oferite propuneri ca să îmbunătățim legislația electorală.

De asemenea, dacă vă uitați în proiect, am menționat și faptul că comisia este în drept să atragă experți atît din Republica Moldova, cît și experți internaționali. Am vrea să avem o expertiză largă, ca să putem veni cu îmbunătățirile necesare, repet, să nu mai avem asemenea situații pe care le-am avut.

Acestea fiind spuse, propun Parlamentului Republicii Moldova să adopte acest proiect de hotărîre și odată fiind adoptat să ne putem mișca înainte și cu ajutorul lui Dumnezeu, repet, să nu mai avem situații similare.

Dacă sînt întrebări, domnule Președinte, sînt gata să răspund la ele.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Sînt întrebări.

Și prima intervenție – din partea doamnei Ciobanu.

Vă rugăm frumos, poftiți.

Doamna Maria Ciobanu:

Domnule Ghilețchi,

Atît observatorii naționali, cît și cei internaționali au constatat că alegerile au fost corecte. Inițiativa dumneavoastră, acest proiect de hotărîre eu o calific drept una fariseică. Legislația este corectă, doar că ea este

selectivă. Dacă vreți să soluționăm, instanțelor de judecată dați-le libertate, scoateți-le din subordinea cui se află ele politic și atunci toate lucrurile se rezolvă.

Nu spuneți dumneavoastră și nu faceți comparație cu Klaus Iohannis, că chiar e „de rîsul găinii”. Este complet altă situație. Noi avem o justiție care, pur și simplu, nu poate lua decizii corecte. Toți judecătorii, propuneți azi, să răspundă penal pentru invalidarea alegerilor și atunci am să înțeleg că dumneavoastră sînteți om de stat și că nu stați la tribuna centrală a Parlamentului pentru a propune lucruri chiar ridicole de tot.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Doamnă Maria,

Mulțumesc pentru aprecierile pe care le-ați dat, sînt aprecieri politice, aveți dreptul să le faceți. Eu cred că ceea ce ați afirmat dumneavoastră acum în încheiere, prin acest proiect de hotărîre sau în baza lui, putem veni cu modificări legate de responsabilitatea judecătorilor, care iau asemenea decizii, pentru obstrucționarea justiției cînd este vorba de invalidarea alegerilor, pentru a-i responsabiliza, repet, pe acei care iau asemenea decizii.

Și apoi, din nou, ceea ce propuneți dumneavoastră, nu sînteți de acord cu exemplul pe care l-am adus. Care ar fi soluția cu care ar putea să vină Parlamentul Republicii Moldova în acest caz, în afară de faptul de a îmbunătăți legislația care este în fața noastră? Eu nu văd o altă soluție. Noi putem, în mod politic, învinui instanța, putem transforma instanțele într-un „țap ispășitor”, dar ce facem mai departe? Asta e întrebarea fundamentală. Și e o încercare de a găsi răspuns la întrebarea: ce-i de făcut în asemenea situație? Asta este tot.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Doamnă Ciobanu,

Vă rugăm frumos, dacă aveți a doua întrebare?

Doamna Maria Ciobanu:

Domnule Ghilețchi,

Am propus soluția: să fie trași la răspundere... Ministerul Justiției să-i tragă la răspundere pe judecătorii care au invalidat alegerile. Unu. Și doi – de scos din captivitate instanțele de judecată. Punct.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Doamnă Maria,

Nu cred că putem recurge la ceea ce spuneți dumneavoastră. De altfel, noi vom da indicații de la tribuna Parlamentului cine să fie tras la răspundere mîine, poimîine ș.a.m.d. – acesta este un element.

Al doilea lucru, eu sînt de acord că justiția noastră lasă mult de dorit, dar haideți în mod autocritic, am mai spus-o  i cu altă ocazie. Eu  i cu dumneavoastră, frac iunea, partidul din care am făcut parte împreună, am fost responsabil de reforma acestui sector, haideți să recunoa tem că noi nu am reformat-o a a cum trebuia să fie reformată. E tot Parlamentul responsabil, e guvernarea care a fost în această perioadă responsabilă de reforma în justiție. Trebuia s-o ducem până la bun sf r it  i nu am fi avut această situație care o avem astăzi.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Ultima precizare, doamnă Ciobanu, vă rugăm.

Doamna Maria Ciobanu:

Domnule Ghilețchi,

Eu  n teleg că n-a i sta în Prezidiul Parlamentului dacă nu a i spune ceea ce spuneți. Partidul Democrat e la guvernare din 2009, dar din 2016 de unul singur guvernează, atunci care-i efectul celor spuse de dumneavoastră de la tribuna centrală? Chiar  mi pare rău.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

 i de ce guvernează de unul singur, de ce nu a i vrut să guvernăm împreună din 2016?

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

 n continuare, doamna ...

Cer scuze.

Domnule Bolea,

Vă rugăm frumos, pofti i.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Cum spunea prin anii '40 un personaj politic, istoric, aici ar trebui să procedăm la un cuv nt, cum spunea „расстрелять”, da. Dar revenind la acest proiect de hot r ire la articolul 3: „Se pune în sarcina Comisiei juridice, numiri  i imunități”. E clar că toate „bubele” acum o să cadă în capul nostru, să antrenăm speciali ti, secretariat, Comisia Electorală Centrală. Nu  tiu de ce reprezentanții autoritaților publice locale, cum ei vizează  i cum ei pot să ne ajute în cazul respectiv?

Dar de ce nu sînt sau n-o să putem antrena reprezentan i din justiție, aceeași Curte Supremă de Justiție, care are  i un Consiliu  tiin ific, care adoptă diferite hot r iri explicative? De ce să nu antrenăm  i reprezentan i

ai Consiliului Superior al Magistraturii, care este autoritatea de autoadministrare a tuturor treburilor din justiție? Poate să includem și acești subiecți pentru ...? Bine. Că, totuși, pînă la urmă ei au dat soluțiile, ei au venit cu acea idee de invalidare a alegerilor. Să-i întrebăm și pe ei. Bine, noi o să citim acele hotărîri și le-am citit, dar eu cred că ar trebui și pe ei să-i antrenăm în procesul dat.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Bolea,

Sînt de acord cu dumneavoastră și eu cred că, în calitate de coautor al acestui proiect de hotărîre, sînt de acord acolo, mai cu seamă în articolul 3, unde se spune „poate apela la asistență”, putem include și „asistența din partea Consiliului Superior al Magistraturii sau Curții Supreme de Justiție”. Asistența lor este necesară ca și ei să participe la îmbunătățirea procesului electoral. Am vrea să înțelegem și noi care au fost raționamentele lor, repet, ca pe viitor să nu lăsăm loc de interpretări abuzive și eronate ale legislației electorale.

Deci dacă aveți un amendament în acest sens, eu personal, repet, sînt gata să-l accept și vedem ce spun și colegii din Parlament.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Asta e singura intervenție?

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Boțan,

Vă rugăm, poftiți.

Domnul Roman Boțan:

Vă mulțumesc.

Bineînțeles că ceea ce s-a întîmplat este foarte grav, deoarece legea aplicată în extremis este cea mai mare injustiție, spunea Cicero, atrăgînd atenția asupra aplicării formale a normelor juridice, fără a ține seama de scopul și rațiunea legii. De aceea nu cred că legislația este cea care poartă vina.

Chiar din titlul acestei note informative și în titlul proiectului dumneavoastră spuneți: „Cu privire la efectuarea unei analize ample, evaluări și expertize a legislației electorale care a stat la baza invalidării alegerilor locale noi”. Or, dumneavoastră prin acest titlu, de fapt, confirmați că justiția a procedat într-un fel corect sau calificați într-un fel corectitudinea sau incorectitudinea acestei decizii.

Consider că această denumire trebuie modificată prin înlocuirea sintagmei „care a stat la baza invalidării alegerilor locale noi” cu „perfecționarea acesteia”, de exemplu.

Iar componența acestui grup nu înțeleg de ce dumneavoastră ați precizat că va activa 60 de zile? Fiind conștienți de faptul că în următoarea perioadă majoritatea membrilor sau toți membrii acestei comisii vor fi în concediu.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumesc de întrebări, domnule Boțan.

Legat de prima propunere pe care dumneavoastră o faceți. Eu nu sînt împotriva faptului ca să introducem în titlul hotărîrii, dacă doriți, și elementul perfecționării legislației.

Legat de faptul că eu absolvesc instanțele de orice responsabilitate, nu sînt de acord. Dacă vă uitați în preambul, veți vedea că ... acuși găesc, imediat, în preambul am vorbit de faptul că noi am vrea să eliminăm, uitați-vă: „Conștientizînd necesitatea implementării bunelor practici internaționale în materie de alegeri și pentru eliminarea lacunelor sau oricăror interpretări subiective a cadrului normativ care ar putea afecta exercitarea liberă a dreptului de a alege și a fi ales, integritatea procesului electoral ș.a.m.d.”

Deci noi ne referim prin inter alia, prin aceste expresii asupra faptului că aceste interpretări pot fi subiective, ele pot crea, așa cum spuneam, dubii, pot ridica dubii în vederea faptului că legislația a fost interpretată corect, așa cum a intenționat legiuitorul, de aceea nu absolvesc instanțele, chiar dacă vrem să dăm un calificativ instanțelor, nu știu dacă ne ajută în acest caz. Politic putem s-o facem, din nou, fiecare este în drept să ofere acele calificative instanței pe care consideră că instanța o merită, dar din punct de vedere al acestui proiect de hotărîre, repet, eu sînt de acord în denumirea hotărîrii să includem acest lucru.

Și o altă propunere a dumneavoastră care a fost? Că nu am reținut-o, a doua. A, cu 60 de zile.

Mulțumesc.

Legat de 60 de zile. Uitați-vă din ce am reieșit. Aveți dreptate, sîntem pe sfîrșit de sesiune, ideea este că ajungem în 15 septembrie la începutul următoarei sesiuni, am vrea, ținînd cont de faptul că ne apropiem de alegerile parlamentare, este important ca la început de sesiune să facem aceste modificări, înainte de a intra în campania electorală. Se cere din partea comisiei un efort suplimentar, mai avem două săptămîni pînă la terminarea acestei sesiuni, la întoarcerea din vacanță primele două săptămîni din septembrie, de asemenea, pot fi folosite pînă la 15 septembrie, cînd începem noi în mod real deja sesiunea de toamnă, să venim cu aceste propuneri pentru modificarea legislației, perfecționarea ei.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Boțan,

Vă rugăm frumos, dacă aveți altă întrebare sau precizare?

Domnul Roman Boțan:

Vă mulțumesc.

În calitate de precizare. Să înțeleg că dumneavoastră ați acceptat substituirea sintagmei „care a stat la baza invalidării” respectiv „pînă la Chișinău” cu sintagma „pentru perfecționarea acesteia”?

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Nu, eu vreau un compromis, domnule Boțan. Eu vreau să păstrăm, pentru că pînă la urmă noi nu vom expertiza toată legislația electorală, am vrea să ne referim la legislația electorală care a fost utilizată pentru invalidare, dar ea trebuie perfecționată. Pentru că vorbim, încă o dată, de elementul invalidării. Eu vreau să păstrăm și elementul cu invalidarea, dar să introducem și ceea ce propuneți dumneavoastră cu perfecționarea legislației.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Boțan,

Vă rugăm frumos.

Domnul Roman Boțan:

În expunerea dumneavoastră, stimate domnule deputat, ați vorbit inclusiv despre alegerile parlamentare. De aceea consider ceea ce ați răspuns drept că nu ar fi, din punctul meu de vedere, justificat. Noi am vorbi despre perfecționarea legislației electorale, nu neapărat despre... trebuie să menționăm expres că se referă la un caz sau nu.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Boțan ...

Domnul Roman Boțan:

Nu cred că trebuie să menționăm în titlul acestei hotărîri noțiunea de „invalidare a alegerilor locale”. Justiția și-a făcut treaba așa cum și-a făcut-o.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Boțan,

Dacă îmi permiteți ...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Această hotărîre s-a născut în baza acestei decizii de invalidare.

Domnul Andrian Candu:

Dacă permiteți, în calitate de coautor, am să completez.

Domnule Boțan,

Anume ne referim la invalidare, anume ne referim la existența unor noțiuni în legislația electorală care se referă la agitația electorală, la ziua alegerilor, la ziua tăcerii și vorbim despre proporționalitatea acțiunii versus sancțiune, anume cu referire la acest caz.

Noi nu vom vorbi despre pragul electoral, noi nu vom vorbi despre sistemul electoral, noi nu vom vorbi despre alte chestiuni care, poate, unii ar fi vrut să discute. Noi avem o problemă în respectivul caz și acest caz a generat o nelămurire, inclusiv în legislație. Și asta trebuie rezolvată pînă a ajunge la alegerile parlamentare, inclusiv folosirea rețelelor de socializare.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte, pentru completare.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

În continuare, domnul Bejan.

Domnul Valerian Bejan:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimate domnule deputat Ghilețchi,

Spuneți, vă rog, ... răspundeți-mi la întrebarea care o să v-o adresez simplu: da sau nu. Deci dumneavoastră ați vociferat un proiect de hotărîre a Parlamentului care, în viziunea autorilor, ar schimba înspre bine situația din Republica Moldova. Dumneavoastră, ca om credincios, sincer credeți că ceea ce spuneți ar putea să schimbe situația?

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da, cred.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

A doua întrebare. Nu mai aveți.

Vă mulțumim foarte mult.

Dacă ar fi întrebările așa de laconice și răspunsurile la fel.

Vă mulțumim foarte mult.

Haideți să încercăm.

Domnul Carp.

Vă mulțumim frumos.

Poftiți.

Domnul Lilian Carp:

Să încerc și eu laconic.

Domnule Ghilețchi,

Uitați-vă, eu special am deschis Codul electoral, la compartimentul „Alegeri locale”, și aici foarte clar se spune care este procedura în cazul când alegerile sînt declarate nevalabile. Și aici noi avem că alegerile sînt considerate nevalabile în anumite circumscripții și deja pusă că se declară nevalabile, apoi se declară nule și mai departe după ce se declară nule, chiar și în situația actuală astăzi legea spune foarte clar că are loc votarea repetată printr-o decizie de judecată. Ne oprim aici. Și, de regulă, ne oprim aici, da, fiindcă deja Codul electoral nouă ne oferă posibilitatea să repetăm alegerile.

Spuneți-ne, vă rog, dacă noi astăzi avem această decizie a judecării, admitem ipotetic că a încălcat legislația, da, ipotetic, dar de ce la noi judecata nu a mers pînă la capăt, să aibă loc alegerea repetată sau nu l-a pedepsit pe cel care a încălcat propriu-zis și fiind exclus din campania electorală?

Asta încă o dată demonstrează că la noi a fost la comandă această decizie și în asemenea condiții că dacă-l pedepseau avea omul posibilitate să se adreseze la CEDO. Și asta special nu a avut loc o pedeapsă pentru a nu putea să se ducă mai departe să-și demonstreze drepturile sale la CEDO. Deci asta este.

Ne place, nu ne place, dar avem cîteva instituții care au încălcat legislația, deci ei au mers contrar. Și acum cînd noi am majorat salariile la procurori, la judecători ș.a.m.d., iar pe unii i-ați votat, eu, cel puțin, nu am votat judecătorii în funcție aici, în plenul Parlamentului, nici pe Clevadî și alții care au pierdut dosare la CEDO și spuneam că nu trebuie să votăm asemenea judecători. Spuneți-mi, cu ce noi o să îmbunătățim la propriu, deci propriu-zis prin această comisie, cînd deja Codul electoral prevede foarte clar ce se întîmplă în cazul cînd încalcă?

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Carp,

Comisia Electorală Centrală a invocat, așa cum am spus în prezentare, o altă prevedere a Codului electoral. Cînd ai în aceeași lege două prevederi care aparent sînt contradictorii, e nevoie de o anumită clarificare, cînd ai prevedere care-ți spune că atunci cînd rămîne mai puțin de un an pînă la alegeri nu se organizează aceste alegeri și Comisia Electorală Centrală a făcut referință la acest principiu, în acest caz, după mine, era inadmisibil să

fie folosit acest principiu, deoarece procesul s-a început înainte cu un an de zile și el trebuia continuat.

De aceea am zis, e nevoie de precizări clare în Codul electoral ca atât pentru alegerile locale în acest caz concret, cât și pentru eventuale, eu știu, alte motive de invalidare, instanța să știe exact când poate aplica această sancțiune sau această măsură.

Domnul Lilian Carp:

Precizare.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Precizare, vă rugăm frumos.

Domnul Lilian Carp:

Domnule Ghilețchi,

Este foarte clar, procesul a fost inițiat. Codul electoral spune foarte clar: dacă este procesul inițiat, se duce pînă la capăt cu votarea repetată și organizarea. Acest lucru nu a avut loc. Nici CEC-ul nu a făcut acest lucru, nici instanța de judecată n-a luat asemenea decizie.

Spuneți-mi, vă rog, noi despre ce vorbim? Noi înțelegem că vrem, în linii generale, să ne punem un paravan, să ne detașăm de anumite lucruri și unora nu le place, dar asta este. Deci atîta timp cît avem instanțe de judecată care sînt controlate politic, noi o să avem asemenea situații.

Mersi mult.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Domnul Novac, în continuare.

Vă rugăm.

Domnul Grigore Novac:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule Ghilețchi,

Vă întreb deja în calitate de autor, că citeam în nota informativă și din start vedem aici introducerea asta că la 20 mai au fost alegeri ș.a.m.d. după text, instanțele de judecată au invalidat alegerile noi pentru funcția de Primar general al municipiului Chișinău. În baza acestor hotărîri, Comisia Electorală Centrală a declarat nul acest scrutin.

Parcă pînă aici e tot normal, dar, iată, mai departe, la baza hotărîrilor de judecată a stat cererea depusă de concurentul electoral care a pierdut acest scrutin, cerere în care s-au invocat încălcările admise de celălalt concurent în campanie electorală ș.a.m.d. după text. Eu nu cred că

dumneavoastră nu știți. Ori intenționat duceți lumea în eroare, ori obiectul cererii depuse a fost cu totul altul și nu această cerere a stat la baza emiterii acestei hotărâri.

Deci noi am solicitat, nu noi, concurentul electoral, să zicem așa, a solicitat cu totul și cu totul altceva într-un alt proces. Faptul că s-a mers mai departe și s-a mers așa cum s-a mers, asta este o abordare greșită. Și vă rog frumos, iată ceea ce ține de cererea asta că la bază a fost cererea, luați și o excludeți, vă rog, de aici, că cel puțin dumneavoastră nu păreți a fi om mincinos...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Bine, domnule Novac.

Domnul Grigore Novac:

... și nu-i frumos ceea ce faceți.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Eu nu cred, în primul rînd, că este o minciună. Este o relatare corectă a acestor fapte care au avut loc.

În al doilea rînd, nota informativă nu este parte a actului normativ. Nota informativă este, așa, o notă care însoțește un act normativ.

În al treilea rînd, cererea, într-adevăr, a fost depusă nu pentru a solicita invalidarea și eu nu am spus acest lucru. Dacă vă uitați atent în nota informativă, eu nu am spus că prin cerere s-a solicitat invalidarea. Am spus foarte clar, în cerere au fost invocate încălcări admise de celălalt concurent electoral, exact așa cum ați prezentat dumneavoastră.

Dar dați-mi voie să vă întreb și eu, așa, măcar retoric: dacă această cerere pe care a depus-o domnul Ceban nu ar fi existat, instanța putea să invalideze alegerile?

Domnul Grigore Novac:

Domnule Ghilețchi...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Deci haideți, nu, e o întrebare mai mult retorică, acuși o să-mi răspundeți. Noi discutăm și cu alți colegi, poate e cazul în general să punem sub întrebare dacă un concurent electoral ar avea dreptul să se adreseze în instanță cu privire la asemenea situație, poate ar trebui să lipsim concurenții electorali?

De altfel, atunci cum iese, cînd un concurent electoral într-o anumită situație cere invalidarea și consideră că instanța ar putea invalida, instanța nu invalidează, își exprimă nemulțumirea. În alt context, pentru că instanța a invalidat, zice: gata s-a încălcat grav legislația. Deci noi trebuie să reieșim și din acest punct de vedere, e oportun sau nu e oportun să lăsăm concurentul electoral să ceară în instanță acest lucru dacă vreți.

Dar convingerea mea și din cîte am urmărit aceste dezbateri în aceste zile, dacă nu exista cererea domnului Ceban, instanța nu ar fi avut temeii să invalideze aceste alegeri. (*Rumoare în sală.*)

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Domnul Grigore Novac:

Domnule Ghilețchi,

Eu v-am întrebat una, dumneavoastră ne spuneți cu totul altceva. Aici foarte clar scrie că la baza hotărîrilor de judecată a stat cererea depusă de concurentul electoral.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Exact. Dar cum să...

Domnul Grigore Novac:

Așa...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Dar instanța nu putea altfel să decidă.

Domnul Grigore Novac:

Așa este scris. Despre ce vorbiți dumneavoastră dacă concurentul electoral... dumneavoastră știți de accesul liber la justiție, de...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da.

Domnul Grigore Novac:

Sînt așa principii în genere, le recunoașteți?

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Sigur. Sigur.

Domnul Grigore Novac:

Da?

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da.

Domnul Grigore Novac:

Apoi despre ce vorbiți dumneavoastră, ca să nu se adreseze ori să se adreseze. Noi vorbim că dacă pentru dumneavoastră... dumneavoastră recunoașteți că nu a fost obiectul sesizării în instanță validarea sau invalidarea?

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Recunosc.

Domnul Grigore Novac:

Așa.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da.

Domnul Grigore Novac:

Atunci scoateți acest...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Nu am scris acest lucru, domnule Novac, aici.

Domnul Grigore Novac:

... scris.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Că dacă l-aș fi scris, l-aș fi corectat.

Domnul Grigore Novac:

Dar ce, că nu l-am scris eu?

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Dar nu am scris că domnul Ceban a cerut invalidarea alegerilor. Așa ceva nu am scris.

Domnul Grigore Novac:

Aici e scris.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc frumos.

Domnul Grigore Novac:

Domnule Ghilețchi,

Foarte clar e scris că la bază a stat cererea depusă de concurent...

Domnul Andrian Candu:

Vă rugăm frumos, ajutați-l pe colegul Novac să înțeleagă mai bine alineatul (2) din nota informativă. Și, oricum, mai puțin are relevanță nota informativă.

În continuare – domnul Țap.

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Iurie Țap:

Domnule Președinte,

Eu solicit să-mi oferiți cuvîntul, ca să cîștigăm în timp.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

În continuare – domnul Cobzac.

Poftiți.

Domnul Grigore Cobzac:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule Ghilețchi,

În proiect se menționează că posibil vor fi atrași experții pentru analiza cadrului legal în domeniu, inclusiv a eventualului proiect de lege. Spuneți-mi, vă rog, vor fi invitați și experții Comisiei de la Veneția?

Vă adresez această întrebare în contextul experienței colaborării Parlamentului Republicii Moldova la aprobarea votului mixt cu această entitate recunoscută în domeniu.

Cum se va proceda în cazul cînd raportul Comisiei, spre exemplu, iarăși va fi unul negativ și nefavorabil pentru cele ce se vor... pentru proiectul de lege care se va elabora de acest grup de lucru?

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Cobzac,

Eu nu am răspuns la această întrebare. Ține de decizia comisiei dacă ei vor solicita implicarea experților din partea Comisiei de la Veneția.

Din cîte cunosc, implicarea acestor experți este un pic mai complicată procedural. Noi ne-am stabilit un termen de 60 de zile. Nu știu dacă timp de 60 de zile poți obține acordul lor, ca ei să poată expertiza aceste propuneri care vor fi pregătite de Comisia juridică.

Nu pot să răspund la această întrebare, repet, ține mai mult de competența comisiei care este împuternicită să evalueze și să facă propuneri Parlamentului Republicii Moldova.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Domnule Cobzac,

Aveți a doua întrebare sau precizare?

Vă rugăm.

Domnul Grigore Cobzac:

Da. Eu cred că ar fi ceva judicios dacă nu vă veți adresa la această comisie, ținând cont de experiența anterioară, deoarece, eu știu, ține, pînă la urmă, și de corectitudine, și de obraz.

Domnule Ghilețchi,

Eu 3 ani de zile mi-am pus întrebarea permanent și m-am alimentat din informațiile din presă, din proiectele de legi care le-am aprobat... A fost posibil de prevenit furtul miliardului în cadrul acelei legislații care era la acel moment? (*Rumoare în sală.*)

Răspunsul care l-am găsit eu este că da, în cadrul acelei legislații ar fi fost posibil de prevenit furtul miliardului. Doar că era vorba despre intenția rea sau reaua intenție a celor care au aplicat legislația... chestiuni pur criminale ș.a.m.d.

Eu fac o analogie... mie mi se pare că și în acest caz este vorba despre un abuz în adoptarea acestor decizii judecătorești. Să perfecționăm noi cadrul legal cît nu-l vom perfecționa, dar dacă noi vom avea judecători care, pur și simplu, neargumentat iau decizii, pentru că acolo nu este argumentare.

Facebook-ul, cunoașteți, apropo, nici dumneavoastră nu găsiți răspuns la întrebările dumneavoastră în acea decizie a instanței de judecată, a primei instanțe, nici dumneavoastră nu găsiți. Și recunoașteți că este o aplicare abuzivă a legii.

Eu cred că, pînă la urmă, scopul acestui grup de lucru este că am arunca praf în ochi... atît cetățenilor, cît și partenerilor de dezvoltare că acea invalidare a fost posibilă din cauza legislației, și nu din cauza că au fost influențe politice în justiție.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Cobzac,

Mulțumesc.

Eu cu ultima nu prea sînt de acord, dar cu prima parte sînt de acord. Eu sînt convins că dacă judecătorii ar fi acționat cu bună-credință, așa cum e spiritul legislației, nu ar fi trebuit să ajungem la această decizie, dar m-am referit la buna-credință, repet, în prezentarea mea.

Dacă toți cetățenii Republicii Moldova, toți funcționarii, inclusiv politicienii, ar reacționa cu bună-credință, noi am avea mai puțin de lucru în acest Parlament.

Legat de furtul miliardului, sînt de acord cu dumneavoastră, chiar în baza acelei legislații existente, miliardul putea să nu fie furat.

Dar ce-a făcut Fondul Monetar și Banca Mondială după cele întâmplate? Nu au venit ei cu solicitări către Parlamentul Republicii Moldova de a modifica legislația, de a elimina breșele care le-au folosit acei cu rea intenție și rea voință?

Iată scopul acestui proiect de hotărîre este eliminarea acestor breșe.

Cei care sînt rău intenționați, să nu le poată folosi – asta este tot.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim. (*Gălăgie în sală.*)

Ultima precizare, domnule Cobzac.

Domnul Grigore Cobzac:

A doua întrebare, mai bine zis.

Domnule Ghilețchi,

Iată dumneavoastră, iarăși, vorbim despre lege și despre cadrul legal, și despre aplicarea legii.

Noi avem cazul cu invalidarea referendumului, cazul Domnica Manole, da. Păi, iată atunci toate organele de autoadministrare a sistemului judecătoresc s-au sesizat, cît și cele de anchetă ș.a.m.d. Și noi știm prin ce calvar trece astăzi Domnica Manole. Păi, este un caz similar, mi se pare.

Și partenerii externi își exprimă mari dubii că legea a stat și în baza acestei hotărîri, și societatea civilă, și aici, în această sală, inclusiv dumneavoastră, spuneți că aveți semne de întrebare.

De ce nu se procedează exact în această situație ca și în cazul Domnica Manole?

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Cobzac, (*Rumoare în sală.*)

Oare cazul Domnicăi Manole a fost decis aici, în Parlament?

Eu vorbesc despre responsabilitatea Parlamentului și ceea ce ar trebui și ar putea să facă Parlamentul în această situație.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

În continuare...

Domnul Grigore Cobzac:

Precizare.

Domnul Andrian Candu:

Precizare.

Domnul Grigore Cobzac:

Precizare. Da, putem noi să facem legi aici care nu le-om face, dar, fiind aplicate de către persoane cu rea intenție, ele nu vor lucra niciodată.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Deja am răspuns la rea intenție și rea-credință.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

În continuare, domnul Reidman.

Vă rugăm frumos.

Domnul Oleg Reidman:

Спасибо.

Господин Гилецки,

Я не думаю, что в этом зале есть хоть один человек, который не понимает, для чего вот это вот внесено в повестку дня.

Это внесено для того, чтобы попытаться выпустить пар и направить этот пар, правда, не в свисток, а в колеса забуксовавших отношений с Европейским Союзом. Îmi pare că da.

Но когда вы говорите здесь – legislației electorale care a stat la baza invalidării alegerilor – это неправильно, потому что многие вещи, которые были применены, они явились следствием изменения электорального законодательства. Например, жалобы на действия или нарушения электорального кандидата раньше подавались в ЦИК, теперь подаются в суд.

Для чего это было сделано совсем недавно? Потому что какая-то... предположение, что инстанция управляемая больше, чем ЦИК, потому что там разные представители есть.

И что теперь делать? То есть это общие вещи, это не только те моменты, которые... care au stat la baza invalidării alegerilor. И что теперь делать с рекомендацией... не с рекомендацией, а с выводом, резолюцией Европейского Союза под litera l)? „Întrucât Parlamentul Republicii Moldova, contrar recomandărilor negative ale OSCE și ale Comisiei de la Veneția, a adoptat modificările controversate ale Legii electorale” ș.a.m.d. Что теперь с этим делать?

Значит, мы, конечно, трудно... факт свершился, «умерла так умерла», как говорится, да, факт свершился, но вот это вот рассмотрение вопроса, который... привел только к отмене этих выборов, это можно сделать очень просто. Мы таможенные пошлины снимаем prin derogarea de la Codul vamal...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Nu va fi contrabandă.

Domnul Oleg Reidman:

Мы можем принять сегодня решение, prin derogarea de la Codul electoral, назначить повторные выборы. Да и вообще процедура была начата, она должна была быть доведена до конца, отменены одни, назначены другие. Как было при несостоявшихся выборах по явке, потом назначались повторные, потом назначались новые.

Noi putem să facem asta.

De ce noi nu facem așa?

Будем разбираться в законодательстве, что там происходит.

Законодательство до 17-го, до 16-го года, избирательное законодательство вообще не трогали, и таких прецедентов не было ни разу, ни разу.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Reidman,

Dumneavoastră aveți foarte multe propuneri bune. Păcat că nu sînteți în Comisia juridică.

Eu cred că cei care vă reprezintă în Comisia juridică, ar putea veni cu aceste propuneri, ca ele să fie luate în considerare cînd va fi aprobat acel set de propuneri.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

În continuare, și ultima intervenție – din partea domnului Apostol.

Vă rugăm.

Domnul Ion Apostol:

Domnule Ghilețchi,

Eu vin să vă ajut un pic. Cred că au fost foarte multe întrebări și nu vă invidiez situația în care vă aflați dumneavoastră. (*Gălăgie în sală.*)

Eu vreau să... știu că sînteți un om credincios... acum Dumnezeu de sus ne privește. Și de aceea, vreau să vă pun o întrebare, una disjunctivă care cere nu un răspuns „da” sau „nu”, un răspuns doar „da”.

Este acest proiect un răspuns al faptului că noi am... Republica Moldova a fost lipsită de acele 100 de milioane de euro pentru microfinanțare?

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Inclusiv.

Deci eu cînd eram împreună cu dumneavoastră la Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei, atunci cînd eram în Comisia de monitorizare și coraportorii pentru Republica Moldova au prezentat o notă informativă despre vizita lor în Moldova, ei au făcut referință la invalidarea alegerilor locale din municipiul Chișinău, au numit decizia instanței de judecată una dubioasă, am avut discuții cu coraportorii. Și, din discuțiile lor, cît și din... adică în contextul altor decizii care au fost luate, am considerat chiar atunci că este necesar să venim cu anumite precizări.

Dacă vă veți uita pe pagina mea de facebook, înainte ca să ajung la tribuna Parlamentului, eu deja m-am referit la acest aspect, domnule Apostol.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Domnul Ion Apostol:

O precizare.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Apostol,

Am să fac o remarcă și către alți colegi. Luînd în considerare credința în care trăiește și care crede, cu adevărat, domnul Ghilețchi, consider că nu sînt etice întrebările care se pun anume în contextul credinței, că de altfel, influențați. Și asta e discriminare religioasă, este adevărat.

Și vă rog frumos, n-am să mai permit astfel de întrebări.

Vă rog frumos.

Poftiți, domnule Apostol, a doua întrebare.

Domnul Ion Apostol:

Domnule Președinte Candu,

Vă rog frumos, asta e opinia dumneavoastră. Intenția mea a fost una sinceră, chiar adevărată, că, într-adevăr, acum la noi se uită Dumnezeu și ne privește, și nu a fost intenția mea de a jigni pe cineva.

Dar eu vă rog pe dumneavoastră, domnule Președinte al Parlamentului, să nu faceți comentarii la declarațiile deputaților.

Ce vreau să spun în continuare...

Domnule...

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc frumos, domnule Apostol.

Eu am menirea de a urmări Regulamentul Parlamentului și, inclusiv, elementele de etică. De aceea, vă rog frumos, haideți să le îndeplinim ca atare și să le respectăm ca atare.

Vă mulțumesc frumos.

A doua întrebare, vă rugăm.

Domnul Ion Apostol:

Eu cred că... nu am auzit din gura domnului Ghilețchi că el s-a simțit ofensat. V-ați simțit ofensat cumva, domnule Ghilețchi?

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Bine, adresați a doua întrebare, domnule Apostol.

Domnul Ion Apostol:

Eu vreau să spun altceva, ca să-mi continuu gândul.

Domnule Ghilețchi,

Dumneavoastră știți că nu există lucru care nu poate fi stricat dacă cineva dorește. Așa este? Există. Atunci când cineva dorește să facă... dumneavoastră chiar credeți sincer că o să schimbăm noi lucrurile prin această hotărîre?

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Apostol,

Eu repet ceea ce am spus de cîteva ori de la această tribună: dacă în Republica Moldova toți ar acționa cu bună-credință, noi, probabil, n-am avea nevoie de o bună parte a legislației noastre.

De ce se adoptă legi într-o societate? Legea se adoptă ca să sprijini lupta pentru bine. E permanent, răul face parte inerent din noi. În fiecare ființă umană este și o dimensiune a răului. Noi sîntem conștienți de lucrul acesta. Chiar și un copil mic care, te gîndești, de abia face primii pași și el face lucruri rele. E parte din natura noastră umană, e un concept biblic fundamental. Dar în lupta asta pentru bine ai nevoie de sprijin, ai nevoie de un sprijin moral, ai nevoie și de sprijinul acesta legal. E nevoie de eliminat breșele din legislație, ca oamenii rău intenționați să nu mai abuzeze de legislație pe viitor.

Aceasta este esența acestui proiect de hotărîre, domnule Apostol.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Ultima precizare, domnule Apostol.

Domnul Ion Apostol:

Domnule Ghilețchi,

Poate aveți dreptate, în felul dumneavoastră, dar eu nu cred că această hotărîre va aduce ceva pozitiv.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

E dreptul dumneavoastră să nu credeți și vă înțeleg. Respect dreptul dumneavoastră.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Nu mai sînt întrebări în adresa autorului.

Vă mulțumim frumos, domnule Ghilețchi.

Și trecem la luările de cuvînt înainte de vot. Și este invitat la tribuna principală domnul Vasile Bolea.

Vă rugăm frumos, poftiți.

Dumneavoastră ați avut înscriere sau eu am greșit? Și domnul Batrîncea, am înțeles că sînt două luări de cuvînt. Am pus prioritate, ultima din partea fracțiunii.

Domnule Batrîncea,

Din partea fracțiunii, vă rugăm frumos.

Domnul Vlad Batrîncea:

Vă mulțumesc.

Cred că, stimați colegi, este cel mai naiv for din această țară. Nu am înțeles ce a avut loc, nu înțelegem, de aceea trebuie modificată legislația.

Это универсальный выход для власти за последние 9 лет. Не нравится что-то – меняем закон. За 6 минут поменяли правила игры, раз, раз, и ведем по новым правилам.

Nu este vinovată legislația. Asta conștientizăm absolut cu toții din această sală. Este cu totul altă problemă de ordin juridico-politic. Era o dorință, era o indicație. Avem justiția pe care o avem. Și, într-adevăr, ceea ce ține de justiție, cad de acord cu domnul Ghilețchi. Vlad Filat în 2011 ce spunea? Că iată doi ani am implementat reforme în justiție, avem o justiție de tip european și în 2012 depunem cerere și aderăm la UE.

Bineînțeles, au venit peste 100 de milioane de euro pentru reforma justiției, ca să avem ceea ce avem.

În primul rînd, la subiect juridic: juridic, nu este nici un temei, nu era nici un temei pentru asemenea decizie a justiției. Unul – de aceea că nu este proporțional faptei comise și doi – de aceea că obiectul sesizării la instanța de judecată a fost cu totul diferit. În primul rînd, nu s-a solicitat anularea scrutinului și doi – era solicitat ca instanța să se pronunțe vizavi de participarea persoanelor străine în campania electorală. Că tot voi acei care ați reformat justiția cu brio, tot voi ați spus că nu pot participa persoanele străine și ați votat legea.

И вы сегодня так аккуратненько избегаете этой темы с иностранными гражданами. Почему? Потому что это европейские канцелярии – Жозеф Доль, Хан, Могерини. Нельзя говорить, что этим уважаемым европейцам нельзя было участвовать в компании, нельзя им напоминать, что есть этот закон.

Apropo, în hotărîrea Curții de Apel este un pasaj întreg dedicat participării persoanelor străine. Dar noi, acei care vorbim despre perfecționarea legislației, foarte atent cumva nu dorim să atingem acest subiect. Dar voi majoritatea ați votat pentru această lege, majoritatea ați decis. Numai că domnul Deliu cînd era la această tribună a vorbit despre Nicolai Valuev, el nu a vorbit de Mogherini, Daul și alții.

Victoria lui Năstase este datorită inclusiv în mare parte participării cancelarilor europeni. Ne dăm seama că nu este rezultatul lor, este rezultatul europenilor, de aceea s-a mers în instanță, ca să constatăm această încălcare pentru ca să știm care sînt, pînă la urmă, regulile de joc.

Ceea ce ține de agitația în ziua alegerilor: ce trebuie de interpretat? Ce nu este clar în lege? Atunci cînd candidatul personal se duce la 50 de secții de votare, personal. Asta este interzis? În toate țările lumii. Chiar și dacă acolo în țările occidentale despre care a vorbit domnul Ghilețchi, care spun că candidatul poate în ziua alegerilor face chemare la scrutin, chiar și în aceste țări este interzis ca candidatul să apară la secții de votare. Să umbli prin toate suburbiile cu megafoane, să scoți pentru Năstase, pentru un candidat, este o încălcare? În toată lumea este încălcare.

Dar noi nu vorbim la subiect. Noi cumva atent încercăm să schimbăm accentele, de aceea că Năstase, Sandu au fost și sînt sprijiniți de cancelarii europeni. Păi, noi dorim să creăm reguli de joc? În ce ne jucăm? Cum vrem... cum poate o Comisie juridică aproba hotărîri politice, că pînă la urmă este decizie juridico-politică. Cine nu înțelege acest lucru? Iar „ne ascundem după deget”.

Най, создадим комиссию, пусть она всесторонне рассмотрит, изучит, углубит, расширит, да, Дмитрий Георгиевич? Вот так, надо создать комиссию, чтоб завалить вопрос. Și de aceea nu o să fie nici un rezultat. (*Aplauze și gălăgie în sală.*)

Nu legislația este vinovată, este vinovată justiția. De aceea că ei au luat o hotărîre care nu este proporțională. Doi. Imixtiunea politicului. Ne dăm seama doar toți în această sală că a fost decizie politică. Nu era posibil ca justiția se ia pe seama lor o asemenea decizie. Numai că a doua zi, nu s-a așteptat nimeni că europenii vor aborda problema așa de critic, s-au gîndit că poate îi liniștim. Dar astăzi noi nu avem reguli de joc în domeniul electoral.

Într-adevăr, nu CEC-ul, organul competent, astăzi examinează sesizările, contestațiile, încălcările. În instanța de judecată, dar instanțele sînt diferite, au profil diferit, judecătorii au pregătire diferită. Dar CEC-ul

este o instituție independentă, abilitată prin lege pentru/întru desfășurarea și respectarea normei legale în domeniul electoral.

S-a făcut acest haos de către guvernarea din ultimii ani, acei care au reformat justiția, luau banii, apropo, cu miliarde. Dar ce nu știe nimeni că s-a modificat legislația de către Parlament pentru a permite asemenea lucruri? Să aduc aminte cine a inițiat acele modificări la lege. Așa ați schimbat și legislația electorală și astăzi încercați să găsiți vinovatul. Nu dorim nici justiția reformată să o învinuim, că, iarăși, europenii nu o să mai dea bani, de aceea spunem că legislația.

Legislația spune că Năstase a încălcat, dar știți de ce noi nu am dorit să solicităm instanței anularea rezultatului? De aceea că știam foarte bine că el a provocat intenționat și nu am vrut să-i creăm această agendă politică, să-l facem victimă, ca el să vină în Parlament pe acest cal alb. Acei care au luat asemenea decizie, eu sînt sigur că a doua zi au regretat, că au înțeles că dreapta, правый сектор crește și ei vor veni în Parlament pe seama invalidării alegerilor locale.

Așa că politic, decizia care a fost luată, probabil că în grabă, ceva personal, a fost perfect negîndită și absolut periculoasă. Și de aceea astăzi Năstase, în loc să demonstreze că este impotent în administrarea orașului și era să-l trimitem în alegerile parlamentare, du-te și ocupă-te cu problemele orașului, astăzi el este victimă politică și a depășit-o în sondaje pe Maia Sandu.

Și încă una, dar vă repet, atunci cînd propuneți anumite proiecte de legi, modificați, gîndiți-vă la principiul bumerangului. Atunci cînd veniți cu careva inițiative pentru unii oponenti, de exemplu, pentru Nicolae Valuev, gîndiți-vă ce veți face cu europenii.

Încă o dată vă atrag atenția, cît de atent ați încercat să nu abordați asemenea subiect, că rezultatul lui a fost asigurat de europeni, dar pe europeni nu trebuie de atins. Русских критиковать модно, выгодно, за это деньги дают, а европейцы трогать нельзя, это священная корова.

Поэтому, думаете, хорошо, когда вы создаете правила игры? Что вы сами потом наступите на эти грабли, и потом этот бумеранг вернет вам сюда Майю Санду и Андрея Нэстасе, только они будут сидеть уже вместо вас. И ЛДПМ не будет, потому что Майя Санду и Нэстасе, они похоронят ЛДПМ. Поэтому всем нам надо быть немножко более принципиальными, хотя бы в конце мандата.

Da, legislația electorală este normală, bună, dar ea trebuie respectată.

O zi bună să aveți. (*Aplauze.*)

Domnul Andrian Candu:

Mersi.

În continuare, cuvînt i se oferă domnului Bolea.

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Vasile Bolea:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Am ieșit la această tribună, bine, să-mi expun poziția ca și membru al Comisiei juridice, deoarece s-a pus pe seama Comisiei juridice să examineze, să analizeze, cum a spus și colegul Batrîncea, углубить, расширить ș.a.m.d.

Stimați colegi,

Astăzi, nouă ni se propune să luăm o atitudine față de deciziile luate de justiția moldovenească privind invalidarea alegerilor locale din municipiul Chișinău. Din start vreau să vă spun că și noi, socialiștii, și candidatul nostru Ion Ceban, am devenit victima unor hotărîri ale instanțelor judecătorești, care, din punctul nostru de vedere, sînt neargumentate, din punctul de vedere al europenilor sînt dubioase și în acest sens și noi am fost loviți de aceste hotărîri și evident că ne indignăm și noi de acele soluții pe care le-au dat instanțele judecătorești din Republica Moldova.

Însă, revenind la proiectul de hotărîre, noi vedem că în preambul este și o declarație, o rezoluție, dacă vreți, a Parlamentului moldav, unde se reiterează angajamentul Republicii Moldova de a apăra valorile europene, democrația, statul de drept, egalitatea ș.a.m.d., se mai vorbește despre necesitatea implementării bunelor practici internaționale în materie de alegeri и т. д. по тексту.

Dar eu vreau să ne amintim de unde a venit sau de unde au venit acele probleme mari din justiția moldovenească? Colegul a vorbit despre acele reforme care au derulat ani de zile, care au mîncat foarte mulți bani, inclusiv de peste hotare. Și în acest sens, eu vreau să vă propun dumneavoastră să ne uităm mai adînc, știți cum spunea un personaj din literatura rusă Козьма Прутков: «Зри в корень», apoi haideți să ne uităm mai adînc la această problemă.

Și eu vreau să vă amintesc, aduceți-vă, vă rog aminte, de anul 2010, cînd se crea Alianța pentru Integrare Europeană 2.

Stimați colegi,

Dar cine a împărțit justiția și alte instituții de drept?

Domnule Cobzac, (*rumoare în sală*)

Să vă amintesc?

Atunci cînd s-a semnat protocoalele secrete. Iată domnul Ghimpu, nu știu, nu este prezent, el a spus cîndva la televiziune, inclusiv dumneavoastră

ați participat la acea ... раздерибанили все са în «Свадьба в Малиновке», это мне, это тебе, это опять мне.

Și voi, stimați colegi, acum vă mirați de acele decizii pe care le iau instanțele judecătorești? Aduceți-vă aminte cum se vindea funcția de Procuror General. Cu cât s-a cedat? Cineva spunea cu 3 milioane de euro, așa-i? Cinci curți de apel noi avem în țară. Iată unii, alții, și ceilalți au împărțit între ei.

Curtea Supremă de Justiție, Curtea Constituțională, Consiliul Superior al Magistraturii, cine a făcut? Ciurma roșie? Voi, voi, voi. (*Aplauze.*) Dar acum vă indignați. Dar eu vreau să vă spun că dumneavoastră nu aveți dreptul moral să vă indignați, deoarece ați participat și cu mâinile proprii ați făcut-o. Ați făcut-o, ați făcut-o.

Eu, stimați colegi, mă rog, așa este, astăzi se va adopta această decizie, această hotărâre și volens, nolens voi fi nevoit să particip la așa-numita analiză, expertiză, evaluare a legislației electorale ca și membru al Comisiei juridice. Dar, iarăși, reiterez, dacă noi vorbim despre o analiză amplă, aici trebuie să participe și Consiliul Superior al Magistraturii, să le facă cursuri speciale la judecători, deoarece avem în continuare alte scrutine, scrutinul parlamentar, alegeri locale anul viitor și nu toți judecătorii sînt inițiați în legislația electorală, nu toți judecătorii au trecut cursurile care urmează să le treacă. În acest proces trebuie să fie implicată și Curtea Supremă de Justiție, care prin Consiliul lor Științific să dea acele hotărâri explicative pentru judecători, ca legislația electorală să fie uniform aplicată de către toți judecătorii de la noi din țară.

Iar în final, aici s-a vorbit despre două lucruri, domnul Ghilețchi a vorbit iarăși despre veșnicele întrebări: Кто виноват? Что делать? Da, cine este vinovatul și ce trebuie de făcut? Vinovați, după părerea mea, sînt acei care pe timpuri au subjugat justiția de la noi, din Republica Moldova, și au împărțit-o pe criterii politice. Toți cei care au participat ...

Domnul Andrian Candu:

Vă rog să încheiați.

Domnul Vasile Bolea:

... la acest act sînt vinovați. Iar ...

Domnul Andrian Candu:

Vă rugăm frumos, încă un minut.

Domnul Vasile Bolea:

... ca justiția de la noi, din Republica Moldova, să aibă o independență veritabilă, să nu-i mai telefonați pe judecători să le spuneți ceea ce trebuie să facă.

Vă mulțumesc. (*Aplauze.*)

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

A fost în cadrul luării de cuvânt menționat numele unui coleg, are dreptul la replică.

Domnule Cobzac,

Vă rugăm.

Domnul Grigore Cobzac:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Am fost vizat, am dreptul la replică. Eu personal am fost vizat și de aceea voi răspunde inclusiv din numele meu. Constant, domnule Bolea, eu am criticat și nu am acceptat niciodată acele decizii de partajare a organelor de drept. Constant a fost, permanent. Nici n-am votat, nici n-am fost în Parlament.

Mai departe. Dumneavoastră nu manipulați. Eu vreau să vă spun că noi permanent vorbim despre legislație în domeniul reformei justiției și părerea mea este că noi avem o legislație nu rea, dar faptul că aceste instituții care trebuie să aplice această legislație sînt administrate sau în fruntea lor sînt persoane care nu se conduc de această lege, care sînt dominate politic, care execută comenzi politice, iată aici este problema. Aici este problema.

Și să nu-mi spuneți că în eforturile sale de modernizare orice societate nu face greșeli, face greșeli, dar este important să se revină la ele. Este important să se revină, domnule Bolea.

Dumneavoastră acum insistați, atunci cînd dumneavoastră susțineți ceea ce susțineți – mixtul ș.a.m.d., iată dumneavoastră anume insistați pe această cale care a fost ...

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

În continuare, luare de cuvânt se oferă domnului Țap.

Vă rugăm frumos.

Vă invităm la tribuna principală.

Domnul Iurie Țap:

În cazul dat mă voi adresa către cetățeni.

Stimați cetățeni,

Cred că ați văzut și ce nivel de cultură au unii aleși ai poporului, regret mult. Eu cred că fracțiunea majoritară o să aibă grijă să se preocupe și de acest subiect.

Ce s-a întâmplat, cine este vinovat? Se întrebă toți, ne întrebăm noi. De fapt, a fost afectat grav principiul suveranității naționale. Or, Constituția spune: „Suveranitatea națională aparține poporului, care o realizează direct sau prin formele prevăzute de Constituție, Parlament și autoritățile locale.”

Și voi reveni. Dar oare prin numirea Silviei Radu în funcția de primar interimar nu a fost afectat acest principiu când o persoană care nu avea statut de ales local, prin care instrumente... Nu o să dau detalii cine stătea în spate, cine a realizat ș.a.m.d. acea dispoziție.

Invalidarea alegerilor, la fel am putea să trecem peste faptul că Codul electoral răspunde expres la noțiunea de „agitație electorală”. Și mai mult, eu cred că și judecătorii, și parlamentarii trebuie să cunoască bine că Legea cu privire la actele normative stabilește expres, doar Parlamentul poate interpreta prin legi de interpretare.

Propunerea de astăzi, de fapt, nu soluționează problema, ci schimbă datele problemei. Și în acest sens, voi cita din rezoluția Parlamentului European. Citez: „Parlamentul își exprimă profunda îngrijorare față de deteriorarea și mai gravă a standardelor democratice în Moldova, recunoaște că decizia instanțelor despre care s-a afirmat de mai multe ori că este influențată și dirijată politic este un exemplu al acaparării statului și denotă o criză foarte profundă a instituțiilor din Moldova, regretă că în ciuda numeroaselor apeluri făcute de comunitatea internațională autoritățile continuă să submineze încrederea cetățenilor în corectitudinea și imparțialitatea instituțiilor statului.”. Citat închis.

Aceasta este poziția Parlamentului European și dacă-i cunoaștem știind cîți de diplomați sînt, cît de atenți sînt, dacă au făcut acest lucru este pentru că cupa, de fapt, s-a umplut.

Ce trebuie de făcut? Este vorba despre autorități independente ale statului, inclusiv judecătorești și nu contează cine este în majoritatea parlamentară, așa a fost pe parcursul a 27 de ani, în mai mare sau mai mică măsură. Este important ca această independență a autorităților statului să se manifeste în toate. Să vedem cum derulează lucrurile.

Aici, în această sală, în mai 2017 Comitetul Parlamentar de Asociere Uniunea Europeană – Republica Moldova prin declarație finală, în special punctul 7, vă rog să-l recitiți, atenționează asupra gravelor probleme din sistemul justiției, în special cariera, promovarea acestora.

Toamna, voi aminti, au fost retrase cele 28 milioane de euro pentru reformarea justiției, pentru că atenționările din mai 2017 nu au fost luate în considerare și a urmat, stimați colegi din majoritatea parlamentară, Memorandumul de înțelegere din 23 noiembrie. Și citiți, vă rog, atent acțiunea 17 și acțiunea 18, în special acțiunea 17, care vorbea despre promovarea unui sistem transparent și corect de promovare a justițiilor la nivelul standardelor europene, ceea ce n-a fost făcut.

Dar voi aminti. Am vorbit de mai multe ori de la această tribună ce am avut noi – rocada președintelui Curții Supreme de Justiție la Curtea Constituțională. Am spus atunci gravitatea problemei, dar atunci când CSM-ul în baza unui concurs fără de concurs, fără de competitivitate, îl promovează pe președintele Curții Supreme de Justiție, Ion Druță, care, de altfel, întâmplător sau nu, a judecat această invalidare.

Iată care este problema de bază, stimați colegi, pentru că, de fapt, am mimat și Uniunea Europeană prea mult a fost indulgentă, a atenționat de nenumărate ori și am adus doar câteva exemple în acest sens.

Citiți, vă rog, declarația finală a Comitetului Parlamentar de Asociere din mai 2018, este dură de tot. După această duritate a venit această invalidare. Este un final logic al faptului că majoritatea parlamentară tacit, prin acțiuni sau inacțiuni, de fapt, contribuie la uzurparea puterii de stat, pentru că, de fapt, majoritatea parlamentară care nu are legitimitate, nu reprezintă votul cetățeanului care a format puterea executivă care contribuie la organizarea autorităților judecătorești influențează cum acesta este alt aspect al problemei.

În acest sens, Frațiunea Partidului Liberal Democrat atenționează asupra problemelor de bază și iarăși nu contează acum unde sîntem, este vorba despre vicierea democrației, despre vicierea statului de drept, este vorba, cum spuneam, despre fenomenul uzurpării puterii de stat, care este cea mai gravă crimă împotriva poporului.

În acest sens, propunerea dată nu este soluție. Frațiunea Partidului Liberal Democrat nu va participa la această comisie, condamnă atare abordări.

Și ne adresăm către majoritatea parlamentară, chiar și în acest ultim ceas, al doisprezecelea, să aveți o abordare corectă, să faceți ceea ce spuneți așa cum v-am îndemnat de mai multe ori de la această tribună, pentru că spunea patriarhul democrației americane Abraham Lincoln: „Poți să duci în... să păcălești toți oamenii o parte din timp, o parte din oameni tot timpul, dar toți oamenii tot timpul este imposibil”.

Să luăm aminte de aceste învățăminte ale oamenilor iluștri.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

În continuare, cuvînt se oferă domnului Reidman.

Vă rugăm frumos.

Poftiți.

Domnul Oleg Reidman:

Господа коллеги,

Партия коммунистов, как всегда, смотрит немножко вперед и умеет видеть впереди, и когда мы призывали к игнорированию этих выборов, мы предполагали примерно, чем это закончится – проверка боеготовности, так сказать, административной системы и прочих дел.

Проблемы с юстицией стали уже общим местом в наших обсуждениях, и, зная эти проблемы, на юстицию в общедемократическом процессе рассчитывать не приходится.

Но меня очень удивляет тот пафос, который звучит слева от меня, этот пафос, непонятно на чем основанный. После признания и поздравления контракандидата кто подал жалобу? На кого он рассчитывал – на действия юстиции по этой жалобе? В какой процесс была подана жалоба, в процесс ... *alegerilor*? *Ce s-a întâmplat după asta?* Какие ожидания вы имели?

Я, конечно, понимаю, процесс гигиенический – он полезен в любом случае, и отмыть, так сказать, лицо бывает существенно полезно, иначе возникнут проблемы и с сознанием, но уважаемые господа и уважаемые коллеги, будьте все-таки честны сами перед собой. То, что мы наблюдаем сегодня, вполне смотрится, да, на сговор между левыми и правыми. На сговор. Потому что юстиция для нас всех – понятно, в чем она состоит сегодня и в чем ее недостатки, и не только мы об этом говорим. И европейцы, и мировое сообщество говорит о том, что с юстицией проблемы.

Да, если есть проблемы, значит, в демократическом сообществе, в демократическом процессе не надо к ней обращаться. Надо принимать то, как есть в сложившихся условиях, и не сваливать потом с больной головы на здоровую.

Уважаемые господа,

пафос ваш неуместен. Вы одинаково в этом процессе замешаны точно так же, как и наша хромая юстиция.

Спасибо. (*Aplauze.*)

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Microfonul se oferă domnului Andrian Candu, din partea Frațiunii Partidului Democrat.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc frumos, domnule vicepreședinte.

Dragi colegi,

Chiar nu mă gândeam să iau cuvântul, dar unele declarații făcute azi aici, în plen, m-au incitat puțin ca și spirit. Eu în anul întâi de facultate la

drept am învățat o regulă de bază pe care foarte mulți juriști probabil au învățat-o și o țin minte foarte bine: o decizie, o hotărîre a instanței de judecată este lege și punct. Îmi place mie această hotărîre, nu-mi place, dar eu trebuie s-o respect ca cetățean, ca jurist, ca Președinte al Parlamentului.

Eu pot s-o critic, pot s-o comentez, pot să fac tot felul de alte speculații, manipulări și... dar avem la ora actuală un fapt împlinit – este o decizie a instanței de judecată.

Am auzit foarte multe aici: „Ați schimbat legislația pe parcursul timpului, ați făcut atît de multe, ați... s-a controlat justiția sau n-ați făcut reforma justiției”.

Dragi colegi din PLDM și foști colegi de coaliții,

Cine a condus Ministerul Justiției din 2009 pînă în 2016, Partidul Democrat?

Nu vă este rușine?

Vorbiți despre 25 de milioane de euro care nu au mai venit în Republica Moldova, dar uitați să citiți mai departe propoziția, pentru ce perioadă.

Poate este cazul să nu ne mai blamăm și să ne asumăm o responsabilitate întregă?

Colegi din Partidul Socialiștilor,

Cine a protestat împreună cu domnul Năstase în perioada 2016, 2015?

Eu încep să cred, ceea ce spunea și domnul Reidman, în unele teorii ale conspirației. Dar poate asta este o viitoare coaliție pe care voi o creați?

Ați vorbit despre domnul Năstase care crește în sondaje și care o să vină în Parlament pe cal alb pentru voi, probabil. (*Rumoare în sală.*)

Dar dacă e să ne gîndim la o logică, haideți să punem... să credem în argumentul logicii.

Partidul Democrat și guvernarea, și colegii din coaliția de guvernare... eram după o perioadă de 2 ani de zile de relativ succes și de reușite, cu 3 zile înainte de plata primei rate din asistența macrofinanciară, la o săptămîină de la ședința Consiliului de Directori al Fondului Monetar Internațional din Washington.

Înainte de aceste decizii, vine o decizie a instanței de judecată care schimbă absolut tot. La inițiativa cui?

Nu concurentul electoral al Partidului Socialiștilor a depus cerere?

Da, cererea nu scrie invalidarea alegerilor, este adevărat. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Dar pentru ce s-a depus cererea?

Pentru a constata iregularități ale concurentului electoral. (*Rumoare în sală.*) Și dacă există o iregularitate care a fost constatată sau săvârșită de un concurent electoral, mai ales agitația electorală care este interzisă în ziua alegerilor, voi la ce v-ați așteptat? Că instanța de judecată o să închidă ochii la o încălcare a legii? Când legea spune clar.

Haideți să deschidem Codul electoral, articolul 52 alineatul (10). Voi atîția juriști aici în Frațiunea Partidului Socialiștilor: „În ziua alegerilor și în ziua precedentă alegerilor nu se admite nici un fel de agitație electorală”.

Știți de ce? Deoarece agitația electorală înseamnă că tu influențezi alegătorul și în ziua alegerilor este interzisă.

Și dacă voi ați văzut și ați știut lucrul ăsta, și ați sesizat instanța de judecată, la ce v-ați așteptat voi? (*Gălăgie în sală.*)

Fiindcă instanța de judecată aplică legea și spune în felul următor: că instanța de judecată, în termen de 10 zile, trebuie să confirme sau să infirme alegerile și că alegerile sînt declarate nule, spune legea, și anume articolul 148, dacă în cadrul operațiunii electorale au fost comise încălcări ale prezentului Cod, care au influențat rezultatele. Adică agitația electorală influențează rezultatele, e clar. Și atunci instanța de judecată ce trebuia să facă?

Eu am mari întrebări cu referire la acțiune, sancțiune și proporționalitatea ei.

Dar uitați-vă ce spune legea.

Eu nu vin aici acum să apăr instanța de judecată. Există... e a 3-a putere în stat, există Consiliul Superior al Magistraturii, există Curtea Supremă de Justiție. Dar vă întreb: dacă tot să dezvolt mai departe ceea ce-a spus și domnul Reidman, cer scuze că vă dau numele aici. Probabil, o să puteți să dați și replică.

Vorbim despre teoria conspirației.

Voi ați văzut, juriștilor, cererea de recurs la Curtea Supremă de Justiție făcută de Năstase, cu încălcarea procedurilor? N-a invocat nici o motivație. Și Curtea Supremă de Justiție nici nu a admis-o, că cererea n-a fost scrisă corect.

Juristul Năstase pe care voi, voi îl aduceți pe cal alb în Parlament. Fiindcă, într-adevăr, în baza sondajelor de opinie, uitați-vă că a crescut.

Ce ar fi vrut Partidul Democrat politic? Ca Năstase să meargă la primărie, să se împiedice de toată mizeria făcută de alți colegi din coaliție (*aplauze*) și să rămînă acolo un an de zile, să nu aibă rezultate, să nu poată veni în campania electorală parlamentară. Și noi să-l arătăm cu degetul ce-a făcut, asta noi am fi vrut. De aia, noi ne-am și detașat de alegerile parlamentare... cer scuze, de alegerile de primărie, ne-am detașat și am zis: „Să se lupte, să vedem”.

Dar avem impresia că peste tot există anumite înțelegeri. Voi ați protestat cu el, voi ați făcut cererea de chemare în judecată, voi acum veniți în plenul Parlamentului cei mai „белые și пушистые”, cum se spune în limba rusă, nu, când trece domnul Batrîncea la limba rusă. (*Rumoare în sală.*)

Iată de ce... iată de ce, dragi colegi, eu am multe semne de întrebare și în privința instanțelor de judecată, am foarte multe semne de întrebare și în privința legislației.

Poate noi, așa cum spunea și domnul Ghilețchi, este cazul să excludem restricția asta de agitație electorală în ziua alegerilor. Fiindcă la ora actuală sîntem toți cu rețele de socializare, cu un Facebook, cu un Odnoklassniki. Rapid faci un îndemn electoral care este foarte-foarte la limita agitației electorale. Și ca să nu dăm motivație instanțelor de judecată în parlamentare, în sistem mixt, când vorbim despre circumscripții electorale uninominale, poate este cazul să excludem complet restricția în tot ceea ce înseamnă ziua alegerilor și ziua tăcerii.

Dar cum folosim noi rețelele de socializare în campania electorală?

Știți că americanii fac acum investigații în privința alegerilor precedente cum a influențat facebook-ul alegerile prezidențiale la ei?

Foarte multe semne de întrebare. Iată de ce, la toate aceste semne de întrebare, vreau răspunsuri și vreau răspunsuri juridice, calificate, profesionale, venite din partea Comisiei juridice. Și perioada nu e foarte mare de timp. Că ați întrebat: dar în ce perioadă? Că vine vacanța. Iată și în perioada vacanței, probabil, vor trebui să muncească unii. Cer scuze, domnule Bolea, sînteți membrul comisiei, probabil, o să trebuiască să vă întrerupeți puțin vacanța și să muncim. Fiindcă trebuie să venim în luna septembrie cu un raport de ceea ce s-a întîmplat, să fie analizate lucrurile, să fie evaluate și venite în fața plenului Parlamentului cu un răspuns.

Poate este nevoie de interpretarea legii, poate este nevoie de modificarea legii, poate este nevoie de îmbunătățire, cum spunea domnul Boțan, perfecționarea legislației, ca lucrurile acestea să nu se mai întîmple la alegerile parlamentare.

De aceea, haideți să ne asumăm toți, indiferent de denumirea partidului și de culoare, că avem o problemă, ea trebuie rezolvată.

Noi avem, pe de o parte, o instanță de judecată care a dat o decizie și avem, pe de altă parte, o legislație și avem o realitate. Trăim în această realitate, urmează un pas important – alegerile parlamentare, trebuie să intrăm în ea cu certitudine.

Iată de ce, rugămintea va fi după votarea acestei decizii, cu toată responsabilitatea, comisia să se mobilizeze, va avea susținerea conducerii Parlamentului și a Biroului permanent, și a Secretariatului să atragem expertiză din Statele Unite, de la Consiliul Europei.

Domnule coleg Cobzac,

Domnul Yangland a propus asistență. Să primim această asistență. Nu contează forma, că e Comisia de la Veneția sau orice altă formă, să vină, să ne ajute să ne descurcăm în aceste ițe juridice, care, iată, ne-au adus unde ne-au adus.

Dar pînă acum deciziile instanței de judecată de excludere a concurentului lui Șor, partidul Șor, în campania electorală a fost bună sau rea?

Nici o critică n-am auzit.

Dar excluderea lui Usatîi în 2014 a fost bună sau rea?

Dar anularea alegerilor locale la Comrat... dacă nu greșesc, ani de zile în urmă, a fost bună sau rea? Și multe altele de genul ăsta.

Adică de ce, deciziile instanței de judecată în privința la aceia au fost bune, că am profitat, cumva, noi toți de ele... nu ne-a afectat, iar acum asta nu e bună.

Haideți să avem consistență, să fim sinceri și profesioniști în ceea ce facem, să conștientizăm: da, avem o problemă toți, fiindcă toți vom lupta în campania electorală în parlamentare și să suflecăm mînele, și să muncim.

Vă mulțumesc foarte mult.

Și cer scuze, dacă, eventual, am fost prea emotiv. *(Aplauze.)*

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumim, domnule Președinte. *(Voce nedeslușită din sală.)*

Domnule Apostol,

Nu ați fost vizat dumneavoastră. *(Rumoare în sală.)*

Eu nu știu dacă a fost... N-am auzit cuvîntul „Partidul Liberal”.

Bine, domnule Apostol, haideți să... un minut.

Domnul Ion Apostol:

Mulțumim foarte mult.

Domnule Candu,

Mă bucur că ați fost foarte sincer azi și sper și în continuare să fiți sinceri. Dacă nu erați în fața noastră și în altă situație, chiar mai era să vă aplaud. O pledoarie atît de frumoasă în susținerea justiției moldovenești nu am mai văzut, dar asta e altă chestie.

Ce vreau să vă spun eu: v-ați referit, ați spus de mizeria din Primărie, vreau să vă spun că mizeria din Republica Moldova, inclusiv din Primărie, este meritul dumneavoastră și de atîta și am ajuns la această situație că sîntem obiect de discuție în Parlamentul European, la Consiliul Europei și în alte instanțe. De aceea și azi am ajuns la situația să discutăm acest

subiect, din cauza anume a mizeriei pe care voi, cei de la guvernare, ați provocat-o.

Mersi.

Și cu Silvia Radu, și cu toți ceilalți.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Apostol,

Nu comentez, dar nu știu dacă e tare etică replica dumneavoastră.

Domnule Țap,

Dumneavoastră ați fost vizat sau vreți din numele fracțiunii să oferiți o replică?

Domnule Țap,

Din numele fracțiunii?

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc.

Acum mi s-a conectat microfonul.

Mulțumesc.

Da, într-adevăr, am fost vizați ca partid, ca fracțiune și în acest context, domnule Candu, eu doar voi aminti.

Dumneavoastră cunoașteți foarte bine despre faptul că deciziile le ia Guvernul, chiar dacă Strategia de reformă a sectorului justiției 2010–2016 a fost una nu cea mai reușită, dar deciziile se luau în acel trio, apropo. Și dacă e să vorbim despre implementare, aparține Guvernului, la care ați fost parte, ați avut, pare-mi-se, 6 ministere.

Și pe de altă parte, tot dumneavoastră...

Stimați colegi,

Eu vă rog să dați dovadă de înțelegere. Pe de altă parte, dumneavoastră știți foarte bine că reforma Procuraturii, apropo, s-a preocupat un grup creat de Parlament contrar prevederilor strategiei, aprobat prin lege și care a fost condus de prim-vicepreședintele Parlamentului care era și reprezentantul Partidului Democrat.

În final, acele reglări de conturi, în special, 2013–2015 care, de fapt, au paralizat atunci țara și puterea și în care Partidul Democrat a avut un rol foarte important.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

Vă mulțumesc foarte mult.

Și să trecem la vot. Așa cum am menționat.

Rog colegii numărători să... totuși pentru... chiar dacă nu este necesară majoritate mai absolută sau calificată ci doar una simplă, oricum pentru a constata existența cvorumului înainte de vot, rugăm numărătorii să ne dați prezența pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 23.

– 41.

– 20.

Domnul Andrian Candu:

Sînt 84 de deputați în sală. Avem cvorum. Pentru majoritatea simplă sînt necesare 43 de voturi.

Și supun votului pentru adoptare proiectul de Hotărîre cu privire la efectuarea unei analize ample, evaluări și expertize a legislației...

Cer scuze. Înainte de supunerea votului, au fost două propuneri pe care am să le supun votului, dacă cumva autorii nu sînt de acord cu introducerile care... cu modificările care au sunat.

Domnul Bolea a făcut propunerea ca pe lîngă cei enumerați să fie menționați și reprezentanții justiției, în persoana Consiliului Superior al Magistraturii și Curții Supreme de Justiție. Eu cred că autorii sînt de acord. Ei pot fi chemați pentru expertiză și pentru discuții, nu e vorba să-i chemăm cu forța pentru a ne interoga.

Bineînțeles, toți sînt conștienți de faptul că avem nevoie de participarea lor în discuție, dacă va fi nevoie. Sîntem de acord și asta va fi introdus, dacă sînt și restul autorilor de acord. Văd că dau din cap toți.

Și o altă propunere a venit din partea domnului Boțan. Ca, eventual, la titlul...

Da, vă rog frumos, domnule Boțan.

Faceți, încă o dată, pentru stenogramă, propunerea.

Domnul Roman Boțan:

De procedură.

Mulțumesc, domnule Președinte.

Avînd în vedere discuțiile care au avut loc, îmi dau seama că această propunere nu mai are absolut nici o relevanță, de aceea o retrag.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Se supune votului adoptarea proiectului de Hotărîre a Parlamentului cu privire la efectuarea unei analize ample, evaluări și expertize a legislației electorale care a stat la baza invalidării alegerilor locale din municipiul Chișinău, proiectul nr. 246 din 11 iulie 2018.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut adoptarea proiectului de hotărîre. Astfel, acesta de la ziua adoptării, de astăzi, intră în vigoare.

Și un ultim subiect care a rămas pe ordinea de zi pînă la Ora întrebărilor este **proiectul nr. 193 din 8 iunie 2018**, subiectul nr. 7 de pe ordinea de zi, **proiect de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.**

Prezintă proiectul domnul Ciocan, directorul Centrului de Implementare a Reformelor. Vă invităm la tribuna principală.

Domnul Iurie Ciocan – *director al Centrului de Implementare a Reformelor*:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați parlamentari,

Se prezintă atenției dumneavoastră un proiect...

Mulțumesc.

Stimați parlamentari,

Se propune atenției dumneavoastră proiectul de Lege nr. 193 care prevede readucerea în bugetul de stat a fluxurilor financiare la mai multe instituții, care le voi renumăra în raport.

Se propune prin acest proiect modificarea a 31 de legi, care se justifică prin următoarele considerente:

Modificările/concretizările privind statutul entităților atinse de proiect se aduc în concordanță cu prevederile Legii nr. 158 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, care definesc activitățile ce implică exercitarea prerogativelor de putere publică ca și acțiuni firești funcționarilor publici.

Astfel, proiectul dispune corelarea prevederilor legislației în vigoare la normele Legii nr. 158 și, inclusiv, la normele Legii nr. 98 privind administrarea publică centrală de specialitate.

În context, pot să mă refer că acest proiect vine cu atingerea fluxurilor financiare, acestea sînt gestionate de către AGEPI, de către Agenția Navală, Autoritatea Aeronautică Civilă, Agenția Națională Transport Auto și altele inclusiv.

Urmînd acest concept și raționamentele juridice expuse mai sus, se propun amendamente și în cadrul legal ce reglementează activitatea Agenției de Intervenție și Plăți în Agricultură, careia i se atribuie statut de autoritate administrativă în subordinea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului.

Subsidiar, în virtutea modificărilor propuse în proiect, prin intermediul acestuia se propun anumite norme ce determină cu certitudine statutul conducătorilor autorităților administrative centrale din subordinea Guvernului, dar și a altor autorități administrative, procedurile de elaborare a bugetelor și implementarea bugetelor acestor entități, precum și procedura de aprobare a metodologiilor de calcul a tarifelor pentru serviciile prestate.

Invocăm că la implementarea prevederilor propuse prin proiect nu se va veni cu un impact negativ asupra bugetului de stat ori care va impune identificarea unor surse pentru acoperirea cheltuielilor suplimentare, deci nu vor fi din acestea. Dimpotrivă, prin intermediul acestor amendamente în circuitul bugetar se aduc, doar în acest an, 113 milioane de lei și în perspectiva anului 2019 vorbim deja de cifre ce se apropie de 300 de milioane de lei.

Modificarea statutului unor persoane juridice, cum ar fi: Agenția Navală ori Agenția Națională Transport Auto, Autoritatea Aeronautică Civilă, Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Intelectuale, Agenția de Plăți și Intervenții în Agricultură, care, ca efect, va avea revenirea ori readucerea bugetelor acestor instituții în cadrul bugetar existent și stabilit prin Legea nr. 181.

La fel, prin proiect se stabilește clar că persoanele care astăzi dețin funcții în cadrul instituțiilor cu statut autonom, la revenirea acestora în serviciul public, se propune să fie aprobată o derogare de la Legea nr. 158, deci să nu fie angajările prin concurs, dar să fie făcut un transfer automat. Este vorba de 560 de persoane încadrate în aceste instituții. Nu toate din ele vor avea funcție publică, doar cele care administrează sarcinile puse și exclusiv prevăzute de prerogativa puterii de stat.

În rest, la fel, partea de buget este important să o menționez. Fondul de salarizare existent în aceste instituții se conservează la nivelul existent. Respectiv, persoanele, chiar dacă vor trece în funcții publice, nu vor suferi sub aspect de diminuare a salariilor.

Domnule Președinte,

Aici închei prezentarea și rog susținerea proiectului.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumesc, domnule Ciocan.

Avem o întrebare din partea domnului deputat Odnostalco.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Спасибо, господин председательствующий.

Господин докладчик,

Все-таки что будет с зарплатами этих организаций, структур, о которых вы сказали? Они уменьшатся, увеличатся? Потому что сегодня у каждой структуры свой подход, свои надбавки, свои премии и т.д. Как изменится зарплатная сетка?

Domnul Iurie Ciocan:

Eu aş putea să vă răspund un pic și mai larg. Deci, în primul rând, am să vă atrag atenția la „Dispozițiile finale și tranzitorii” din proiectul de lege care se examinează și în aceste „Dispoziții finale și tranzitorii” se prevede: „Volumul mijloacelor financiare alocate anual pentru retribuirea muncii angajaților persoanelor juridice al căror statut se modifică prin intermediul prezentei legi se va menține cel puțin la nivelul aprobat pentru anul 2016”.

Și în cadrul discuțiilor în comisiile de specialitate deja am convenit asupra unui amendament pentru lectura a doua cifra „2016” va fi schimbată în „2018”. Deci această propunere are loc.

Vreau să vă atrag atenția, astăzi, salariile în aceste instituții despre care vorbim, de exemplu, dacă este vorba de ANTA – salariul mediu ar fi peste 14 mii de lei, în Agenția Navală – peste 12 mii de lei, în Agenția Aeronautică – peste 35 de mii. Aceste salarii, astăzi, în fondul în care el este alocat, pentru că aceste instituții prestează servicii în numele statului, aceste salarii vor fi păstrate pînă la momentul în care instituțiile date vor fi deja profund reorganizate în timp și racordate la sistemul unic de salarizare.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Те цифры, которые вы обозначили, средняя заработная плата, это базовая зарплата либо это с надбавками?

Domnul Iurie Ciocan:

Nu, acesta este salariul deja primit la mîină, deci venitul funcționarilor, venitul mediu, să zicem așa, salariul inclusiv cu toate adaosurile.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Дacă mai aveți o întrebare, domnule Odnostalco, poftiți.

Da. Mulțumim.

Următoarea întrebare ...

Domnule Cobzac,

Nu mai aveți întrebări.

Domnule Ciocan,
Întrebări nu mai sînt.

Atunci îl invit aici, la tribuna principală, pentru raport mai întîi pe domnul Ștefan Creangă.

Domnule Creangă,

Sînteți invitat să prezentați raportul Comisiei economie, buget și finanțe pe marginea proiectului nr.193 din 8 iunie 2018.

Domnul Ștefan Creangă:

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative și informează despre următoarele. Proiectul în cauză este înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova pentru examinare în mod prioritar și prevede completări și modificări la 31 de acte legislative.

Conform notei informative, proiectul este elaborat în scopul revizuirii și ajustării cadrului normativ la principiile europene de administrare, raționalizării structurii administrației publice centrale pentru îmbunătățirea administrării acestora și asigurarea prestării serviciilor publice de calitate.

Comisia constată că din punct de vedere conceptual modificările și completările pot fi grupate după cum urmează:

I. Prima grupă de modificări au ca scop aducerea unor acte legislative în concordanță cu prevederile Legii privind administrația publică centrală de specialitate în partea ce ține de statutul și subordonarea următoarelor entități publice:

1) Agenției Proprietății Publice – concretizarea excluderii acesteia din subordinea Ministerului Economiei și Infrastructurii și subordonarea Guvernului;

2) Agenției Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, Casei Naționale de Asigurări Sociale, Agenției de Stat pentru Proprietate Intelectuale – concretizarea sau atribuirea statutului de autoritate administrativă centrală din subordinea Guvernului;

3) Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, Agenției Navale, Autorității Aeronauticii Civile, Agenției Naționale Transport Auto, Agenției de Intervenții și Plăți pentru Agricultură, Centrului Serviciului Civil – concretizarea sau atribuirea statutului de autoritate administrativă din subordinea ministerelor;

4) Funcțiile de bază ale Întreprinderii de Stat pentru Supravegherea Marcării vor fi transmise structurii organizaționale din subordinea Guvernului, responsabilă de supravegherea marcării de stat.

Subdiviziunile teritoriale ale Casei Naționale de Asigurări Sociale, Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă și ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor vor fi lipsite de personalitate juridică, devenind doar subdiviziuni structurale ale acestora.

II. O a doua grupă de modificări constituie modificări privind statutul conducătorilor entităților cărora li s-a concretizat sau li s-a modificat statutul:

- conducătorii Agenției Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, Casei Naționale de Asigurări Sociale devin directori generali, funcții de demnitate publică;

- conducătorii Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, Agenției Navale, Autorității Aeronauticii Civile, Agenției Naționale Transport Auto, Agenției de Intervenții și Plăți pentru Agricultură vor ocupa funcții de director, funcții publice de conducere;

- conducătorii Centrului Serviciului Civil, Biroului de Curieri Speciali, Serviciului de Stat de Arhivă, Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor se vor lipsi de statutul de demnitate publică, atribuindu-se la categoria de funcționari publici de conducere;

- adjuncții directorilor generali vor avea statut de funcționar public de conducere în loc de demnitate publică.

III. A treia grupă de modificări sînt modificările privind procedura de elaborare a bugetelor entităților care vor avea statut de autoritate administrativă centrală din subordinea Guvernului și altor autorități administrative. Toate autoritățile menționate mai sus în punctul I, reieșind din faptul că se vor finanța din bugetul de stat, vor elabora bugetele proprii conform procedurilor stabilite în Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale.

Și ultima grupă de modificări au ca scop stabilirea procedurii de aprobare a Metodologiei de calculare a tarifelor pentru serviciile prestate, a Nomenclatorului serviciilor și cuantumului tarifelor la serviciile acordate de către Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, Agenția Navală, Agenția Națională Transport Auto, Agenția de Stat pentru Proprietate Intelectuală și, respectiv, de structura organizațională responsabilă de supravegherea marcării de stat, care urmează să fie creată în subordinea Guvernului prin hotărîre de Guvern.

Potrivit fundamentării economico-financiare, implementarea prevederilor propuse prin intermediul proiectului nu va avea impact asupra bugetului public, care ar impune identificarea de cheltuieli adiționale sau înregistrarea de venituri ratate.

Comisiile permanente ale Parlamentului, care au avizat proiectul, au propus examinarea și adoptarea acestuia în ședința plenară, cu excepția Comisiei drepturile omului și relații interetnice care a propus respingerea proiectului de lege nominalizat și a Comisiei agricultură și industrie alimentară care nu a luat decizie asupra proiectului.

Conform concluziei expertizei anticorupție, în proiect nu au fost identificați factori care ar putea genera riscuri de corupție.

Ținând cont că modificările și completările propuse vor implica și modificări ale relațiilor civile și de muncă, schimbări ale sistemelor de salarizare, ale metodelor de contabilizare și raportare financiară, comisia recomandă instituțiilor responsabile să planifice din timp și să implementeze măsuri care să atenueze posibilul impact social și material negativ asupra angajaților și asupra beneficiarilor de servicii publice.

Ministerul Finanțelor urmează, în special, să elaboreze recomandări privind trecerea soldurilor de mijloace bănești din conturile bancare, modul de transferare a plăților de la servicii în bugetul de stat, îndrumări practice care să asigure veridicitatea evidenței contabile și raportării financiare în cazul modificării metodelor de contabilitate.

Urmare a examinării, Comisia economie, buget și finanțe, cu majoritatea voturilor, propune proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 193 spre examinare și aprobare în prima lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim, domnule Creangă.

Întrebări nu sînt.

Stimați colegi ...

Doamnă Bacalu,

Aveți un coraport din partea Comisiei administrației publice, îl veți citi de pe loc?

Da, vă rog să conectați microfonul doamnei Bacalu.

Doamna Elena Bacalu:

Mulțumesc mult.

Comisia administrație publică a examinat, la ședința sa din 21 iunie 2018, proiectul de Lege nr. 193 din 08.06.2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile articolului 73 din Constituția Republicii Moldova și articolului 47 din Regulamentul Parlamentului.

Urmare a examinării proiectului de lege, comisia permanentă expune următoarele. Prevederile articolului V, punctul 3, articolului IX, punctul 2, articolului XI, articolului XII, punctul 1, articolului XXVII, punctul 3, articolului XXIX, punctul 3, respectiv articolului XXXI, punctul 3 din proiectul de lege, care vizează numirea, eliberarea sau destituirea din funcția publică, urmează să fie corelate cu dispozițiile Legii nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.

În context, propunem ca sintagma „în condițiile legii” să fie substituită cu cuvintele „în condițiile Legii nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public”.

Referitor la articolul XI din proiectul de lege, menționăm că potrivit articolului 15 alineatul (5) din Legea nr. 98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate, Inspectoratul de Stat este condus de către un șef cu statut similar cu cel al directorului autorității administrative din subordinea ministerului, iar potrivit articolului XI din acest proiect de lege este specificat că Inspectoratul de Stat este condus de un director. Prin urmare, propunem corelarea acestor prevederi pentru excluderea ambiguităților legislative.

La punctul 2 din articolul XII, în textul articolului 27 din Legea 102/2003 privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, este utilizată sintagma „directorului general al”. Prin urmare, cuvintele respective se substituie cu cuvântul „directorului”.

La articolul XIV sintagma „pe tot cuprinsul textului” se exclude, deoarece modificarea propusă se referă doar la compartimentul „Casa Națională de Asigurări Sociale”.

La punctul 1 articolul XVIII, se va exclude sintagma „de pe lângă Ministerul Economiei și Infrastructurii”.

La punctul 2 pentru cuvintele „se exclud” se va utiliza forma gramaticală corectă „se exclude”.

Menționăm că la articolul XXII, punctul 3 privind compartimentul II din anexa nr. 1 din Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător pentru pozițiile 2–5 nu există o reglementare expresă privind autoritatea emitentă.

La articolul XXIII privind anexa nr. 2 din Legea nr. 48/2012 privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici, se propune în denumirea compartimentului „Organele centrale de specialitate ale administrației publice” excluderea cuvintelor „(conform articolului 24 punctul 2 din Legea nr. 64-XII din 31 mai 1990 cu privire la Guvern)”, deoarece Legea nr. 64 cu privire la Guvern a fost abrogată prin Legea nr. 136/2017, iar lista ministerelor a fost aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 189/2017.

Reieșind din cele expuse, Comisia administrație publică se pronunță pentru examinarea și aprobarea în primă lectură a proiectului de lege vizat de către plenul Parlamentului.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Doamnă Bacalu,

Vă mulțumesc.

Cred că aceste propuneri vor fi transmise comisiei sesizate în fond pentru lectura a doua.

Mai avem un coraport pe marginea acestui proiect de lege din partea Comisiei protecție socială, sănătate și familie.

Doamna Valentina Buliga sau doamna Stratan, cine prezintă?

Doamnă Buliga,

Poftim.

Doamna Valentina Buliga:

Domnule Președinte al ședinței,

Stimați colegi,

În cadrul comisiei a fost examinat acest proiect de lege. Noi propunem aprobarea în primă lectură. Cu majoritatea de voturi a fost susținut.

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim.

Stimați colegi,

Vă rog atenție. Rog deputații care mai sînt în sală să-și ia locurile. Urmează să supunem votului acest proiect de lege în primă lectură.

Deci proiectul de Lege înregistrat cu nr. 193 din 8 iunie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative este supus votului în primă lectură.

Cine este pentru, rog să votați.

Mulțumesc.

Majoritatea celor prezenți în sală. Proiectul de lege a fost votat în primă lectură.

Astfel, noi am epuizat ordinea de zi de bază de astăzi și suplimentul.

Ședința de mâine va avea loc la ora 10.00, dar astăzi avem și Ora Guvernului.

De aceea, așa cum obișnuim, o scurtă pauză tehnică pentru cei care vor să părăsească sala de plen. Vor rămîne toți cei care au întrebări sau așteaptă răspunsuri din partea Guvernului.

O invit la tribuna centrală pe doamna Laura Grecu, din partea Casei Naționale de Asigurări Sociale.

... doamna Grecu.

Întrebarea a fost adresată de domnul Labuneț Anatolie, prin care s-a cerut prezentarea informației referitor la măsurile întreprinse de Guvern pentru a îmbunătăți conlucrarea dintre Casa Națională de Asigurări Sociale și Agenția Servicii Publice, în vederea alocării ajutorului de deces persoanelor care au suportat cheltuieli ocazionate de deces.

Domnule Labuneț,

Dumneavoastră ați vrut acum să adresați sau așteptăm răspunsul și apoi dacă veți avea întrebări.

Da, poftim, doamnă Grecu.

Doamna Laura Grecu – *președinte al Casei Naționale de Asigurări Sociale:*

Casa Națională de Asigurări Sociale a examinat, în comun cu instituția publică Agenția Servicii Publice, adresarea domnului Anatolie Labuneț, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, și vă informează că ajutorul de deces, în conformitate cu prevederile legii, se stabilește în baza certificatului de deces... e specificat în punctul 11 litera c) din Regulamentul privind modul de stabilire și plata ajutorului de deces, aprobat prin Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 1442 din 19 decembrie 2006.

Totodată, articolul 7 alineatul (1) din Legea nr. 100 din 26 aprilie 2001 privind actele de stare civilă prevede că pe baza actelor de stare civilă se eliberează certificatele de stare civilă de deces membrilor familiei, rudelor decedatului sau altor persoane îndreptățite.

Astfel, întru evitarea împiedicării realizării dreptului la ajutor de deces și asigurarea susținerii financiare a persoanelor, altele decît membrii familiei și rudele care au suportat cheltuielile ocazionate de deces, Casa Națională de Asigurări Sociale a înaintat către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale o propunere de modificare a punctului 11 din regulamentul prenotat prin care se substituie sintagma „certificatul de deces în copie” cu următoarea sintagmă „actul oficial privind înregistrarea decesului eliberat de organul abilitat al Republicii Moldova”.

Considerăm că anume această modificare va rezolva problema persoanelor care solicită la casele teritoriale de asigurări sociale ajutorul de deces, pentru că au suportat cheltuielile ocazionate de înmormîntarea defunctului.

Totodată, vă informăm că Casa Națională de Asigurări Sociale conlucrează cu instituția publică Agenția Servicii Publice și aplică platforma de interoperabilitate interinstituțională care permite suspendarea plății prestațiilor sociale persoanelor decedate.

Aplicarea unui mecanism nou care va permite persoanelor îndreptățite de a-și valorifica dreptul legal la ajutorul de deces fără a mai prezenta certificatul de deces sau actul de confirmare a decesului va fi posibilă după definitivarea și implementarea propunerilor de reinginerie a înregistrării faptelor de deces de către instituția publică Agenția Servicii Publice la solicitarea Casei Naționale de Asigurări Sociale pe fiecare caz concret.

Preluarea informației din Registrul de stat al populației de către Casa Națională de Asigurări Sociale va permite persoanelor îndreptățite de a-și valorifica dreptul legal la ajutorul de deces din partea statului, fără a mai exista obligațiunea de a prezenta careva acte pe suport de hârtie.

Stimați deputați,

De fapt, venim cu două propuneri.

Prima propunere, pe termen scurt. Venim cu o propunere de modificare rapidă a regulamentului în care propunem, într-adevăr, prezentarea nu a actului de deces, dar a unui act care confirmă sau care constată înregistrarea decesului, dar paralel lucrăm cu Agenția Servicii Publice și prin sistemul de interoperabilitate, prin MConnect vom mai avea posibilitate de a prelua toate datele necesare pentru acordarea ajutorului de deces.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumesc, doamnă Grecu.

Domnule Labuneț,

Poftim, dacă aveți întrebări complementare.

Domnul Anatolie Labuneț:

Спасибо за ответ.

У меня один вопрос только к вам: будут ли эти выплаты производиться тем людям, которые участвовали в этих мероприятиях, будем так говорить, до выхода постановления Правительства?

Doamna Laura Grecu:

Din păcate, nu putem acorda ajutorul de deces și aceste plăți, dar legislația prevede că aceste persoane se pot adresa repetat, în termen de 12 luni de la data decesului persoanei. De asta, venim foarte rapid cu această modificare și persoana va avea posibilitatea de a se adresa repetat la Casa Teritorială, chiar dacă prima dată i s-a refuzat.

Dar vreau să vă informez că nu avem chiar atît de multe persoane... decît rudele celui decedat, vorbim de persoanele care nu sînt rude sau nu sînt membri de familie ai acestora, vorbim de o categorie foarte mică de persoane. Dar există posibilitatea de a se adresa, ulterior, repetat.

Vă mulțumesc.

Domnul Anatolie Labuneț:

Спасибо.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Mulțumim.

Mulțumim, doamnă Grecu.

Domnule Odnostalco,

Dumneavoastră aveți o... Nu. Dumneavoastră...

Am înțeles.

Aveți o întrebare și din partea doamnei Elena Bodnarenco, prin care doamna Bodnarenco solicită prezentarea informației referitor la indexarea și valorizarea pensiilor în contextul implementării reformei sistemului de pensii.

Vă rog, puteți să răspundeți.

Doamna Laura Grecu:

Vă mulțumesc.

Casa Națională de Asigurări Sociale a examinat interpelarea doamnei Elena Bodnarenco și vă prezintă informația cu privire la valorizarea venitului asigurat inclus în calculul pensiei pentru limită de vîrstă și de dizabilitate.

Mă voi referi la toate cele 3 etape de valorizare deja efectuate. Valorizarea venitului mediu lunar asigurat, realizat la 1 aprilie 2017.

În cadrul procesului de valorizare a venitului mediu lunar asigurat la 1 aprilie 2017 au fost acoperiți 83 de mii 643 beneficiari, pensiile cărora au fost stabilite în perioada 2001–2008, dintre care: 68 de mii 11 beneficiari de pensii pentru limită de vîrstă și 15 mii 632 beneficiari de pensii de dizabilitate.

Din numărul total de beneficiari, pensiile cărora au fost valorizate, pentru 3530 beneficiari, mărimea pensiei după valorizare a crescut cu pînă la 10 lei, ceea ce reprezintă 4,22 la sută din numărul total de beneficiari care au beneficiat de valorizare.

Valorizarea venitului mediu lunar asigurat la 1 noiembrie 2017. La data de 1 noiembrie 2017 a fost valorizat venitul mediu asigurat realizat, începînd cu 1 ianuarie 1999, inclus în calculul pensiilor stabilite în perioada 2009–2011. Acest proces a acoperit 67 653 beneficiari de pensii, dintre

care: 58 604 beneficiari de pensii pentru limită de vîrstă și 9049 beneficiari de pensii de dizabilitate.

Din numărul total de beneficiari, pensiile cărora au fost valorizate, pentru 1881 beneficiari, mărimea pensiei după valorizare a crescut cu pînă la 10 lei, ceea ce reprezintă 2,78 la sută din numărul total de beneficiari care au beneficiat de valorizare.

Pentru ultima etapă de valorizare care a fost efectuată la 1 aprilie 2018, beneficiarii de pensii stabilite în perioada 2012–2013 au beneficiat de valorizarea venitului asigurat la data de 1 aprilie 2018. La data indicată a fost valorizat venitul mediu asigurat pentru 54 165 beneficiari de pensii, dintre care: 46 965 beneficiari de pensii pentru limită de vîrstă și 7200 beneficiari de pensii de dizabilitate.

Din numărul total de beneficiari, pensiile cărora au fost valorizate pentru 1339 beneficiari, mărimea pensiei după valorizare a crescut cu pînă la 10 lei, ceea ce reprezintă 2,47 la sută din numărul total de beneficiari care au beneficiat de valorizare.

Vreau să menționez că valorizarea pensiilor a fost efectuată conform legislației în vigoare. Toate etapele de valorizare au fost efectuate la timp și la toate persoanele a fost efectuată această valorizare.

Doar că urmează să reținem un lucru: noi nu valorizăm pensiile, noi valorizăm salariul care este inclus în dosarele de pensionare. Și noi vorbim de perioada începînd cu 1 ianuarie 1999.

Trebuie să înțelegem foarte clar că, în cazul în care persoana nu a realizat venit asigurat după 1999 sau venitul acesteia este unul foarte mic, respectiv, ca urmare a valorizării, această persoană nu a beneficiat de o majorare semnificativă.

Totodată, avem persoane care au beneficiat și de o majorare semnificativă, tocmai din considerentul că aceste persoane au lucrat legal, au avut salarii, din care angajatorul a achitat contribuții de asigurări sociale și, respectiv, ca urmare a valorizării, au beneficiat de o majorare mai mare.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumesc.

Doamnă Bodnarenco,

Aveți microfonul.

Doamna Elena Bodnarenco:

Mulțumesc.

Я посчитала из предоставленного вами ответа: 208 с половиной тысяч пенсионеров получили валоризацию заработной платы,

получается так, из которых 31 тысяча 881 пенсионер – по инвалидности.

Я не знаю, вот эти тысячи, может быть, они мне не встречались? Я провела десятки встреч, в том числе я встречалась с советами ветеранов как в Кишиневе, так и в других районах, и мне не встретился ни один человек, у которого валоризация была больше, чем 10 лей. То есть или эти цифры, извините... но я могу вам не доверять, потому что со статистикой в нашем государстве, как и с другими вещами, обстоит дело плохо.

Я могу предположить, что... исходя из тех обращений на имя депутата Парламента, которые были до сих пор, я могу предположить, что этот ответ нарисовали, пользуясь тем, что у депутата нет прямого доступа к статистике, и депутат не может получить эту цифру, вот.

Но тогда, когда вы говорили о готовящейся валоризации, то информационных кампаний было много. Тогда, когда валоризация прошла, в прессе говорится очень мало.

Может быть, министерству провести какую-то такую кампанию для того, чтобы убедить, в том числе и депутатов, но в первую очередь – пенсионеров в том, что есть в стране такие люди, которым заработные платы были валоризированы на очень-очень большие суммы?

Ну и последнее. Все-таки исходя из того, что у нас в стране 714 тысяч пенсионеров, да...

Doamna Laura Grecu:

Da, exact...

Doamna Elena Bodnarencu:

... 208 с половиной тысяч – это одна третья часть пенсионеров, должна была быть валоризирована заработная плата у одной третьей части пенсионеров. Если мы от этих 714 тысяч отнимем тех, кто вышел на заслуженный отдых до 99-го года – 130 тысяч, – то получается, что где-то половине пенсионеров должна была быть валоризирована заработная плата, в чем я глубоко сомневаюсь. И именно поэтому я и говорю о том, что я не верю вашим цифрам, извините.

Doamna Laura Grecu:

Doamnă deputat,

Cifrele pe care le-am prezentat au fost extrase din sistemul informațional al Casei Naționale, nu avem alte cifre decât cele pe care le-am prezentat anterior. Sînt cifrele reale la momentul de față.

Referitor la a doua întrebare – o campanie de informare pe care urmează s-o petreacă ministerul și Casa Națională, într-adevăr, această

campanie de informare noi am petrecut-o și o vom petrece. Pentru noi este important ca toate persoanele asigurate să înțeleagă că sistemul de pensionare nu este un sistem de asistență socială. Noi nu vorbim de ajutorarea persoanelor vulnerabile, stimați deputați, noi vorbim de acordarea unor pensii binemeritate, reieșind din salariul persoanei din care s-au achitat toate contribuțiile sociale, reieșind din întreaga perioadă... dacă îmi permiteți, doar să-mi închei gândul... întreaga perioadă de activitate...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Doamnă Bodnarencu,

Acuș încheie doamna Grecu și veți vorbi dumneavoastră. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Bine.

Dumneavoastră ați adresat o întrebare.

Bine. Dați-i microfonul, oferiți-i microfonul doamnei Bodnarencu.

Doamna Elena Bodnarencu:

Да. Большое спасибо.

Вы когда пойдете в выборную кампанию к избирателям, вы им будете это все рассказывать, а мне лапшу на уши вешать не нужно. Потому что тогда, когда вы говорите о том, что вы не... что пенсионная система – это не система помощи бедным, и так благодаря вашему руководству страной у нас сегодня 80 процентов пенсионеров живет ниже уровня бедности.

Вы говорите, что на 4 процента снизилось это число, но даже 76 – это устрашающая цифра. Поэтому все те политики, которые разрабатываются министерством, и все те действия, которые предпринимаются, они должны приводить к результату положительному, и тогда они будут восприниматься в обществе.

А до тех пор, пока на словах и на телевидениях господина Плахотнюка у нас все супер, а в жизни все опросы общественного мнения говорят о том, что супер только у двух процентов граждан страны, и мы знаем фамилии этих граждан наперечет, – до тех пор вы не убедите никого из тех, кто ждал валоризации пенсий.

И последнее. Очень несправедливо говорить о том, что это повышение заслуженное, тогда, когда мы оставляем без всяких повышений пенсии тех людей, которые построили нашу страну, которые нас с вами выучили, лечили, обслуживали и так далее. Я говорю о пенсионерах, вышедших на пенсию до 1999 года, которые не получили никаких валоризаций, никаких других повышений, из которых единицы работали после 1999 года 15 лет для того, чтобы им,

может быть, с первого января 2019 года, если даст Бог и они доживут, будет пересчитана пенсия.

Doamna Laura Grecu:

Stimată doamnă deputat,

Dacă vorbim de persoanele care s-au pensionat pînă în anul 1999, dumneavoastră cunoașteți, chiar dacă persoana s-a pensionat în 1987 și pensia a fost calculată conform formulei din 1987, în anul 2001 au fost recalculate toate pensiile stabilite pînă în anul 1999.

Mai mult decît atît, pensiile au fost recalculate deja după o altă formulă, în care se lua salariul cel mai bun din 5 ani din ultimii 15 ani de pînă la pensionare. Totodată, acest salariu a fost actualizat la creșterea salariului mediu pe economie pentru anul 2000. Deci toate persoanele care s-au pensionat pînă în anul 1999, pensiile în anul 2000 au fost recalculate.

Totodată, în anul 2003 și 2004 au fost alte recalculări pentru aceeași categorie de persoane care s-au pensionat pînă la 1 ianuarie 1999, în care a fost ridicat un coeficient din formulă de la 0,003 la 0,005, respectiv, asta e rata de înlocuire, care, bineînțeles, deja a dat o majorare semnificativă.

Deci conform datelor statistice, această majorare s-a produs de la 25% pînă la 48% pensiile s-au majorat. Noi nu putem spune că acelor persoane care s-au pensionat pînă în anul 1999 n-au fost recalculate pensiile. Mai mult decît atît, atunci cînd am făcut Reforma sistemului de pensii în anul 1999 și atunci cînd am introdus partea de formulă pentru perioada realizată după 1 ianuarie 1999 am observat, cu cît trecea mai mult timpul, cu atît mărimea pensiilor acestor persoane se diminua, tocmai se diminua din considerentul că deja persoana activa, mai mult perioada de activitate după 1999. De aceea atunci cînd Guvernul a venit cu propunerea de a valoriza aceste pensii, de fapt, asta a fost motivul ca să eliminăm echitatea care a existat la moment. Pentru că pentru perioada pînă la 1999 pensiile au fost valorizate sau venitul din dosarul de pensionare a fost indexat, după 1 ianuarie 1999 nu a fost.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Doamnă Bodnarenco,

Dacă mai aveți o precizare.

Doamna Elena Bodnarenco:

Da, mai am. Mai am o precizare.

Госпожа Греку,

вы все равно меня не убедили. Потому что после реформы, которую уже вы сейчас провели в 2016 году, люди, работавшие одинаковое число лет, на одинаковых должностях, с одинаковыми заработными платами, которые вышли на пенсию после реформы,

получают в разы – в два, три и иногда в четыре раза больше, чем... не машите, пожалуйста, головой... Потому что депутаты Парламента принимают граждан, встречаются с гражданами. И если вам нужны конкретные примеры, я их вам приведу, не сейчас, чтобы не занимать наше время. Но вы расскажите о тех многочисленных валоризациях пенсионерам, вышедшим на пенсию до 1999 года, в сравнении с теми пенсиями, которые сегодня получают, например, судьи или прокуроры, и приведите им еще данные о том, как судьи и прокуроры обращаются в суд, выигрывают судебные иски против Национальной кассы, когда им кажется, что пенсия в 17, 20 и так далее тысяч лей – она маленькая, и они обижены. Я говорю о сравнении с теми людьми, кто получает сегодня менее полутора тысяч леев.

Мы можем говорить до бесконечности, но та реформа, которая была проведена в 2016 году, она еще больше увеличила разрыв между доходами богатых и бедных пенсионеров. Это плохо звучит, это некрасиво звучит, но это наша реальность. И вы никак не сможете, никакими доводами... потому что я пыталась из всех ответов, которые получаю из Министерства труда, здравоохранения и социальной защиты, я пыталась убедить пенсионеров в том, что им повысили, изменили, улучшили и так далее. Но если они знают, что на свою пенсию они сегодня могут купить меньше, чем они покупали вчера, если они знают, что они не могут оплатить коммунальные услуги, медикаменты и так далее, то, что они себе могли позволить вчера, то они этому государству уже не верят, к сожалению.

Doamna Laura Grecu:

Vă mulțumesc.

Într-adevăr, prezentați-mi cifre și datele concrete ale două persoane pentru a putea compara și a veni cu o informație concludentă.

Atunci când a fost elaborată reforma, au fost efectuate mai multe scenarii și atunci am văzut chiar și pentru unele categorii de persoane care au activat pînă în anul 1999 și după 1999 că pensia calculată conform acestor două părți de formulă era mult mai mare decît pensia dacă am calcula-o conform formulei noi și valorizate. Asta ne demonstrează: cu cît salariul persoanei a fost mai mare pînă la 1999 sau după 1999, cu atît mărimea pensiei este mai mare.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Bine, vă mulțumim, doamnă Grecu.

Doamnă Bodnarencu,

Presupun că dumneavoastră aveți întrebări pentru alți demnitari, nu e în contextul răspunsului care a fost oferit. De aceea am să-i ofer mai întîi cuvîntul domnului Odnostalco, el primul s-a înregistrat cu întrebare.

Poftim, domnule Odnostalco

Domnul Vladimir Odnostalco:

Вопрос не к госпоже Греку...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Am înțeles. Adresați întrebarea autorității cărei vreți să-i adresați.

Doamnă Grecu,

Dumneavoastră vă mulțumim. Întrebări nu mai sînt în adresa dumneavoastră. Să aveți o zi bună.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Господин Председатель,

у меня два вопроса. Первый вопрос касается тех двух обращений, которые я делал сегодня по вопросу приглашения на следующее заседание Парламента. Они оба письменные, и я передам, чтобы много не говорить. Первый касается проблемы наркомании, второй касается вопроса медицинских тарифов. Это что касается первого моего вопроса.

Второй вопрос – это вопрос касательно коррупции в системе здравоохранения, о котором буквально на днях было сказано много, но четкости не было.

Просьба Министерству здравоохранения совместно, если это понадобится, с СНА и с Прокуратурой дать ответ на следующую сессию вопросов-ответов и за день – если это возможно, в письменной форме, для того, чтобы можно было более подробно ознакомиться – о количестве, о суммах наших взяток, о самых коррумпированных учреждениях, если это можно дать в категориях, в градации по республике, если есть такая информация, о том, кто берет взятки: это доктора, с каким стажем, либо это медсестры. То есть всю, всю информацию по проблеме коррупции просьба дать в разрезе последних трех лет.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Mulțumesc.

Dumneavoastră vreți răspunsuri în scris, da?

Domnul Vladimir Odnostalco:

Ответ в письменной форме за день до сессии вопросов и ответов и затем в устной форме с трибуны Парламента для того, чтобы я мог задать вопросы уточняющие.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da, am înțeles.

Transmite-ți, vă rog, Secretariatului întrebările care le-ați formulat, pe care le-ați menționat.

Doamnă Vodnarencu,
Poftim, aveți microfonul.

Doamna Elena Vodnarencu:

Mulțumim.

Я уверена, что абсолютное большинство медицинских работников Республики Молдова – это честные, порядочные люди и высокопрофессиональные специалисты.

Однако в социальных сетях время от времени появляется информация о непрофессионализме и о каких-то коррупционных моментах. Мой коллега сегодня говорил.

Так позавчера в социальных сетях появилось заявление врача педиатра Михая Стратулата, обвинившего медиков двух больниц в Кишиневе в постановке якобы ошибочных диагнозов детям в целях их госпитализации для того, чтобы в конечном счете заработать на маленьких пациентах деньги.

Я думала, что сегодня этот вопрос будет поднят профильной комиссией Парламента, но так как он не был поднят, задаем его мы.

И просим Правительство Республики Молдова дать ответ и в письменном виде, и устно на следующем заседании Парламента о том, что все-таки происходит в указанных кишиневских больницах с постановкой диагнозов и с намерениями заработать деньги на маленьких пациентах.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Am înțeles întrebarea.

Doamna Elena Vodnarencu:

Это первый вопрос.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Aveți a doua întrebare?

Doamna Elena Vodnarencu:

Второй вопрос. Каждый гражданин Республики Молдова имеет право на достойное отношение к себе при жизни и после смерти, и государство обязано создать условия для достойного погребения граждан. В городе Сорока ... на территории города Сорока есть два городских кладбища, оба из которых были основаны еще в XIX веке и на обоих из которых уже закончились места для захоронения. В настоящее время захоронения производятся на дорожках, что значительно усложняет доступ к другим захоронениям, и сверху старых могил, которых уже не так уж и много.

В 1997 году, по обращению органов местного публичного управления Правительство Республики Молдова приняло постановление о выделении городу Сорока 22,4 гектаров земли для благоустройства нового кладбища. Это была земля государственного лесного фонда, документы о передаче с баланса на баланс земельного участка были оформлены, однако примэрия не оформила в Кадастре право на земельный участок, на котором расположен в настоящее время лес государственного лесного фонда.

При массовой регистрации земель этот участок попал в *extravilanul* коммуны Косэуць, которая находится в непосредственной близости к городу Сорока, и до настоящего времени, несмотря на попытки многих примаров и в том числе моих, несмотря на обращения мои в качестве депутата Парламента и в бывшее Министерство регионального развития, и в бывшее Министерство окружающей среды, и в кадастровый орган вопрос о передаче земельного участка городу Сорока так и не решен.

Прошу Правительство Республики Молдова дать ответ в письменном виде и в устном на следующем заседании Парламента, в котором прошу разъяснения о том, как фактически оформить процедуру передачи земли для благоустройства городского кладбища городу Сорока согласно Постановлению Правительства от 1997 года, которое никто не отменял.

Спасибо.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Mulțumim.

Următoarea întrebare – din partea domnului Valerian Bejan.

Domnul Valerian Bejan:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Deci întrebare către Guvern.

Deci la data de 16 decembrie 2016 Parlamentul a adoptat Legea nr. 290 privind modificarea și completarea unor acte legislative, care se referă la sistemul național de pensii, care, pe lângă faptul că a stabilit vârsta standard de pensionare pentru bărbați, cât și pentru femei de 63 de ani, avea și o prevedere pozitivă care stimula populația de a avea un stagiul de cotizare de 34 de ani pînă la atingerea vârstei de 63 de ani, deoarece articolul 15¹ permitea pensionarea anticipată cu cel mult trei ani, adică la vârsta de 60 de ani.

Cu regret, această prevedere a fost în vigoare doar pînă la data de 5 ianuarie 2018, deoarece prin Legea nr. 317 din 22 decembrie 2017, această prevedere a fost abrogată, ceea ce a provocat multiple nemulțumiri

ale cetățenilor care s-au bucurat de această prevedere și așteptau cu nerăbdare pentru a se folosi de ea.

În perioada după ce a fost anulată această prevedere, am primit un număr mare de apeluri telefonice din partea cetățenilor care sînt profund indignați de faptul anulării acestei prevederi, adică anularea dreptului la pensie anticipată.

Eu, în calitate de membru al Comisiei protecție socială, sănătate și familie, și împreună cu alți membri ai comisiei am solicitat Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să ne prezinte calculele referitor la sumele necesare pentru a reintroduce prevederile articolului 15¹ din Legea nr. 290 din 16 decembrie 2016 cu mărirea stagiului de cotizare de la 34 de ani la 37 de ani sau 39 de ani, în așa fel sumele necesare pentru asigurarea financiară a prevederilor respective vor scădea esențial. Cu regret, răspuns așa și nu am primit.

Solicit răspunsul la întrebarea respectivă să fie prezentat în scris și în plenul Parlamentului.

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim.

Secretariatul cred că a notat întrebarea dumneavoastră.

Și ultima întrebare – din partea domnului Lipskii.

Domnul Oleg Lipskii:

Da. Mulțumesc.

Se știe că situația financiară la Calea Ferată din Moldova este una foarte dificilă, oamenii primesc salariul cu întârziere de trei-patru luni și în această situație se efectuează plăți pentru creditele care n-au fost obținute.

Parlamentul în 2015 a votat două credite, erau acordurile cu BEI și cu BERD. Trebuiau să fie obținute 105 milioane de euro și plus 5 milioane de euro trebuia să fie un suport din partea Uniunii Europene pentru restructurarea Căii Ferate.

Întrebarea este următoarea, eu vreau răspuns de la Ministerul Economiei și Infrastructurii, care este situația, totuși, cu aceste credite? De ce pînă acum Calea Ferată nu le-a obținut, dar este nevoită să plătească pentru ele? Atît.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Mulțumim, domnule Lipskii.

Cred că și întrebarea dumneavoastră a fost notată.

Stimați colegi,

Nu mai sînt alte întrebări.

Declar ședința închisă.

Ne vedem mâine dimineață, la ora 10.00.

Ședința s-a încheiat la ora 15.31.

*Stenograma a fost pregătită spre publicare
în Secția pentru lucrările plenului Parlamentului
din cadrul Direcției generale documentare
parlamentară a Secretariatului Parlamentului*